

МИНҲОЖИДДИН МИРЗО

ЮЛДУЗИМ

Шеър ва дostonлар

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент—2009

Падари бузрукворим Мирзобек Абдулқосим ўғли ва волидаи муҳтарамам Эргашхон Йўлдошбой қизи хотирасига бағишлайман.

Муаллиф

Мирзо, Минҳожиддин.

Юлдузим: Шеър ва дostonлар / М.Мирзо. – Т.: Фафур Фулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2009. – 200 б.

Минҳожиддин Мирзонинг номи шеърят мухлисларига яхши таниш. Унинг гўзал ташбиҳларга бой, самимий шеърлари, лирик-тарихий йўналишдаги дostonлари китобхонлар қалбидан аллақачон жой олиб улгурган. Шоир табиат ҳақида ёзадими, Ватан, муҳаббат, инсоний фазилатлар ҳақида мисралар битадими, буларнинг барчасида ижодкорнинг ўз нуқтаи назари, ўз муносабати яққол сезилиб туради. Айниқса, Ўзбекистон мустақиллигидан сўнг ёзган шеърларида юксак пафос, ижтимоий фаоллик, руҳий сафарбарлик юқори оҳангларда жаранглайди.

ББК 84 (5Ў)6

М $\frac{4702620204-48}{М352(04)-2009}$ 2009

ISBN 978-9943-03-212-5

© М.Мирзо,
Фафур Фулом
номидаги-нашриёт
матбаа ижодий
уйи, 2009 й.

ШЕЪРИЯТИМИЗНИНГ ЯНА БИР МИРЗОСИ

Қайси жанрда бўлмасин, бадиий ижоднинг моҳияти бир хилдир. Яъни ижодкор бадиий образлар орқали муайян воқеликни тасвирлайди. Бироқ ҳар бир қаламкашда қайсидир алоҳида мавзу устуворлик қилиши ҳам табиий ҳолдир. Дейлик, кимдир табиатни, кимдир севгимухаббатни кўпроқ куйлар, кимнингдир таъби эса ҳазил-мутойибага мойил бўлар. Лекин ҳар қандай ҳолда ҳам Ватан ва халқ мавзуси барчамиз учун муштарак бўлиб қолаверади.

Биз ҳозир сўз юритаётган иқтидорли шоир Минҳожиддин Мирзо ижодида юқоридаги барча мавзулар ифодасини учратиш мумкин. Айни чоғда шоирнинг шеърларида истиқлол, замон руҳи, юртдошларимизнинг ўй-кечинмаларини тараннум этиш етакчи мақомга эга эканлигини мамнуният билан эътироф этиш зарур. Минҳожиддин Мирзо «Юлдузим» деб аталган ушбу шеърлар ва дoston китобида «*Ким Ватанга ёрдир, Ватан анга ёр*» деган сатрларни пешлавлaҳага бежиз чиқармаган.

Минҳожиддин Мирзо шеърларида она юрт, ўчмас иймон каби муқаддас тушунчалар гоят юксак даражада шарафланади. Қадим Андижон-

да, Бобур ва Чўлпондек зотларни етиштирган заминда туғилиб ўсган шоиримиз хоҳ тарихий, хоҳ замонавий мавзуда ёзмасин, унинг нуқтаи назари яққол кўзга ташланиб туради.

Минҳожиддин Мирзонинг меҳнат фаолияти ҳам маънавий жабҳаларимиз билан чамбарчас боғланиб кетган.

Сиз ушбу китобда турли мавзуларда ёзилган пишиқ-пухта шеърий сатрларни ўқийсиз.

Шеъриятимиз карвонида Минҳожиддин Мирзодек шоирнинг ўз ўрни ва овози борлигига амин бўласиз.

**Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
Халқ шоири**

*Ким Ватанга ёрдир,
Ватан анга ёр*

*Сени Ватан деган нидолар асрар,
Ҳақ ўзи йўлаган фидолар асрар,
Руҳин шод этавер аجدодларингнинг,
Беҳишдан йўлланган дуолар асрар!*

МУҚАДДАС САЖДАГОҲ

I

Қанча азиз зотлар сенинг бағрингда,
Бобомнинг қабрида сабза, райҳонлар,
Момом мозорида маъюс қизгалдоқ,
Дилимда соғинчу ҳасрат, армонлар.

Отамни ҳам сенинг бағрингга қўйдим,
Онамни қузатдим, жисмимда титроқ.
Энди сени ота-онамдек суйдим,
Бунчалар азизсан, эй, мунис тупроқ!

Эй, муборак замин, эй, қутлуғ макон,
Юзимни босаман онам деб сени.
Отамни соғинсам, сен таскин тилаб,
Отамдек овутиб юпатдинг мени.

II

Юрсам, дуо айлар эркалаб шу ер,
Турсам, шивирлайди болам деб шу он.
Мени фарзандим деб асрайди шу эл,
Менинг кимлигимни англаган шу қон.

Эй, Ватан таркини орзулаган зот,
Эй, юртин сотмоққа шайланган олчоқ,
Айт, ким хиёнатдан сўнг яшади шод?
Кўзинг оч, муқаддас тупроғингга боқ!

Пуллаб бўларканми онанинг қабрин,
Ким ахир отасин мозорин сотар?!
Тиллога алишмам Ватаним гардин,
Ахир, бунда менинг борлиғим ётар!

Қон кетса кетару сени асрайман,
Жон кетса кетару сени асрайман.
Муқаддас саждагоҳ – мен учун Ватан,
У борки, эл билан мен ҳам яшайман.

Тангри нигоҳидан яшнаган чаман,
Жаннатни эслатар суратинг, Ватан.
Кўҳна ҳикматлардан мен нур ичаман,
Фозиллар бешиги сийратинг, Ватан.

Ёв нигоҳ ташлама бу юртга, ғаним,
Эрким, истиқлолим, бу менинг шаъним.
Азиз Ўзбекистон дунёда тенгсиз,
Бу менинг Ватаним, тенгсиз Ватаним!

ВАТАН

Булбулга тикондин етса-да озор,
Унга азиз эрур шу жой, шу гулзор.
Юртим, булбулларинг нафасин туйдим,
Ким Ватанга ёрдир, Ватан анга ёр,

Муҳаббат иймонли ҳар дил зиёси,
Кўнглимга ўт солса бир гул ҳаёси,
Ёрдин диёримни ортиқ севмасам,
Куйсин мендай ошиқ икки дунёси.

Майли, боғларингда тер тўкай тинмай,
Майли, яшай бир зум роҳат не билмай.
Бошимдан зар тўкиб, тилло сочса-да,
Ўзгага бир сиқим туфроғинг бермай.

Меҳринг юрагимнинг нури-қуёши,
Тегса малҳам дейман шу замин тоши.
Майли гўжа бўлсин, майли у ёвғон,
Мен учун энг тотли шу юртнинг оши.

Мардинг шод қаршилар ҳар синов онни,
Бир кун мenden сўрсанг шу азиз жонни,
Танимни калхатлар нимталасинлар,
Магар бахт демасам мен бу имконни.

Эркинг, муҳаббатинг дилга оқмаса,
Сенинг қайғуларинг кўнглим ёқмаса,
Розимасман агар кўзим туғингни
Қуръондай муқаддас билиб боқмаса.

Сенга кўтарилса у қўллар синсин,
Ундайин юракнинг дуқури тинсин,

Баҳорингни ҳеч вақт урмасин аёз,
Сенга тушар қиров кўзимга инсин.

Ёв келса, камонинг ёйи бўлай ман,
Белинга боғланган шойи бўлай ман,
Пешонамга битмиш ёрлақаб тангрим,
Фақат пешонамда сени кўрай ман!

1998

ЁШЛАР ҚАСАМЁДИ

Олтин бешик асли ҳар дилга Ватан,
Эзгу бир оятдай муқаддас бу ном.
Номингни юракка жо қилиб, ўлкам,
Олис диёрларга элтурмиз салом.

Бизмиз бу Ватаннинг ишончи, нури,
Истиқбол қасрининг чироқларимиз.
Буюк аждодларнинг ирфон баҳрига
Кўз очиб талпинган булоқларимиз!

Ўтди юракларга чўккан зулматлар,
Синди истилонинг зангли қафаси.
Келди кўнгил кўпдан талпинган тотлар,
Энди ҳар кўнгилда баҳор нафаси.

Толедан бахт тилаб қалб гунчасига,
Эзгу умидларга бўлолдинг доя.
Шундан юракларда шижоат тоғи —
Илму комилликдан яралган қоя!

Бугун кўнглимизга топилмиш қалов,
Ватан мақсад гулин қалбга солажак.
Миллионлаб дилларга кўчсин бу олов,
Юракда улғаяр асли келажак.

Нурли қасрларнинг олтин зинаси
Бизни элтажакдир шаксиз зиёга.
Тафаккур — азалий Шарқ хазинаси
Достон қилажакмиз номинг дунёга.

Ҳикматдан яралган нурли бўстони,
Эй ҳалол насибам — Ўзбекистоним!

МЕНИНГ ДИЁРИМ

Малаклар дуоси ёғилган чаман,
Ҳақ ўзи раҳматин сочган диёрим.
Ҳар гиёҳ, сабзангни суйиб қучаман,
Эй менинг жаннатим, боғу баҳорим!

Минг йиллик чинорлар Форобий каби
Фурур бахш этади ҳар мурғак жонга.
Асрий минорларинг Бухорий каби
Саодат тилайди жумла жаҳонга.

Зулматлар бағрини тилкалаб ўтган
Қуёш қучоғида афсонам – Ватан.
Ўтинч – дуолари фалакка етган,
Қутлуғ саждағоҳим, остонам – Ватан.

Ҳақ йўли – халқ йўли, истиқбол йўли,
Босган қадамингдан яралур бўстон.
Давру давронларинг қайтгани чиндур,
Бугун ҳар гўшангда янги бир дoston.

Магар тўлқин каби қалқиса бу эл,
Фарҳодлар яралур фидоларидан.
Шунчалар азиз ва хислатли бу ер,
Темурлар яралур дуоларидан.

Тонгдан шукроналар оқ кабутардай
Диллар меҳробидан учар фалакка.
Фақат бахт яратар бунда уйғоқ эл,
Қуёш ҳам омин дер бундай тилакка.

Ҳақ зикри гуллайди нурли қалбларда,
Қалдирғоч ҳамд айтар бўғотларида.
Тонгдан Гўрўғлилар посбон бўлса, Тун –
Алпомиш қўриқлар Фиротларида.

Дерлар, тоғ ўсишин сезмайди инсон,
Илғолмас чўққилар юксалган чоғин,
Аmmo бутун олам гувоҳдир бу кун
Қандай ўсганига озодлик тоғин.

Сени Ватан деган нидолар асрар,
Ҳақ ўзи йўллаган фидолар асрар,
Руҳин шод этавер аждодларингнинг,
Беҳиштдан йўлланган дуолар асрар!

ЮРТИМ ЙЎЛЛАРИ

Юрт йўллари, муқаддас йўллар,
Ундан юрган дўст ҳам, ғаним ҳам.
Мадад сўраб чўзилган қўллар
Эриб оққан бамисоли шам.

Бу йўлларда ғаним қаҳридан
Гиёҳлар ҳам сарғайиб-сўлган.
Бу йўлларда қанча пок диллар
Орзуларин тупроққа кўмган.

Бу йўлларни супурмаган ел,
Ўксиб ўтган бу йўлдан баҳор.
Ғанимга сув тутгани учун
Ич-этин еб инграган анҳор.

Бу йўлларга бобом тўккан ёш,
Мардлар қонга беланиб ўтган.
Бу йўлларга сиғмаган қуёш,
Бахтлар ғамга уланиб кетган.

Шукр дейман, энди бу йўллар
Юрагимга туташиб кетмиш.
Бу кунларни кўрмоқ ўзи бахт,
Занжирларнинг овози — ўтмиш!

Сано айтиб келган гиёҳлар,
Эй, топталиб чўккан тоғларим.
Энди қадни тиклангиз дейман,
Гуллаш пайти келди, боғларим!

Энди менинг қалбимда ҳам ой
Ҳисларимга тутади гуллар.
Энди сиз ҳам озодсиз, учинг,
Юракларга қамалган нурлар...

ВАТАН НАДУР

Ватан надур, сўнмаган
Ёрқин юлдуз – қароқдур.
Бош эгишга кўнмаган,
Ватан – жасур Широқдур.

Муқаннанинг кўзида,
Шаҳид Кубро сўзида,
Амир Темур изида
Ёниб қолган чироқдур.

Ким бор уни суймаган,
Фурқат эмас куймаган,
Шоҳ Бобурни қийнаган,
У – муборак титроқдур.

Бир ифор у гулдаги,
Баётдур булбулдаги,
Ҳам соғинчдир дилдаги,
Мангу Чўли Ироқдур.

У бор юрак зарбида,
Ким ўтмади дардида,
Мангуберди қалбида
Зангламаган яроқдур.

Ким билмас юрт-ошёнин,
Билмас қонин-имконин,
Тополмабди оромин,
Бор ҳаёти сўроқдур.

ШАҲРИМ КЎЧАЛАРИ

Андижонда тонгги елларнинг
Шивирлари шеърга ўхшайди.
Субҳидамда гулдаги шудринг
Деҳқон тўккан терга ўхшайди.

Ҳар бир гўша бир боғу бўстон —
Чечаклари иболи, орли.
Мажнунтоллар ўзи бир достон,
Ошиқларин қалби баҳорли.

Қулочингиз етмайди асло —
Йўл четида мағрур чинорлар.
Кўчаларда тўнин барини
Ҳандалакка тўлдирган чоллар.

Узумбозор чойхонасига
Гар кирсангиз қаймоқ тотирга,
Оталарнинг суҳбатларидан
Кимлигингиз келар хотирга.

1988

ҚАЙДА БЎЛСАК, БИЗНИ АСРАР ДУОЛАРИНГ

Анджоним – кўзларимда кулган дунём,
Нечун сенга талпинмайин, сифинмайин?
Қайга борсам, юрагимда чўғдай армон,
Нега илдиз отган жойим соғинмайин?!

Минг йилларки, оқиб ётар Қорадарё,
Сувларида ялпизларнинг ифорлари.
Мажнунтоллар нигоҳида ўйчан ҳаё,
Қизғалдоққа сир айтади баҳорлари.

Йироқ кетса, бағри ўртаб сабот билан,
Дийдор истар умид билан собирлари.
Шоҳ эрса-да, ёлғиз қолгач довот билан,
Анджон, деб бўзлаб ётар Бобурлари.

Тун маъвоси каби тўлқин-тўлқин сочлар...
Ёрқин бир нур сўнганини эслаб доим.
Анджоним, то қиёмат ингранасан,
Кечалари йиғлаб келса Моҳларойим!

Ҳар юлдузнинг қисматида сўлмоқ бордир,
Бунча кўпдир шоир аҳлин ўлпонлари.
Ватан меҳрин туйганингда қалбда мудом,
Юрагингга кириб келар Чўлпонлари.

Боғишамол Бобур руҳи кезган макон,
Адирларда уйғоқ сабо, еллар ҳалак.
Кузда кетган қушлар баҳор қайтар тайин,
Қайтмас бўлиб кетди қанча шоир юрак.

Вафо туғин юрагида маҳкам тутиб,
Қаноатда, садоқатда бир ёр кетди.
Қилча жисм, филча сабру бардош билан
Саидалар бу дунёдан зор-зор ўтди.

Марҳаматдан нур таралди Шошга томон,
Муҳаммадга ўлан айтди ҳур қизлари.
Юрак ўртар эҳ бу тақдир қўймай омон,
Қўлларида ушлаб кетди ялпизлари.

Соғинганда йўқлар диллар маконини,
Соғинмасдан, ўртанмасдан яшолмас жон.
Қайда бўлсин фарзандларинг бор шонини
Пойинг узра тўкажақлар, эй, Андижон.

Эътиборинг ҳар тонг сендан мужда кутар,
Жоним дейди ҳар дам Шукур Қурбонларинг.
Улар сенсиз бир зум ором ололмаслар,
Ахир улар зарраларинг, жон-жонларинг.

Анжон деса нур ўйнарди кўзларида,
Замираю Мукаррама Муродларинг.
Юрагингдан унган қизил гул эдилар,
Кўҳна Шошда янграб қолган баётларинг.

Усмонларинг ошқоқ йўлчи каби кетди,
Шеър ишқида сўлди охир шайдо юрак.
Илм билан шеърга жонни тика-тика
Қайтмас бўлиб кетди ўғлинг шоир Тўлак.

Сен Ватаннинг кўзидаги бир нур, чирой,
Элга ибрат, элга шондир бўстонларинг.
Шоир юртим, пешонангдан томган терлар —
Ватан меҳрин туйиб битган дostonларинг.

Бағрингдаги бўстонларинг бўлсин омон,
Олимжону Тўлан Низом, Фарид Усмон.
Қамчибегу Хуршидаю Набиларинг
Сўзи шамшир, бош устингда доим посбон.

Забони гул, сўзи сўзон, сўзи малҳам,
Турсунойу Замираю Ҳалимаси.
Шеър айтсалар, кўкда шайдо ҳатто ой ҳам,
Муҳаббатдан, садоқатдан калимаси.

Ул Муҳаммад Али каби туморларинг,
Абдунаби, Шодмонбекдек хуморларинг,
Назиржону жаҳонгашта Зокир Машраб —
Булар сенинг бағрингдаги чинорларинг.

Андижоним, отам ўзинг, онам ўзинг,
Жонни ўртар гар ун чексанг, нидоларинг.
Бизлар олим, муаллимми ва ё шоир,
Қайда бўлсак, бизни асрар дуоларинг!

ШУКРОНА

Минг шукр дейман тангрига,
Сенинг бағринг Ватан қилди.
Бош эгурман Ҳақ амрига,
Шоир дилим саман қилди.

Қайда бўлмай, фикру ёдим
Сенда бўлур, сенингдур жон.
Не олсам, мен сендан олдим,
Омонатингман, Андижон!

Сенингдин Ҳиндга эсган ел
Дармон ўлди Бобурингга.
Сенинг бағрингда ётмоқлик
Армон ўлди Бобурингга.

Билмам, Чўлпон сенга етмай,
Қаерларда ётур бўзлаб.
Муҳаммад етди бағрингга,
Қизғалдоққа ўлан сўзлаб.

Бу дил, вужуд, бу бор жисмим
Сенинг бир сиқим тупроғинг.
Сен бир чинор эсанг, бизлар
Сенинг новдангда япроғинг.

Кўкарсак гар, сенинг меҳринг
Бизга оби ҳаёт бергай.
Шеър айтсак гар, сенинг сеҳринг
Кўнгилга бир баёт бергай.

Ишон, бир кун умид улки —
Сенинг хокингга кўнгаймиз.
Ва ё ялпиз, ва ё сабза
Бўлиб бағрингда унгаймиз.

ДИЁРИМ

Гиёҳлардан сўрдим сенинг таърифинг,
Кийиклар кўзидан ўқидим дoston.
Юлдузлар кўшигин тинглаб уйғондим,
Бошимда термулиб ўтирарди тонг.

Қуёш юрагимга сочди тафтини,
Шундан қалбим сени англади, сездим.
Субҳидам очганда замин кафтини
Мен масрур кафтдаги жаннатни кездим.

Гуррақлар теракда чалар чанқовуз,
Кўрдим юзин сувга чайган гулларни.
Замин улашарди ҳар мурғак дилга
Ҳумо нигоҳидан тушган нурларни.

Укамдай силадим яшил майсани,
Синглимдай суйдим мен қизғалдоқларни.
Отамдай чинорга қараб бўйладим,
Меҳри боғ онамдай кездим боғларни.

Тоғларинг кўнглимда тиклади гурур,
Сувларинг қалбимнинг ювди зангини.
Ҳатто чумолилар тилида шукур,
Мен шундан англадим Ватан рангини...

ТАНОВАР

Мукаррама Турғунбоева хотирасига

Мозийдан бир садо келар кўп замон,
У бир булоқ суви, сеҳрли ҳамон.
У бордир – миллат ҳам, Ватан ҳам омон,
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Жисмимда очилур тарих китоби,
Олис аждодларнинг ўтлиг хитоби,
Муסיқа оламин ажиб офтоби –
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Юрак титроқ тордай нидолар қилар,
Оҳанг кўнгилларга видолар қилар,
Неча бағирларни адолар қилар,
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Ҳар ўзбек юрагин ғамию оҳи,
Торни ҳам титратиб йиғлатар гоҳи,
Мукаррамахоним мангу ҳамроҳи
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Ўйнасанг юрак ҳам ўйнар танингда,
Олис аждодларинг кўйлар қонингда,
Элим, шундай улуг неъмат жонингда,
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Миллат кўшиғи бу, гурур кўшиғи,
Бедард юракларга санчилур тиғи,
Кулиб ўйнасанг-да, бўғзингда йиғи,
Тановар бу, тановар бу, тановар!

Дилларга бундан зўр ҳамроҳ бўлмағай,
Дунё бор эканки, бу гул сўлмағай,
Бундай санъати бор миллат ўлмағай,
Тановар бу, тановар бу, тановар!

БУЛБУЛ ҚЎШИҒИ

Расул Ҳамзатовдан

Булбул қўшиғини тинглаяпсанми,
Унда янграётган тантана тинмас.
Нима ҳақда куйлар, англаяпсанми,
Аммо номаълумдир, ҳеч кимса билмас.

Иймоним комилдир, ишонч-ла айтгум,
Ватан ҳақидадур бу қўшиқ – бонглар.
Агар ўзга мавзу бўлганда шаксиз,
Жонига тегарди аллақачонлар.

МУБОРАК УНВОН

Дунё асли бобонг чироқ ёққан уй,
Самоларни кўзлаб қўйгин нарвонни.
Шарқ зиёси ғарб жомига оққан куй,
Эслатиб қўй бобонг сурган давронни.

Замон келди, дунёга боқ, озодсан,
Замин берди сенга кучу дармонни.
Кўнгиллар ҳур, диллар обод, эл обод,
Ўзинг бергил юрагингга фармонни.

Нурни тўсган зулматлар ҳам чекинди,
Ҳақ иноят этди қутлуғ имконни.
Ўзбекистон – мағруру масрур диёр,
Асра энди бу муборак унвонни.

1991

*Баҳор бўлиб келаверсанг
бўлмасмиди*

*Сен нечун йиғлайсан, сен нечун, эй, гул,
Нечун кўз ёш сендай гулгун зиёда.
Бир дилни ахтариб ўтмоқда умрим,
Маним йиғлаганим камми дунёда?!*

МУҲАББАТ

Эй, дил, баҳор билан юзлашдинг, ёндинг,
Уйғонди қизғалдоқ бўйли хотирот.
Яна эртақларга чин деб ишондинг,
Соғинч куртақларинг гуллатди ҳаёт.

Сабзалар ичида қизғалдоқ – қуёш,
Ёдингда тикланди ўтли чоғларинг.
Кипригингда ғунча – бир томчи кўз ёш,
Бағрига чорлади зангор боғларинг.

Бинафшалар кулди, кулгуси соғинч,
Дарёга талпинди дийдор излаб қор.
Нурли қадамларин қўйиб ошиқди
Соғинч гулларини сочганча баҳор.

Боғларда бодроқдай очилди соғинч,
Қайтди қучоғингга қалдирғочлар ҳам.
Булутлар сув сепди: эй, ташна дил, ич,
Кўклам соғинганинг айтадиган дам.

Лекин ҳар баҳор ҳам қисмат гулининг
Сен учун ифори ўкинч, аламли.
Қудрати етмайди қадр тунининг,
Сабзадай киприқлар шабнамли, намли.

Дилим, фурсат етди, келар қошингга,
Эҳ, бунча азобга дучор бўлмасанг.
Дунё ғарқ бўлар-ку тўкар ёшингга,
Келса-ю кўзида соғинч кўрмасанг.

Қани энди, ихтиёр сенда бўлса-ю,
Сени севмагани сен ҳам севмасанг...

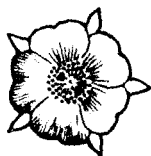
ЙИҒЛАМА, ГУЛИМ

Дунёга боқдимۇ, ишондим энди,
Армонсиз яшамас унда одамзот.
Севгисиз ҳаётдан мен тондим энди,
Тушимга киради севгилим бот-бот.

Мани зор йиғлатиб йиғлар ўзи ҳам,
Кўз очиб кўрганим у кўзларда нам.
Гулларга боқдимۇ дард ичра қолдим,
Япроқлар юзида мунчоқдек шабнам.

Сен нечун йиғлайсан, сен нечун, эй, гул,
Нечун кўз ёш сендай гулгун зиёда.
Бир дилни ахтариб ўтмоқда умрим,
Маним йиғлаганим камми дунёда?!

1991

БАҲОРЛАРГА ЭРГАШДИМ

Гуллар кипригимга марварид осиб,
Сабзадил бағримни «тош»лаб кетдилар.
Кўнгилга кўз бериб ўзи муносиб,
Шу кўнгил кўзини ёшлаб кетдилар.

Кўзим мардумига ин қурган ўша —
Турналар, кўнглимни ғашлаб кетдилар.
Ҳувиллаб қолди-ку бу ғариб гўша,
Янги бир мозорни ташлаб кетдилар.

Хазонлар ичидан изламанг жисмим,
Жон ҳам «алвидо эй лош»лаб кетдилар.
Йўқ, бунда қолмайман, унутманг исмим,
Баҳорлар мени ҳам бошлаб кетдилар...

ЁМФИРЛИ КЕЧАЛАР

Ёмғир ёғар ғунчаларга томчилаб,
 Шамол эсар юрагимни қамчилаб,
 Ҳеч ким келмас менга саодат тилаб,
 Сени кутдим мен интизор нечалар,
 Ҳазин бўлди бу ёмғирли кечалар.

Ташқарида қалтираган япроқлар
 Юрагимга солиб кетар титроқлар,
 Ёритолмас кўнглим ёнган чақмоқлар,
 Сени кутдим мен интизор нечалар,
 Ҳазин бўлди бу ёмғирли кечалар.

Деразадан кўз ташладим жон ҳалак,
 Учолмасди қаноти ҳўл капалак,
 Уни кўриб баттар эзилди юрак,
 Сени кутдим мен интизор нечалар,
 Ҳазин бўлди бу ёмғирли кечалар.

Узун бўлди бу ёмғирли кечалар...

1991

ҚУЁШ

Осмон қизи кулиб ташлади кўкдан
Олтин занжирли ул кўприklarини.
Шунча яқин келди, тафтини сездим
Юзимга урилган киприklarини.

ЭЙ ДҮСТ, СЕВГАН ЭДИК БИЗ ҲАМ БИР МАҲАЛ

I

Бахт чорлайсан, лек келгувчи ғам кўп экан,
Кекса дунё сабр дейди, кутаркансан.
Бу оламда адашган бир йўловчидек,
Севсанг, фақат хаёл билан ўтаркансан.

Бу очунда гуллаш нима – унутди дил,
Кўп соғиндим ғунчаларнинг кулгусини.
Кечам соғинч, бугун, ҳатто эртам соғинч,
Эшитаман ёлғиз ялпиз йиғисини.

Гиёҳ унмас кўнгилдаги тоғларимда,
Тафти йўқдур кўзимдаги қуёшимнинг.
Булбуллар чақчақламас дил боғларимда,
Кўкламлари унут бўлган бардошимнинг.

Мажруҳ кўнгил гўё яшин урган дарахт,
Танасида чумоли дард ўрмалайди.
Ғам лашкари эрур гўё кеча-кундуз,
Адо бўлган бу вужудни пармалайди.

Эй дарвеш ел, ҳолинг не деб сўрмадинг-а,
Ўлан айтган тўрғайлар, жим хўрсинасиз.
Юракдаги чечакларим, ялпизларим,
Сиз ҳам энди нечун мендан беркинасиз?

Бинафша дил ифорлари учиб кетар,
Юракдаги яшилликни кўмади қор.
Мен ҳижронда, ҳануз қайда билолмайман,
Вужудимга титроқ солган ўша баҳор.

Дунё мендан юз ўгирди, ғариб кўнгил,
Қайда баҳор, мени олиб кетмайдими?
Ахир усиз қанча яшаб қўйдим, мана,
Шунча тортган азобларим етмайдими?

Бир дам ёдга олмади-я мени дунё,
Бир умидим сақлаган дил тупроғидир.
Хазон бўлиб яшадим мен ажаб гўё,
Шу бир умид вужудимнинг титроғидир —
Юрагимнинг сўнгги яшил япроғидир...

II

Ҳар тун ёлғизликнинг мунгли куйлари
Поёнсиз кўнглимга ёйила бошлар.
Баҳорни қўмсаган қалдирғоч каби
Кипригимга қўнар соғинч — кўз ёшлар!

Сўнган хотиралар уйғонар аста —
Хазонлар остидан бош кўтарган гул.
Сенинг ёдинг билан умрим пайваста,
Сенинг ёдинг билан яшарман буткул.

Туннинг сочларида ялтирар юлдуз
Умидсиз дунёнинг умиди каби.
Кўнгил куз, чор тараф хазон, япроқ... Куз...
Титрайди қуриган атиргул лаби.

Ўша хиёбонлар бўм-бўш, кимсасиз,
Поездлар тарк этган вокзалдай ғариб.
Хотира жовдираб тентийди сассиз,
Таниш йўловчини тинмай ахтариб...

Ортга қайтмас энди кетган поездлар,
Соғинчлар йўл қараб кўнгилга қайтар.
Наҳот унут бўлса дилдаги излар,
Юракда бир йигит шўх қўшиқ айтар:

«— Эй дўст, севган эдик биз ҳам бир маҳал,
Мажнун мақомида эди дилимиз.
Энди хазонларга кўмилиб кетди
Беғубор орзулар, севги, сиримиз...

Нега келдик ахир, дунёсига биз,
– Севгани, севгани, фақат севгани,
Бу йўлда ўрганиб адо бўлармиз,
– Адо қилса қилар севги дегани...»

Бир зум ёнган бу дил лов этди, ўчди,
Уйғонган хотира кўз юмди яна.
Армонлар, соғинчлар кўнгилга кўчди,
Ҳамон азобларга юрак бошпана...

1998

ДИЛ ЎКИНЧИ

Қани энди бу сеҳр, сирли муҳаббат
Баҳорга ўхшаган бўлсайди,
Бир кун
У қайтиб келарди қалбимга яна
Хазонлар остида гулламоқ учун.

Қани энди у қуёш бўлсайди,
Бугун
Дилимни зулматга ошино этса.
Эртага шубҳасиз порлаб келарди,
Қайтарди, бегумон, ўтинчим этса.

Қани энди муҳаббат ой бўлса тунда,
Кундузги ҳижронни енгиб ўтардим.
Ва унинг ёнида қолмоқлик учун
Ҳар кеч тун мулкига кетардим.

Йўқ, бу муҳаббат қайтмас бир йўлчи,
У кетгач кўнгилда алам, доғ қолар.
Мангуга тинмайди бу дил ўкинчи,
Юракда кимсасиз хазон боғ қолар.

БИЗНИ УНУТДИ

Нетай, дил, бизларни ул моҳ унутди,
Кўнгил кўп талпинган нигоҳ унутди.

Бу кун ғофилликка солиб ўзини,
Дарду дунёмиздан огоҳ унутди.

Кўнгил мутрибининг синдими сози,
Созни-да «Дугоҳ»у «Сегоҳ» унутди.

Уни севиш, эй дил, гуноҳ бўлса гар,
Не тонг, гуноҳқорин гуноҳ унутди.

ЁҒАЁТГАН ОППОҚ ҚОРЛАР ТИНДИМИ

Юрагимга қор парчалар қўнганди,
Қор остида бойчечаклар унғанди,
Дилим бунинг севгилигин билғанди,
Қўнгил чалган ишқ рубоби синдими,
ЁҒаётган оппоқ қорлар тиндими?

Гарчи офтоб кўринмасди самода,
Нур сочарди дилдаги у маъвода,
Эриб тушар қор парчалар ҳавода,
Айтгил, эй ёр, ишқ рубоби синдими,
ЁҒаётган оппоқ қорлар тиндими?

Оппоқ эди гўё бу жумла жаҳон,
Ҳар заррадан ўқир эдим бир дoston,
Наҳот эриб кетди бу оппоқ бўстон,
Қўнгил чалган ишқ рубоби синдими,
ЁҒаётган оппоқ қорлар тиндими?

Қор парчалар ошиқ қалбим ёғдуси,
Оёғингни ўпиб йўлда қолғуси,
Эриса ҳам юрагингга томғуси,
Айтгил, эй ёр, ишқ рубоби синдими,
ЁҒаётган оппоқ қорлар тиндими?

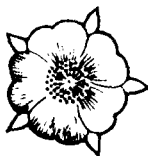
СЕҲРЛИ КЕЧА

Ой тўлиб боқарди кўкдан дунёга,
Юлдузлар ўйнади гирёна бўлиб.
Тушди у чўмилмоқ бўлиб дарёга,
Тўлқинлар ўйнади қучоғи тўлиб.

Қамишлар титради аста шитирлаб,
Соҳилда кўринди йигит, мунис қиз.
Юлдузлар энтикди кўкда милтираб,
Ой нари кетмоқчи бўлди-ю сассиз...

Эртақлар чин бўлди, ширин, сирли тун,
Пок эди беғубор икки ёш ўйи.
Уларни чўчитиб юбормаслик-чун
Ой қайтиб чиқмади сувдан тун бўйи...

1985

ҚИШ ЭРТАГИ

Оппоқ, ҳарир эди борлигинг,
 Ойдин эдинг – тўлин ой эдинг.
 Кўзларимдан қочирганимда
 Хаёлимга сен кириб келдинг.

Оппоқ-оппоқ орзуларимга
 Қиё боқмай, кулган чечагим.
 Сендан айро тушгандан буён
 Юлдузларга айтгум эртагим.

Азоб билан оқарар тонглар,
 Тунлар узун – дилда қийноқлар.
 Мен ҳам энди севгисиз қолдим,
 Англаб етдим сизни, қийноқлар.

Қиш ҳам кирди, аёз кун бўйи
 Ҳасратимдай ёғаверди қор.
 Ушалмади куртаклар ўйи,
 Йироқлашиб кетганди баҳор.

Чор атроф қор, гўё сен келдинг,
 Ўша ойдин кўйлақда ёниб.
 Ташқарига югуриб чиқдим
 Хаёлимга ўзим ишониб.

Йўқ, сен йўқсан, умидвор кутдим,
 Зулмат яна келди сўроқлаб.
 Юрагимга таскинлар айтдим,
 Келаётган азобга чоғлаб.

Йўқ, негадир ҳорғин кўзларим
 Юмиларкан, аста илғадим...
 Деразага боққанча саҳар
 Бир тўп гулни кўриб йиғладим...

1991

СЕН БОРСАН

Умр йўлдошим Муаззамхонга

Азизам, қалбимга гул эккан гулим,
Сен борсан мунаввар, муаттар дилим,
Сабзадай кўкарсин ҳар лаҳзам, йилим,
Мурод гулзорини райҳон этайлик.

Дард чексам бош узра парвонам ўзинг,
Кўзимда неки бор ўқийди кўзинг,
Сездим, меҳрдан ҳам ортиқроқ сўзинг,
Давру давронларга бирга етайлик.

Қисмат менга, билсанг, кўп озор берди,
Гоҳи кўкламда ҳам совуқ қор берди,
Шукр, тўрт фаслимга бир баҳор берди,
Кўнгил достонини бирга битайлик.

Фарзандлар ҳар бири қалбинг пораси,
Оқармиш қанчалар сочинг толаси,
Кўзимда асраган кўзим қораси,
Энди юракларни гулга ўрайлик.

Тўртта қиз ўстирган жаннатий дерлар,
Оллоҳ ўғил берди, қутлади еллар,
Дур бўлсин болам деб, сен тўккан терлар,
Фарзандлар камолин бирга кўрайлик.

Ёшлик экан, кўнгил шаробин тотдим,
Гоҳ ўзни англадим, гоҳи йўқотдим,
Ва охир меҳрингдан муҳаббат топдим,
Умр йўлларига меҳр тўшайлик.

Токи дилдан кетсин йиллар армони,
Юлдузларга тўлсин кўнгил осмони,
Бизлар ҳам дунёнинг ахир меҳмони,
Меҳмондай мўътабар бўлиб яшайлик.

ЮРАГИМДА ЮЛДУЗЛИ ТУНЛАР

Гоҳо ўксиб севгим эсласам,
Кўнглим босиб келар қоронғу.
Гоҳо унинг суратин кўрсам,
Надоматлар тутади оғу.

Шундай кезлар юрак қаъридан
Қидираман бирор-бир учқун.
Кечгим келар, ҳаёт, баридан
Наҳот, бу дил азобга тутқун.

Сўнгани чин бўлса, йўқ, гоҳи
Юрагимни ўртайди-ку зор.
Қулоғимга чалинар оҳи,
Демак, дилда муҳаббатим бор.

Зим-зиёмас бутқул бу дилим,
Изсиз кетмас у ўтган кунлар.
Бир таскин бор, давом эт, умрим,
Юрагимда юлдузли тунлар...

1991

ТАСОДИФ

Қанча кутган эдим бу учрашувни,
Қанча илтижолар қилиб тунлари.
Сабрим ниҳолининг гуллашин кутиб,
Ўтди ёшлигимнинг азиз кунлари.

Ўйчан кўзларимга тикиласан жим,
Маъюс қорачиқда ғамни кўрасан.
Менга талпинасан, мен сенсиз ҳеч ким,
О, демак, баҳорим, мени севасан.

Шу бахтнинг ўзи ҳам менга кифоя,
Шу лаҳза қувончи минг йилга етар.
Эй ҳаёт, бас энди, олгил ҳижронинг,
Изтироб, юзимдан пардангни кўтар.

Боладек йиғлагим келар шу тобда,
Қайтдими йўқотган азиз онларим.
Мен сизни севардим, топиб бердингиз,
Мен сизга ишонган эдим, тонгларим.

Оҳ, фурсат, қанчалар тез ўтасан сен,
Наҳотки кетар у яна минг йиллар.
Ортингдан боқаман бир сўз деёлмай,
Мен билан қўшилиб ёшлигим йиғлар.

АДАШГАН ҚАЛДИРҒОЧ

Майсалар шивирлаб исмингни айтди,
Қизғалдоқ «келди» деб чалди кўнғироқ.
О, менинг бахтларим ўзимга қайтди,
Армонлар тарк этди, чекинди фироқ.

Киприкка югуриб чиққан томчилар,
Йироқдан бўйингни кўргани ҳамон,
Юракдан суюнчи олгани шошди,
Севганинг келди деб, қайтди деб омон.

Сен келдинг, юрагим сарпойчан бола,
Мисоли қоқилиб чопди қошингга.
Офтоб-чи, ўғлига топгандай келин,
Атлас рўмолини солди бошига.

Кўзларим, кўзларим етим юлдуздай
Осмон деб отдилар ўзин кўзингга.
Юрагим ё ҳаёт, ё мамот дея
Умидвор турарди айтар сўзингга.

Сен-чи, сен адашган қалдирғоч мисол
Наво деб билмадинг умрим куйини.
Мангуга тарк этдинг, кулмади иқбол,
Чарх уриб айлангач кўнглим уйини...

КУТИШ

Олиб кетмас тўлқинлар мени,
Чағалайлар тарк этган гўша.
Хув соҳилда, пўртана отган,
Бир тош ётар, ўша мен, ўша.

Келмас энди кутганим уфқдан,
Қизил елкан олиб кетган қиз.
Денгиз сувин суртаман кўзга,
Ёлғиз ёдгор қиз қолдирган из.

Хотиралар — осмонда булут,
Денгиз узра суза бошлайди.
Бўлмайди ҳеч ўша қиз унут,
Елкамга тун қўлин ташлайди:
Кутгил,
 Кутгил,
 Кутгил...

1989

БАҲОР БЎЛИБ КЕЛ

Сабзаларга буркаб кўнглим диёрини,
 Умидим гунчаси кулса, сўлмасмиди.
 Ким кутибди ахир мендек ўз ёрини,
 Мажнун бўлсам, Лайло ҳолим билмасмиди.
 Баҳор келган йўл сенга ҳам йўлмасмиди,
 Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Кўзларимда кулармиди қизгалдоқлар,
 Туярмидим турфа гулларнинг тотини.
 Муҳаббатим билмадинг сен ўша чоғлар,
 Боғлаб кетдинг юрагимнинг қанотини.
 Балким, кўнглим бунча ғамга тўлмасмиди,
 Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Билардинг-ку, мен умримни сенга бериб,
 Бир қизгалдоқ умрин сендан сўраганим.
 Нима кўрдим бу дунёга шошиб келиб,
 Шу бўлдим ахир сендан сўраганим.
 Ой бўлмасанг кўзим кўкка тушмасмиди,
 Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Бу девона ким бўлди деб ўтар сабо,
 Бунча забун, бунча ғамли куйинг дейди.
 Кўп ғам чекма, умринг ўзинг қилгунг адо,
 Ҳазон қилар сени тушкун ўйинг дейди.
 Ҳазон нима балким, умрим билмасмиди,
 Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Менман ўша, бир булбулдай баҳор чорлаб,
 Ҳар сония йўлларингда кутаётган.
 Менман ўша, ўша осмон бағрин доғлаб,
 Сени дея бир юлдузсиз ўтаётган.
 Зулмат қучган осмон нурга тўлмасмиди,
 Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Қайтмасингга ишонсам ҳам кутавергум,
Нетай, ўзни ҳеч бу қўлга ололмайман.
Билганим дард, ҳаёт гамин ютавергум,
Хазон босган бу йўлларда қололмайман.
Мен интизор кутган онлар шулмасмиди,
Баҳор билан келаверсанг бўлмасмиди.

Баҳор бўлиб келаверсанг бўлмасмиди...

1993

БАҲОР ТАШРИФИ

Дилга оққан ҳазин наволар қайдан,
Кўксимни тўлдирган ҳаволар қайдан,
Бемор юрагимга даволар қайдан,
Наҳот бу илтифот ўша қаҳҳордан,
Наҳот бу мендан воз кечган баҳордан.

Унутиб яшардим кун нафасларин,
Парчалай олмасдим муз қафасларин,
Туйганим чинмикин ул нафасларин,
Наҳот бу мунислик ўша қаҳҳордан,
Наҳот бу бизни хор этган баҳордан.

Бойчечакдай кулиб юрган чоғларим,
Бир кечада чўкиб қолди тоғларим,
Ким у сўроқлаган ғариб боғларим.
Наҳот бу эътибор ўша қаҳҳордан,
Наҳот бу нафаслар ўша баҳордан.

Умид – тўзғиб кетган қизғалдоқ гулим,
Қизғалдоқсиз ўтди неча йил умрим,
Сени сўроқлаган ким у, эй, кўнглим,
Наҳот бу муҳаббат ўша қаҳҳордан,
Наҳот бу соғиниш ўша баҳордан...

1997

ШИВИРЛАМА, ШАББОДА

Шивирлама хаёлим бўлиб,
Лабларимга томизма бода.
Ҳозир жоним кетар тўкилиб,
Шивирлама менга, шаббода.

Нафасингни ўхшатдим жуда
Менга азиз бўлган нафасга.
Кўй, жонимни учирворасан,
Зўрға солдим ўзи қафасга.

Шивирлама менга, шаббода,
Кўзгатма дил япроқларини.
Кўтаролмас энди вужудим
Бу юракнинг титроқларини.

Сочларимни силама, кетгил,
Чидолмайман меҳринга ортиқ.
Кўйгил мени, буткул унутгил,
Энди қалбим ҳижронга тортиқ.

Шивирлама менга, шаббода,
Сўнган чўғни кўзгаб нетасан.
Кўйгил қалбим, ўз ҳолига қўй,
Дардим айтсам, ёниб кетасан.

Шивирлама менга, шаббода...

СЕНГА АЙТОЛМАГАН СЎЗЛАРИМ

Тортинчоқлик азал кўнглим соҳиби,
 Гоҳ сени кун бўйи кутганларим бор.
 Уфқ сўқмоғида ул офтоб каби,
 Мен ёниб, ўртаниб ўтганларим бор.
 Қанча чоғландиму топмадим журъат,
 Бир сўзим бор – дилда йиғлаб келмоқда.
 Ўксиб кетмадингми, билмам, муҳаббат,
 Бир журъат топмадим кўнглим ёрмоққа.
 Кўзларинг дунёси очилган кундан
 Ҳаловат нелигин унутиб бу дил,
 Васлингни тилаган кезларим тундан,
 Бу юрак титроққа тушарди дир-дир.
 Бир сўзим, бир сўзим айтолмадим-а,
 Кўзларим айтган чоғ қарай олмадинг.
 Ортимга бир қараб қайтолмадим-а,
 Эй кўнгил, не учун кўнглин олмадинг?!
 Дардларим битаман тунлари ёлғиз:
 «Гоҳ ҳилол, гоҳ юлдуз бўлар сирдошим.
 Қайдадир беором яшайди бир қиз,
 Юлдуз бўл бошида сен, эй, кўз ёшим...»
 Пушаймон гуллари куйдирар руҳим,
 Энг гўзал кунларим ўтган кундадир.
 Бир сўзим, бир сўзим айтмоғим муҳим,
 ...Сенга айтолмаган сўзим шундадир.

1990

ЮРАК, СЕНГА НЕ БЎЛДИ

Юрак, сенга не бўлди,
Нечун уйқу бермайсан?
Кўнгил ёғдуга тўлди,
Нечун ишққа қонмайсан?

Сабр гули ғунчадир,
Очилсин десанг, ёндир.
Кўнгил оловланса ул —
Ёрга етмоқ аёндир.

Ахир у ўт, сен-да ўт
Бўлолмасанг нетасан?
Сўлдингу бир нигоҳдан,
Қучсанг, ёниб кетасан!

* * *

Энтикади бу кун кенг замин,
Энтикади интиқ чеҳралар.
Бошларига кўтариб қишни
Кулиб чиқар тўп бойчечаклар.

Мажнунутолнинг сочларин ўриб
Фир-фир эсар парвона еллар.
Дафтаримга юзини қўйиб
Пичирлайди сен учун шеърлар...

АХИР БОҚСАМ НЕ БЎПТИ

Киприкларинг кўздаги
Қаро малак чокари.
Йўқ, чокармас, бераҳм,
Яроқ тутган навкари.

Ахир боқсам не бўпти
Журъат жойлаб тилимга.
Сўз айтмоққа қўймайди
Ханжар санчиб дилимга.

Кўзингдаги не лашкар,
Билмам, бу не тилсимдир.
Лашкарбоши – бу кўнглим
Навкарингга таслимдир!

АДАШГАН ДИЛ

Кўнглим энди сен томонга элтмас мени,
Ҳаққим йўқдур у йўлларга боқмоқ учун.
Ойдай қилиб берганди-ку менга сени,
Ойсиз эрса осмон энди боқмоқ нечун?

Мен бахтимга бино қўйиб адашдимми,
Асрамоғим керак экан аламлардан.
Шодлик куйин эшитганча юравердим
Юрак билан ошно бўлган қаламлардан.

Баҳорлар бор бўлса агар дил зиёда,
Севги деган мамлакатга келишлар бор.
Бегоналар бор эканки бу дунёда,
Бир бор куйиб, сўнг умрбод севишлар бор.

ТАСКИН

И...га

Телба кўнглимизга ишқ бўлиб меҳмон,
 Гуллар ичидаги раъносин севдик.
 Мажнун руҳимизга Лайло келган дам
 Кўз очиб бир ажиб дунёга келдик.
 Хаста қалбимизга қулоқ солган он,
 Хаёллар бошлади бизни малакка.
 Мажнун ҳам бизчалик севмаган, инон,
 Биз ошиқ ўлдик ул ёри фалакка.
 Унутиб бўларми ўша кунларни,
 Юракка бахшида қилиб минг қанот,
 Ёритиб бемажол қаро тунларни,
 Бир ширин ҳасратлар қилардик бот-бот.
 Севгимиз тасодиф эмасди, билсанг,
 Ёшликнинг беҳуда дами ўтганди.
 Жилмайиб хушлашган у она баҳор
 Бизларга бу ҳисни ташлаб кетганди.
 Гоҳ англай олмасдик девона дилни,
 Оламни бир гул деб севиб, учардик.
 Асрардик юракка қўнган булбулни,
 Ҳар қалай, ердас, кўкда учардик.
 Оқшом юлдузлардан аввалда шошиб,
 Севги осмонига чиқиб олардик.
 Дилимиз қай дилга кетган тутшиб,
 Шундай эртанги кун томон борардик.
 Ғамгин келажакдан беҳабар эдик,
 Айрилдик бир кун у эҳтирослардан.
 Кўплардай бизлар ҳам тақдирга йўйдик,
 Юракка малҳамлар бўлди дўстлардан.
 Қўй, дўстим, ўкинма, ўкинмоқ ёмон,
 Ҳар тугул, дунёга бевақт келмадик.
 Ҳаёт шу экан-да, кўп-да беомон,
 Ҳар қалай, севсак ҳам ёмон севмадик...

1990

КУЙГАНЁР

Андижонда шундай қишлоқ бор.

Куйганёру Куйганёр,
Шунда кўнглим суйган ёр.
Куйганёру Куйганёр,
Билмам, кимни суйган ёр.

Кетолмадим боғ оша,
Гуллар тўсди йўлимни.
Ўраб олди юлдузлар
Менинг ўнгу сўлимни.

Муҳаббатга бош эгиб,
Унутдим бор дунёни.
Сирдошига айландим
Ўша Қорадарёни.

Кутдим, кўнглим кўзига
Ёш келди, ёр келмади.
Сомон йўли – бу қишлоқ,
Бир юлдузин бермади.

Куйганёрда ёр кутдим кўл,
Куйганёрда куйиб мен.
Куйганёрдан кетолмадим,
Куйдирганим суйиб мен...

КИПРИҚДАГИ КУРТАКЛАР

Тотли эди бир вақтлар дунё,
Ташвишлар ҳам бу дилдан йироқ.
Чорлар эди мени бир зиё,
Етолмадим нурига бироқ.

Кўнглим кезган баҳорий йўллар
Чечаклари мени биларди.
Субҳидамда у майин қўллар —
Шаббодалар сочим силарди.

Инсон умри гоҳ худ, гоҳ беҳуд,
Ёруғлигу тун-ла ўтаркан.
Муҳаббат ҳам баҳорий турна,
Хазонрезни сезса, кетаркан.

Умрим баҳорларин қўмсаб гоҳ,
Юрак, ол, деб қизғалдоқ кутар.
Соғинчидан этгали огоҳ,
Киприкларда куртақлар битар...

ДЕВОНА КҮНГИЛ

Бунчалар девона, телбасан, кўнгил,
Жунунлик сени ҳам этмиш ихтиёр.
Энди армонларинг ўйлама, кўйгил,
Бахт-ла, бахт улашиб ўтгил бахтиёр.

Ҳижронлар бузмасин энди ороминг,
Хаёллар кўйнида кезсанг-да саркаш.
Қанчалар шириндир, қанчалар тотли:
Сени соғингани соғиниб яшаш!

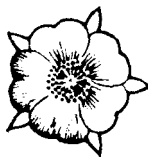

ХАЁЛДАН-ДА ШИРИН ДАМЛАР

Сендан қолди юрагимда ширин ўйлар,
Фаришталар ичра танлаб сиғинганим.
Ёдга олсам юрагимда арий бўйлар,
Сен билмайсан, гулим, қанча соғинганим?

Энди сени хаёлимда суяман мен,
Ширин-ширин хаёл билан ўтар ойлар.
Хаёлларнинг кулбасини ташлаб чиқсам,
Остонадан ўтолмайман, азоб пойлар.

Яхшиямки бу қанотли хаёллар бор,
Соғинчлар гоҳ найсон янглиғ кўзим намлар.
Ширин-ширин хаёл таскин берар, аммо
Хаёлдан-да ширин эди ўтган дамлар...

*Сен – менинг қалбимга
битилган оят*

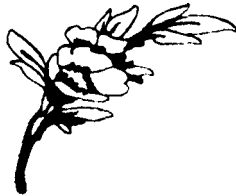

*Нетай, Мажнун күйин кўрдим бу танда,
Қароғимда унинг бедор абри бор.
Рақам этгил қулоқ тутсанг, дил, манда
На Насимий, на Машрабнинг сабри бор...*

РУБОБИМДА БИР ҚУШ ЎЛТИРАР

Рубобимда бир қуш ўлтирар,
Торларимга умид-ла боқиб.
Ҳурлар менга шароб ичирар,
Бу дунёни кўзимда ёқиб.

Ўтганларни унутама зум,
Боғдан қувмас мени гунчалар.
Руҳим зулфин қоққан қасрнинг
Дарвозаси аста очилар...

КҰНГИЛ НЕ ИСТАЙДИ

Ёлғизликдан эзилар кўнгил,
Ҳамдамларнинг кўпи риёкор.
Ёдга олсам тортаман енгил,
Мажруҳ дилга фақат Худо ёр.

Гиёҳларнинг шивирин тинглаб,
Қизғалдоқдан сўрайман сабр.
Наҳот минглаб дилларда риё —
Садоқатлар кўмилган қабр.

Эй, саболар, ҳамдамим бўлинг,
Фариштадай алқайин сизни.
Сен бағринга олақол, осмон,
Юрагимдан учган юлдузни.

Бир осмон деб эзилар кўнгил,
Руҳимга пок маъволар керак.
Тун ила тонг оралиғида
Бир олам деб талпинар юрак.

СУБҲИДАМ

Такбир айтар субҳидамда какликлар,
Харсангларнинг кенг бағрида шодланиб.
Кун нуридан ёришади жарликлар,
Қизғалдоқлар юз очади шодланиб.

Кийикларнинг оқ холлари юлдуздай,
Кўзларимга қувонч берар, завқ берар.
Хонқизилар мудрашади ҳур қиздай,
Атиргулга энгашиб кўргим келар.

Шаббодалар тоғдан тушар қишлоққа,
Тунда кулган бойқушлар ҳам жим бўлди.
Гулоб сочиб, нур улашиб ҳар ёққа,
Ойбулоқда юзин чайган ким бўлди?

Сенми ўша, поклаб тонгни уйғотган,
Менми ғафлат уйқусида донг қотган?
Йўлларингда кўз тикиб тун ўлтирдим,
Кўзим очсам, кечикибман... тонг отган.

ЁЛҒИЗЛИК

Дўстлар даврасида ўлтирибман жим,
Кўзларим мунчоқдек йўлга боқади.
Менинг юрагимни асир этган ким,
Ёлғизлик дилимни тинмай ёқади.

Кимгадир умидвор тикилиб аста
Бир таскин излайман, тополмам аммо.
Гавжум давраларда дил танҳо, хаста,
Ёлғизлик кўксимни қилади яғмо.

Дўстлар даврасида тинмай куламан,
Лек кулгум йиғидан баттар гоҳида.
Булбулдай тинимсиз сайрайвераман,
Гуллашни унутган ўрик шохида...

1990

БУ ЖОН НАДИР

Муҳаббат, қаршингда бу жоним надир,
Бир томчи ёшми у кўзингдан оққан.
Ашқларинг бунчалар бўлса беқадр,
Нечун киприкларинг бу гулни таққан?!

Билмадим, мунаввар офтобмикин жон,
Зулматлар кетгунча қилайми сабр.
Бағринг лоласидан томганми бу қон,
Муҳаббат, билмасман бу жоним надир?!

1990

ВИСОЛ СОҒИНЧИ

Бошим қуйи эгдим, майса ҳамдард бўлди,
Капалаклар юзларимни силаб ўтди.
Ёлғиз жоним бу дунёнинг меҳробидан,
Муҳаббатдан бир кун висол тилаб ўтди.

Туроб ичра мен жисмимдан айрилдим-ку,
Керак эмас қизғалдоғи мозоримга.
Бу дунёдан ўзгасига қайрилдим-ку,
Не қилгандим ўша дили озоримга.

Юрак уммон ичра қолган япроқ мисол
Титраб-титраб сўнги сўзин айта бошлар.
Бизни кутиб муҳаббат ҳам у мозорга
Бошимиздан тупроқ сочиб қайта бошлар.

Юз йил ўтар, балки минг йил, кўзим йўлда,
Тупроқларга бир ҳикоя сўйлайверар,
Руҳим менинг икки дунё орасида
Ўша буюк муҳаббатни излайверар...

ЎЗЛИГИМ ИЗЛАБ

Истаганлар, бизни саҳройи
балодан излангиз...

Алишер Навоий

Тупроқ титиб излар бўлдим ўзимни,
Сени излаб кўкка тикдим кўзимни,
Ўзинг бердинг маним айтар сўзимни,
Илоҳ дедим, илоҳ дедим, оҳ дедим,
Бу дунёни, чиқолмай, бир чоҳ дедим.

Йиғлаб-йиғлаб дилим менга йўл бошлар,
Сенинг аксинг кўз-кўз қилар кўз ёшлар,
Йўлларингда эриб тугар бардошлар,
Илоҳ дедим, илоҳ дедим, зор дедим,
Кўзим менга дунё бўлса тор дедим.

Гоҳ йиқилдим, сен кўлингни чўзмадинг,
Замин кўз ёш бўлди, не деб сўрмадинг,
Машраб келди, Ҳаллож келди, келмадинг,
Илоҳ дедим, илоҳ дедим, кел, дедим,
Гуноҳ қилган замин сенга эл, дедим.

Етай десам, сенга етар йўлим йўқдур,
Ўнг дунёйинг азоб экан, сўлим йўқдур,
Бино бўлдим, яна қайта ўлим йўқдур,
Илоҳ дедим, илоҳ дедим, аслим дедим,
Тупроқ титсам уйғонади наслим дедим...

1988

МАЖНУН

Кўзимдан оққанда ёшлар тирқираб,
Гуллар ҳам ўрганди ундан меҳрни.
Мен тупроқ остида кута олмадим
Бу тупроқ устида қолган сеҳрни.

Ҳеч кимса дунёнинг мангу неъматин
Менчалик нечундир сева билмади.
Минг йилким кузатдим, сенинг қошингга
Ҳеч кимса мен каби йиғлаб келмади.

Мен мана тирилдим, минг йиллар оша,
Номингни дилимга айлаб кўзмунчоқ.
Кел энди, қабрга йўлим олисдир,
Сокин бу кўзимда йиғлар қизғалдоқ.

Кўксимдан кетдилар сендан ўзгалар,
Сен ҳам воз кечдинг-у, мен кечолмадим.
Ошиқлар қадрингни ерга урганда
Бу тупроқ остида ҳеч ётолмадим,
Кел энди, муҳаббат,
Келгил ўзимга...

НАФАСИНГДАН КЕЛАР БАҲОРЛАР

Сендан нени кутиб яшайман,
Гоҳо англаб етолмам ўзим.
Юрак уйғоқ, журъатга шайман,
Фақат сени излайди кўзим.

Биламан, сен баридан огоҳ,
Дилим сенинг кўлингда гунча.
Эй, соҳиби руҳим, сабр бер,
У боғингда очилгунича!

Лабларимда исминг капалак,
Кўзимдаги гулларим – сиёҳ.
Бағримдаги ўксик жон ҳалак,
Вужудимда гунчалайди оҳ.

Мени огоҳ этар бир овоз,
Иймон гули бўй сочган чоғлар.
Ҳар сўзингнинг ўзи жойнамоз,
Нафасингдан келар баҳорлар...
Юрагимга кирар баҳорлар...

ИШҚ ДЕВОНАСИ

Кўнглим кўнгил узмайдир...

Бобораҳим Машраб

Кўнгил сабзозорин қилсанг зиёрат,
Қизгалдоқ хўрсинар сўраб ҳимоят,
Сен менинг қалбимга битилган оят,
Гулбаргдай ёнади қирмиз лисоним,
Маҳбуб деб талпинар ўртаниб жоним.

Қалбим туғенидан ўсган, эй, сабо,
Ҳаёлим йўлини тўсган, эй, сабо,
Ёрим юрагидан эсган, эй, сабо,
Минг баҳор келса-да, сабзасиз оним,
Маҳбуб деб талпинар ўртаниб жоним.

Руҳимга қафасдир вужуд дунёси,
Кўнглимга нур бермас дунё – рўёси,
Шунчалар бўлурми дилдор ҳаёси,
Етти қат осмонми парданг, тобоним,
Маҳбуб деб талпинар ўртаниб жоним.

Чечаклар кенгликда тушмоқда салр,
Соҳир нафасингми кезган у абр,
Руҳимга чимилдиқ эрурми – қабр,
Эй, жон, юр борайлик – шошқоқ меҳмоним,
Жон удир, сендан-да азиз у жоним...

ҚАЛБИМ МЕҲМОНИ

Мен ҳар дам, ҳар лаҳза сени кутардим,
Кўнглим йўлларингда поёндоз эди.
Ҳисларим кўнглимнинг доғин ютарди,
Юрагим гўёки жойнамоз эди.

Кўзларим чор тараф унсиз нидо-ла
Исмингни улуғлаб айтарди азон.
Субҳидам очилган пок гуллар каби
Пойингда ўлтириб дийдор дерди жон.

Сен-чи, сен келмасдинг, кўринмас эдинг,
Аммо борлигингни сезарди дилим.
Кўнглим ифорларга тўлган кез шодон,
Қалбга меҳмонлигинг билардим, гулим.

Сен менинг жонимга пок нурлар тўшаб,
Исмингни муҳраб қайтсанг-да гоҳи,
Дунёга қўшиқдай таралар эди
Сени чорлаган дил фарёди, оҳи.

Қалбим баҳорингда очилди гулдай,
Исмингни шивирлаб ўтар ҳар оним.
Менинг мезбонлигим мангумас ахир,
Қошингга боргувчи меҳмонман, жоним...

ИШҚ АҲЛИ

Истиффор айтаман, бир зиё бергил,
Муҳаббат, мен мангу асиринг бўлай.
Лайлу наҳоримга бир нигор бергил,
Қизғалдоқ, косанг оч, уни бир кўрай!

Зиёрат айлайин баҳор меҳробин,
Фунчалар қадаҳин олиб қўлимга.
Ичайин парилар берган гулобин,
Юлдузлар сочсинлар оташ йўлимга.

Комила самонинг кабир кўксида
Бу ўтли юрагим бир сиқим тупроқ.
Зорларим тўлғониб чиқар меърожга,
Қизғалдоқ, эк унга, муҳаббат, кўпроқ!

Умримга берса гар илоҳий сайқал,
Масъуд тунларимнинг кавкаби ёниб.
Соҳирлар кўксима ёзсалар зар ҳал,
Бошимни эгаман сенга ишониб,
Икки жаҳон ичра тиз чўкиб масрур...

ҚАЛАНДАР

Агар ошиқлиғим айтсам, куйиб
жону жаҳон ўртар...
Бобораҳим Машраб

Маним дилим тушунади ўзимни,
Дилим, ўқи кўзимдаги сўзимни,
Китоб бўлар йиғсанг ҳар бир изимни,
Кимнинг ишқи нурга кўммиш юзимни?

Гуноҳларим – кўлларимда кишандур,
Савобларим – юрагимда гулшандур,
Йўлим ўнги гулу, сўли тикандур,
Сўзон висол кўпригидан ўтолмам,
Кўкда кулган юлдузимга етолмам!

Кимлар кўли етмай ўтди дунёдан,
Дил бермишим маним дилим ёнмоқда.
Собир қилғил ўзинг, авра руҳимни,
Муҳаббат деб бу дунёдан тонмоқда...

Тўрт тарафдан келар тўрт дил ноласи,
Қулоқ солсам, олам ёнар сўзидан.
Юрак – ишқнинг оғули пиёласи,
Бол томади унга кўнглим кўзидан.

Нетай, Мажнун қўйин кўрдим бу танда,
Қароғимда унинг бедор абри бор.
Рақам этгил, қулоқ тутсанг, дил, манда
На Насимий, на Машрабнинг сабри бор,
Этай десам, дилим минг бир айби бор!

Сўзон висол кўпригидан ўтолмам,
Кўкда кулган юлдузимга етолмам!..

УМАР ХАЙЁМНИ ЎҚИБ

Бу ҳаёт тутқазди менга ҳам бода,
Пиёлам ичида кулар бир чехра.
Оромим тарқатма, кетгил, шаббода,
Кел, гулюз эй шароб, мени сеҳрла.

Рақс тушгин қонимда, нур бер кўзимга,
Муҳаббат сеҳрини жонимга жойла.
Куйласам, соз чалиб менинг сўзимга,
Адашган чоғларим йўлимни пойла.

*Шеър – ўзи нимадир,
ишқий калима*

*Мен шеър излаб, қанча сўз айтдим,
Қандай гўзал, сирли бу фасл.
Англаганим дил маъвосидан
Ҳижрону ғам ёғар муттасил.*

*Маъюс сўзлар кимни чорлайди
Ва ё кимга аталган бу байт?
Эй, шеърият, бунёдинг қайдан,
Юракдаги меҳмонинг ким, айт?!*

ЯССАВИЙ ҲИКМАТЛАРИН ӮҚИБ

Шеър – ўзи нимадир, ишқий калима,
 Ойдин булоқ гули — шаффоф бир туйғу!
 Ё кўнгил йиғиси, шуур гавҳари,
 Ё ҳайрат, ё ҳасрат, энг ширин қайғу!

Шеър нима, пайконми руҳга санчилган
 Ёки қалб дарахтин сирли япроғи,
 Балки нилуфардир дилда очилган,
 Кўнгилда улғайган Мажнун титроғи?

Шеър нима, дардми у ё зикр ажиб,
 «Аналҳақ» деган ул кўнгилнинг оҳи.
 Дилдаги жаннатми, боғлари нажиб,
 Қайда у руҳдаги дарвеш даргоҳи?

Шеър нима, тилсимли зулмат вужуднинг
 Қаъридан ой каби чиққан ифода.
 Кўнгил тоғларига кўнган бургутнинг
 Ӯтли нигоҳидан тўкилган бода?

Англамоқ кўйида дил сўйлар тошиб,
 Чин шеърки, бир қақнус — дилга раводир.
 У — мужда — етти қат осмондан ошиб,
 Ҳақдин келаётган тоза ҳаводир...

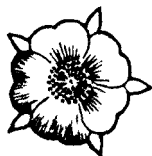
ШОИР АБАДИЯТИ

Расул Ҳамзатовга

У тоғлар бағрини макон этган қуш,
Тиканзор буталар жаннатдан афзал.
У миллат кўраётган энг чиройли туш,
Ҳақ ўзи кўнглига бергандур сайқал.

У қушнинг куйлаган қўшиғи мангу,
Бир кун гар тўхтаса сози дафъатан,
Доғистон халқи, сиз чекмангиз қайғу,
Расул Ҳамзат деган қолур бир Ватан!

2002

ТЕЛБА ДЕМАНГ ШОИРНИ

Телба деманг асло шоирни,
Гоҳо куйлаб қолса тўсатдан.
У қўшиқнинг боқийлигини
Гоҳо ўйлаб қолса тўсатдан.

Бу дунёда барча жон меҳмон,
Мангу эмас бир зумлик ҳаёт.
Умр асли муваққат имкон,
Шуур дилга берилган қанот.

Шоир эса у ҳам бир меҳмон,
Асл сўзга муҳтождир башар.
Қўшиқ бўлиб қолсам оламда
Дея шоир куй бўлиб яшар.

Бу дунёдан ўтар экансиз,
Пок номингиз дилга йўл солсин.
Юз йил яшанг, умрингиз битта
Куй бўлсину дунёда қолсин.

ШОИРНИНГ ЛАШКАРИ ФАҚАТ ЭЗГУ СЎЗ

Гўзал хаёллардир унинг севгани,
Олис уфқларда қалдирғоч кўзи.
Девона эмасдир шоир дегани,
Садақадан келмас унинг ҳар сўзи.

Қўлида асомас, қадимий қалам,
Чизади минг турли дилнинг суратин.
Унинг юрагида яшар бир олам,
Дард билан оширар сўзнинг қудратин.

Баҳорни севади, йўқ, барча фасл
У учун қадрдон, дўстандани зиёда.
Унинг бир ушалмас орзуси бор, дер:
Барчага бахт кулиб боқса дунёда.

Шунда қолмас эди унинг армони,
О, армон дегани шунчалар буюк.
Гоҳо ўз тақдирин лаънатлаган зот
Бутун эл наздида машҳуру суюк.

Кўзида ёш ҳам бор, лек йиғлоқ эмас,
Қурашар минг йилки жаҳолат билан.
Йиқилар, эзилар, енгилдим демас,
Ҳануз лашкар тўплар садоқат билан.

КОШОНА

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси биноси қошида

Назир қилдим дилимни
Бу гўзал кошонага.
Ер ўпиб, кўйгум қадам
Шу азиз остонага.

2003

* * *

Устоз Абдулла Ориповга

Сиз қурган шеърият қасри муҳташам,
Сўздан ҳеч ким сиздай дур ясолмағай.
Ўринбосар дейсиз бизни, бирор зот
Сизнинг ўрнингизни, йўқ, босолмағай!

* * *

Ўйларимни, эй фалак, сен ўзинг Фирот айла,
Шеър деб чеккан заҳматим кўнглимга бол, тот айла.
Устозларим меҳрини Алишер деб атаю,
Улар дилин мен каби шогирдга Ҳирот айла.

СЎЗИМ

Сўзим, тавба айладингму,
Пок ўлдими сенинг жисминг.
Хиёнатмас, жиноятмас,
Ки бир маснад сенинг исминг.

Агар ушшоқ бўлай десанг,
Ҳақиқат сўйла ҳамрозинг.
Ибодат айла – дил меҳроб,
Шу пок авроқ жойнамозинг.

Фақат сўйла ҳақ юзига,
Юзинг қўйгач губорингни.
Сароб билма, хароб билма
Вужуди Ҳақ диёрини.

Мажруҳ кўнгил, мазлум кўнгил,
Марғуб дебон сўймиш сени.
Зиё кўнгил, зебо кўнгил,
Сенга боғлаб қўймиш мени.

Сўзим, тавба айладингми...

ШЕЪРИЯТ

Ёш ижодкорларга

Шеърият – энг содиқ дўстан зиёда,
Не мангу сўз қадар кўҳна дунёда.
Қоронғу йўлингга у чироғ бўлар,
Қалам-ла дардлашсанг, ғам йироқ бўлар.
Ёлғизлик бошингга солса гар соя,
Шеърият тиргагинг бўлгувчи қоя.
У мангу бастакор, тинмас ҳеч сози,
Етти иқлимга ҳам етар овози.
У эзгу дилларни чорлар қошингга,
Юлдузлар сочади ғариб бошингга.
Қаламинг ҳеч қачон қўйма қўлингдан,
Не чиқса даф этар сенинг йўлингдан.
Навоий дуосин олган туйғудир,
Шеърият – энг кўҳна роҳат-қайғудир.
Тунларни алишсанг арзир шеърингга,
У шуъла сочади оппоқ ерингга.
Заминдек қутлуғ бил, дарддош қоғозинг,
У ҳам бир дунёдир, яшар овозинг.
Айрилма, эй кўнгил, ундан тоабад,
Сени тарк этмагай шунда муҳаббат.

Баҳор соғинчи

*Юракка ўқтамлик бахш этган туйғу,
Қонимда уйғонган кўҳна бу қайғу,
Мен жўшиб куйлаган ўтли – аёлғу,
Истиқлол соғинчи – баҳор соғинчи!*

АЁЛҒУ*

Ингранади юракда мунг-ла
Широқлардан ёдгор – аёлғу.
Гўё куймас, тутар рубобим,
Косасида лиммо-лим оғу.

Шимираман дардни дард ила,
Созим сирин очади менга.
Юрагимга торларин тортиб,
Мен куйлайман етсин деб сенга...

1987

УЙҒОҚ ЗАМИН

Қизғалдоқлар қироат қилар
Қабристонда, ҳар бири қуёш.
Ўтганларга шафоат тилар,
Тебранади қизил дастор бош.

Ҳар бир гиёҳ айтар салавот,
Турон замин – бу уйғоқ замин.
– Юрт шавкатин қайтар ҳақ... дея,
Пичирлайди тупроқлар: Омин...

1988

* Қўшиқ

* * *

Руҳим кўзасидан қуйилар аста,
Қақраган қалбларга зилол туйғулар.
Куртаклар аёз-ла курашар хаста,
Қўлларин мушт тугиб уйғонар улар.

Ариқлар юзидан юлар чимматин,
Чумоли карвони – тубсиз ўйларим.
Тупроқнинг дардини қиламан қўшиқ,
Баҳорни чорлайди менинг куйларим.

БЕОРОМ ТУН

Хуршид Давронга

Йўл бошлади Дорога Широқ,
Юзларини куйдирар самум.
Кула бошлар телбадай бироқ,
«—Тўрт тараф ҳам етти кун йўл. Қум».

Қонга тўла мешга Тўмарис
Тикди пахмоқ Кирнинг бошини.
Сўнг Жайхунга отиб юборди,
«—Ичгил ана элнинг ёшини!»

Минг йилларки айланар замон,
Жаранглайди эркнинг сўзлари.
Уйғонар. Тонг, Хуршиди Даврон,
Ял-ял қуёш — Тумор кўзлари.

Хос хонада ўлтирар мискин,
«—Қайда қолди бу туркий туғлар,
Қиличимни ўғирлаган ким?»
Кўзларида Тўмарис йиғлар...

1987

МУҚАННА

Жилғаларнинг ҳазин қўшиғи
Кўчса агар, элим, тилиннга,
Мен заминдан бошим кўтариб,
Шамол бўлиб келгум қўйниннга.

Таҳқирларнинг узайса умри,
Хўрлик соя солса еримга,
Мен қуёшни елкамга ортиб,
Ёғду бўлиб келгум элимга...

1989

ХУШХАБАР

Чирқиллайди юрагим,
Бўғзимда инқиллар ғам:
— Андижонга тез чопгин,
Умаршайхни уйғотгин!

Еллар келар ҳовлиқиб,
Кўк сўзлар фонус ёқиб:
— Андижонга тез чопгин,
Умаршайхни уйғотгин!

Ҳиндудан келди элчи,
Қайтар Бобур — юрт кўрки,
— Андижонга тез чопгин,
Андижонни уйғотгин!

1989

1937 ЙИЛ КУЗИ

Дарахтларга осилган мурда –
Чайқалади заъфарон барглар.
Ичиқора бир тўп қарғалар
Эртаю кеч қишни дарақлар.

Тўлиб кетар замин мурдага,
Йиғлолмайсан дардларинг айтиб.
Тоқат қила олмай азага,
Кета бошлар турналар қайтиб.

1987

АЁЗ ШАМОЛИ

Дарахт сочларини юлади шамол,
Тортқилар фарзандин – япроқларини.
Кутқармоқ иложсиз, йўқ, амри маҳол,
Эгади тик турган бутоқларини.

Сочилиб кетади беҳисоб гўдак,
Тупроққа кўшилиб йўқ бўлиб кетар.
Шамолни жиловлаб олинг, одамлар,
Шунча тупроқни ҳам отгани етар.

1987

БОТУ НИДОСИ

Баҳорсиз боғ, қара, нақадар ғариб,
Яшиллик тарк этган, сўндими ҳаёт?
Қайга борсин бу дил, айт, бахт ахтариб,
Қайда қолди қушлар куйлаган баёт?

Қара, танҳо шохлар қанчалар маҳзун,
Гўё хазон узра мунғайган хаёл.
Булбуллар сайрамас, бу тунлар узун,
Кўнгил қушларининг кўшиғи малол.

Қани бу оламни ифорга кўмган
Маъсум чечаклару хумор ялпизлар.
Наҳотки борлиқда барчаси сўлган,
Кўмилиб кетдими баҳорий излар?

Алпқомат чинорлар ўтин бўлдими,
Қани осмон кўксин ёндирган куёш?
О, бу ҳол қанчалар азоблар мени,
Қорлар қуршовида нурайди бардош...

Йўқ, бу табиат тимсоли эмас,
Менинг танҳо қолган дилим сурати.
Суратки, шунчалар ғариб ва хароб,
Бундан-да аянчли унинг сийрати.

Аммо мен нетайин, журъатим банди,
Умидлар гулламас, ожиздир ишонч.
Сизнинг қисматингиз, эй, боғлар, бошқа,
Яна бағрингизни гуллатар қувонч.

Баҳорсиз боғ, қара, нақадар ғариб,
Яшиллик тарк этган, сўндими ҳаёт?
Қайга борсин бу дил, айт, бахт ахтариб,
Қайда қолди қушлар куйлаган баёт?

1988

БАҲОР – БУ АБАДИЙ ҲАҚИҚАТ ЭРУР

Чўлпон хотирасига

Ҳақиқат йўллари эмасдир осон,
Ҳақ қарор топаркан кураш бор жойда.
Маъюслик чеҳрангга ярашмас, инсон,
Ўйларинг курашсиз эрса, бефойда.

Эсладим бир зотни, ҳақпараст, ўктам,
Замоннинг залворин четга отди у.
Тобелик оғусин тотган дилни ҳам
Уйғотиб, офтобдай эрта ботди у.

Ҳақиқат йўлида йиқилди ҳориб,
Кўзлари сўнаркан жилмайиб кулди.
Кун келиб минглаб дил чора ахтариб,
Уйғонди, демакки ўрнидан турди.

Аммо у туrolмас, мангу тупроқнинг
Мунис ҳамдамига айланиб қолди.
Чироғи бўлди у яқин-йироқнинг,
Дунёда ҳақпараст нигоҳи қолди.

Ҳақиқат, ҳақиқат – баҳор асли бу,
У ўша баҳор деб ахир яшарди.
Баҳорнинг борлигин исботлаб воҳ у,
Эрта юз кўрсатган гулга ўхшарди.

Илк чечак эди у аёзга рақиб,
Бу зотлар дунёга яшиллик берур.
Аёзлар қилмасин минг бора таъқиб,
Баҳор бу абадий ҳақиқат эрур.

1988

УЙҒОНИШ ИЗТИРОБИ

... Аламлар чодрасин ўраб чиқарди,
Кўлида кўзамас, занглаган ўроқ.
Фанимлар таларди юртини юзсиз,
Уйида йиғлайди етим чақалоқ.

Отларнинг дупури келар қайдандир,
Ажнабий зотларнинг ошиғи олчи.
Ўроғин кўтарар у дил тоймасдан,
– Эй жаллод, кет, менга гар тегиб кўр-чи...

Хахолаб кулади отидан тушмай,
Тилмочнинг сўзларин эшитиб фаним:
– Эрингни ўлдирдик, кел, сен тул қолма,
Туркийдан орттирган ёрим бўл маним...

Ўроғин кўтарар, ҳайқириб у дил,
Томрида оқдими Тўмарис қони.
Атрофга сачради алвон-алвон гул...
Тупроққа қорилди Туркистон шони...

Ким эди у аёл, ким эди билмам,
Бувимдан эшитдим бу ҳикояни.
Фанимлар не қилган, дея сўрадим
Кулбада чинқириб қолган болани?!

... Қайғудан сочлари қордай оқарган
Шу кеча тушимда сурганча хаёл:
– Онасин кутганча, биғиллаб ётган
Сен ўша ўғлимсан, дейди бир аёл...

1988

ВИДО

Усмон Носир хотирасига

Ўтган кунларимдан ризо бўл, кўнглим,
Гоҳ очилдинг, гоҳида сўлдинг.
Гоҳ ирмоқдай сингдинг саҳрога,
Гоҳ уммондай лиммо-лим тўлдинг.

Гоҳ кўзларим ойга боққанда
Шуълаларга айланиб ёндинг.
Ўзинг тўқиб ажиб эртақлар,
Ўзинг яна унга ишондинг.

Гоҳ тупроқдай яшадинг хоксор,
Гоҳ қоядай мағрур турдинг сен.
Кўзларимда кулганда баҳор,
Бу дунёни қаттиқ севдинг сен.

Эй умримнинг чинори, энди
Бизни чорлар хазонрез фасли.
Баҳорларга куч бермоқ учун
Хазон бўлиб кетсак ҳам майли.

Эҳ, барчаси ўткинчи энди,
Бунча шошар ирмоқдай умрим.
Тунда юлдуз бўлиб уйғонсам,
Ҳаётимдан ризо бўл, кўнглим...

1990

ҚОН ВА КҶЗ ЁШ

Расул Ҳамзатовдан

Қон сизар, азоблар жонни жароҳат,
Кўз ёшми, йўқ асло у кўзда бешак.
Қон оқса оқсин-у, лек ёш оқмасин,
Йўқса у, айтинглар, қанақа эркак?

ҚЎРҚОҚ

«Яшир, Она, ёлворай,
Қўрқувдан титрар таним.
Айтгил, ахир не қилай,
Жонимни асра маним».

«Мўйловингни қирдириб,
Ташла ханжаринг пастга,
Папоқмас, рўмол ўраб,
Тезроқ тушгин лаҳадга».

СЕН БУЮК ҚАЛБСАН

Аждодлар кўксини ёндирган ҳасрат,
Шаҳидлар кўнглини кемирган унлар.
Энди у азоблар йўқ, келди охир
Устозлар соғинган мунаввар кунлар.

Қуллик кетди, дилдан кетди ғам, қадар,
Озодлик ёритар, элим, йўлингни.
Кел энди, қиёмат кунига қадар
Тан олмай яшайлик қуллик – ўлимни!

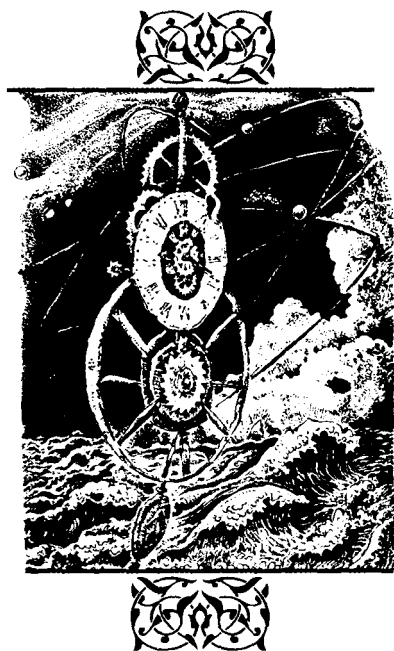
Киприklar соқчидек қўймасин мунгни,
Юлдузлар жойлашсин осмон кўзингга.
Дунё маҳтал бўлсин, дунё интизор,
Элим, офтоб тафтли айтар сўзингга.

Бошингни кўтариб оламга боқил,
Мажнунтол эмассан, чинорсан – алпсан.
Нафақат бу олам, Ҳақнинг қошида
Энг юксак эъзозга лойиқ бир қалбсан –
Сен энди оломон эмассан, халқсан!

1991

Умр лаҳзалари

*Йўқ, алдамаяпман ўзимни ўзим,
Ишончим бор ҳали ҳаётдан маним.
Бир булбул умрини яшашим керак,
Қизгалдоқ остига киргунча таним.*

КЕЛДИНГМИ, БАҲОРИМ

Баҳорим, келдингми, ўксик бу кўнглим
Бир дўстга зор бўлиб ғамгин қолди-ку.
Хазонлар қуршаган бу боғда умрим
Жўшқин юрагимга занжир солди-ку.

Мушкуллар қўйнида қийналди жоним,
Ҳеч ким сенингчалик таскин бермади.
Армонлар кўксимда гуллаган чоғи,
Ҳеч ким остонамга кулиб келмади.

Хазонлар қуршаган экан йўлимни,
Бахт атаб юрганим экан бир соя,
Баҳорим, сен мени йўқлабсан яна,
Менга дийдорингнинг ўзи кифоя.

Машаққат экан-ку ҳаёт дегани,
Бир маҳрам топмоқлик оғирдан оғир.
Хазонлар маскани бўлмасин энди,
Баҳорим, ўксиган бу юрак-бағир.

Настарин мисоли гулламоғимга,
Не тонгки, йўл бермас ғаюр шамоллар.
Баҳорим, баҳорий ҳуснингни сотиб,
Хиёнаткор бўлар соҳибжамоллар.

Қалбимдан оқмайди шодлик гуллари,
Кўнглимга чироқ ёқ, ёришсин жисмим.
Хазонлар ҳасрат деб аташди мени,
Унут бўлсин энди менинг у исмим.

Кўксимдан нафасим куй бўлиб чиқсин,
Юлдузга айлансин дилдаги фарёд.
Мени унутганлар майли унутсин,
Мен сенга боғланиб яшай умрбод,
Баҳорим, боғлаб ол мени ўзингга...

1990

ЮЛДУЗИМ

Юлдузим десам ҳам оз, қундузим десам ҳам оз,
Бу дунёда нима яхши бўлса, ундан ўзинг соз,
Ухла, қўзим, алла-ё, ухла, юлдузим, алла...

Саида Зуннунова

Эслашар шундай деб болалик чоғим,
«Юлдузим», деб мени эркалаб доим,
Бир ажиб аллалар айтар эканлар,
Бешигим тебратиб ўлтириб ойим.

Ўйламанг, бир мурғак чақалоқ учун
«Юлдуз» деб бинолар қўймаган экан.
Саида опанинг алласин кучин
Англагач,
Ҳеч айтиб тўймаган экан.

Йил ўтиб, илк қадам қўйган онимда,
Тилимда уйғонгач қалдирғоч – сўзим.
Бир роҳат ҳиссини қўмсаб жонимда,
Онамни чорларкан умидвор қўзим....

Йиқилсам, йўлларда қаддим тутолмай,
Чақирар эканман:

– Онажон, келинг!

Ё ўзим боргач гоҳ тиззаларига –

Бош қўйиб дерканман:

– Юлдузим, қилинг!

Қўзимга келмаскан алласиз уйку,
Қалбга жо қилганча оҳанг сеҳрини.
Волидам бағридан қўмсаб топибман,
Мурғак бу юрак-ла Она меҳрини.

Шу меҳр туфайли ундим, улғайдим,
Шу меҳр бошимда бўлди парвона.

Англадим дунёда фарзанди учун
Энг улуғ бир олам эканин Она!

Онам муҳаббати гуллатди қалбим,
 Лек бир кун ҳасратда ёнди юрак, тан.
 Онамдан айрилдим...
 Шу тун кўз юммай,
 Тилимга шу алла келди дафъатан.

Мен аста хиргойи қилдим, тўймадим,
 Дил тўла нолаю, дил тўла кадар.
 Энди мен маъвосиз ўксик бир юлдуз,
 Энди мен меҳрсиз қолган дарбадар.

Ағёрлар макридан ўртанган чоғим,
 Энди ким артади кўздан ёшимни?
 Ноҳақлик эзганда мен таскин излаб,
 Қай бағирга қўйгум энди бошимни?

Дилимга ҳасратлар ўт солган замон
 Кўнглимни эзганда ҳаёт бешафқат,
 «Юлдузим қилинг», — деб чорлайман ҳамон:
 «Онажон, ўзингиз айлангиз шафқат!»

Тиз чўкиб қабрга унсиз йиғладим,
 Шу азиз тупроқни суртиб кўзимга.
 Ҳасратлар тугуни ечилиб кетди,
 Онамни топгандек келдим ўзимга.

Онамга онадек бағрини очган
 Муқаддас эй тупроқ, сездим сеҳрингни.
 Бу ўксик дилимда эъзозинг кўриб,
 Ҳароратин туйдим сенинг меҳрингни.

Мунисим, азизим, соҳир диёрим,
 Онамсан, кўрсатай сенга садоқат,
 Ўзингга баҳшида айлаин борим,
 Сен-чи, юлдузимни ёруғ қил, ҳар вақт.

Устозлар меҳрига тўймайин кездим,
 Энг буюк устозим ўзингсан, билгил.
 Осмон бўл сен ҳар вақт, осмон бўл кабир,
 Тиззангга бош қўйсам «Юлдузим» қилгил!

ҲАЁТ САБОФИ

Умр ўтар кунлар оралаб,
Ортда қолар у хазон боғлар.
Тирикликнинг чорсуларида
Ҳаёт мени курашга чоғлар.

О, бу дил ҳам ажиб салтанат,
Гоҳо жисмим ўтга отади.
Изтиробнинг голиб лашкари
Кўзларимга келиб ётади.

Хаёлми у мени чорлаган,
Етолмайман, чарчайди жисмим.
Тунлар юлдуз салтанатидан
Кимдир тилга олади исмим.

Йиқилсам-да, қалбга чўғ солиб,
Яна илдам бошлар бу ҳаёт.
Гоҳо ширин хаёллар бериб,
Юрагимга қилур илтифот.

Субҳидамнинг майин еллари
Сочларимни сийпаб кетаркан,
Бир мантиқни англадим охир,
Умр – азоб ичра ўтаркан.

Кўтарилар туннинг пардаси,
Бу курашлар топмас ниҳоя.
Илғаб қолгум, ёруғ дунёда
Бахт ҳам ўтган кундан бир соя.

Кўкдан шуъла соч, бахт юлдузим,
Гулдек яшнаб қаршилар жоним.
Кўзларимга нур бергил ўзинг,
Эй толеим – нурли меҳмоним...

УМИД ФАСЛИ

Булбулларнинг нафаси кўксимга урилади,
Ялпизларнинг бўйидан маст бўламан девона.
Жонсиз, ғариб шоҳларда куртаклар тирилади,
Сен бир ажиб оятсан борлиқ ичра ягона.

Қалдирғочлар – дарвешлар ҳамд айтади мадҳингга,
Ҳар чечакнинг бошида фаришталар кезади.
Ҳатто дунё нуридан баҳрасиз ожиз жон ҳам,
Баҳор, сенинг нафасинг юраги-ла сезади.

Қара, ҳатто қалб нима, эзгулик не – унутган,
Кўнгил косалари ҳам нафс ўти-ла тўлганлар.
Баҳор, бунча соҳирсан, қара, бир зум тирилмиш,
Бу дунёда нафс дея кўнгли эрта ўлганлар.

Олам ҳар тонг мунаввар, кўнгиллар шод, диллар шод,
Дунёга қулиб боққан гунчалар шод, гуллар шод,
Қаро зулмат чекинмиш булбуллар чаҳ-чаҳидан,
Юлдузлари гуллаган ул соҳира тунлар шод.

Минг қуллуқ деб тўшалгум сабза каби пойингга,
Ҳар қалб сезар бу тонгда кўклам нигоҳларини.
Найсонлар фариштадай шивирлаб ювиб кетар
Аёзларга қўл берган диллар гуноҳларини.

Яна умид гуллари яшнадилар оламда,
Дунёнинг чеҳраси ҳам бу кун гулдай очилмиш.
Йил бўйи кўнгиллардан унутилган туйғулар,
Қақраган бу дилларга уруғ каби сочилмиш.

Баҳор, кўнглим сеники, унга ишқ сол, олов сол,
Кўнгилдан чиққан оҳлар капалакка айланар.
Юрагимдан чекинган туйғуларим, ҳисларим
Қалбимнинг шоҳларида куртак каби жойланар.

Токи улар очилсин, гулга кўмилсин жисмим,
Кўзларимни тарк этсин ғам биноси – ул соя.
Кипригимдан ёшлармас, чучмомалар тўкилсин,
Юрагим бир қизғалдоқ бўлса, менга кифоя.

ИЛТИЖО

Кимгадир бол тутар, кимларга оғу,
Бунчалар бешафқат экан бу дунё.
Дилимда яшайди қўҳна бир қайғу,
Қачонлардир унга тушгандир зиё.

Муҳаббат сўзини тилга олмоқлик
Нақадар оғирдир бахтсиз дил учун.
Юракка ёшликнинг азобин ортиб,
О, тортмоқ мушкулдир қайғулар юкин.

Хотиржам яшамоқ соати келса,
Қачондир осойиш топарми бу дил.
Ё роҳат дегани тупроқ остида,
Йўқ, таним ўликдир, ё раб, тирилтир!

Ҳаётдан топайин мен ҳам бир илинж,
Дунё, айт: бўлди, бас, ўйларинг хато.
Менга ҳам ўзгалар қатори бахт бер,
Менга ҳам бир ширин умр қил ато!

1994

АЛВИДО, БОЛАЛИК

Мен сени хотирлаб яшайман энди,
Эртакдаги гулдек оқиб кетдинг сен.
Ҳали ўт билмаган мурғак қалбимни
Қизғалдоқ билдингу ёқиб кетдинг сен.

Тупроқ кўчаларда ўйнардим чопиб,
Қизғалдоқ терардим томнинг бошида.
Айб қилсам, гуноҳкор йиғлаб турардим,
Минг бора кечирган отам қошида.

Гоҳ варрак учириб унинг ортидан,
Сурардим зерикмай ажиб хаёллар.
Эртак оламини кезиб чиқардик,
Кўп эди мен каби ўйчан – сайёрлар.

Анҳорга шопиллаб тушган олмадай
Дарахтдан ташлардик Хўтанариққа.
Ўзимиз ўлдириб қўйиб, сўнг маъюс
Биз мотам тутардик илонбалиққа.

Болалик бошларди бизни қайларга,
Қийқириб ортидан эргашар эдик.
Қатор дарахтлардан олмахон каби,
Биридан иккинчисига ўтардик.

Кийимлар йиртилган, қўллар тилинган,
Гоҳ қашқа юзимиз, қайтардик уйга.
Кечалар «Рам ва Шам» кўргани атай
Қўшни маҳаллага кетардик тўйга.

Оқ девор узра хўп бўлар томоша,
Қийқириқ авжига чиққанда гоҳи.
Қизлар гоҳ йиғлашни бошлаб қоларди:
– Шамни урмасинлар, нима гуноҳи?

Фам-ташвиш билмайин ўтарди кунлар,
Синфдан-синфга улғаяр ёшим.
Тепамда кулганча нур сочар эди
Болалик аталган ажиб қуёшим.

Зангор осмонларга учирдинг руҳим,
Юлдузлар пойида нурга йўғрилдим.
Балки мен заминнинг пок паноҳида
Бир митти юлдуздай туғилдим.

Мен қайга бормайин ёрқин йўлдошдай
Чопардинг, ортингдан эргашар эдим.
Кўнглимда не сир, не армону орзу,
Барчасига ўзинг сардор бўл, дердим.

«Зумрад ва Қиммат» ҳам китобда қолди,
«Ойгул ва Бахтиёр» менга ёқарди.
Масжид ичидаги у кўҳна чинор
Гоҳ менга Алпомиш бўлиб боқарди.

Пахта йигирарди қатор тераклар,
Ер оппоқ толага кетарди тўлиб.
Баҳор кўз ёшидай ўрик гуллари
Еллар кучоғига кетар тўкилиб.

«Фарҳод ва Ширин»дан ёзганда иншо,
Мажнундан кичкина бўлса-да ёшим,
Нечундир қарагим келарди унга,
Лайлига ўхшарди бир синфдошим.

Кўзларим ҳайрат-ла боқди дунёга,
Мен жавоб изладим саволларимга.
Жумбоқлар сирини ўзимча ечдим,
Қониқа олмадим жавобларимга.

Мен сени қайғузор томон бошладим,
Йўлимиз тўсдилар умид ва меҳр.
Шу туйғу олдида гоҳ кўз ёшладим:
– «Лайло» кўзидаги, айт, қандай сеҳр?

Мен сенга илтижо қилдим, айтмадинг,
Сен менга нечундир оқ йўл тилардинг.
Балоғат қошига етгани ёшим,
Бола эмас эдим, буни билардинг.

Ёшлигу муҳаббат чорлади мени,
Юрагим, юр, дедим, унга борайлик.
Шундан мен ёшлик-ла илгари кетдим,
Олисда қўл силкиб қолдинг, болалик...

СҮНГГИ ҚҰНҒИРОҚ

Синфдошларимга

Үн йил ўқидик биз бирга ҳамнафас,
Танаффус бўлишин кўп кутдик, бироқ
Бу кун-чи, мактабдан ҳеч кетгим келмас,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Айрилгим келмайди мунис мактабдан,
Кўнглимда ёқди-ку абадий чироқ.
Кўзимни олгум йўқ ўшал офтобдан,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Пиқ-пиқ йиғлар қизлар — синфдошларим,
Партага бош қўйиб, кўз ёши мунчоқ.
Яширгим келмайди мен ҳам ёшларим,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Илк бора бир ширин ҳислар тутқуни
Бўлдим-ку, кетгим йўқ, кўнгил хафароқ.
Йўқотиб қўйишдан қўрқаман уни,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Нелар кутмоқдадир бизларни ҳали,
Муҳаббат, севинчми, бахтми ё фироқ?
Наҳотки етди тарк этмоқ маҳали,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Ойнинг қаршисида ўнлаб юлдузлар —
Дарс тинглар эдик биз, айрилиқ йироқ.
Бунча тез ўтди-я кеча-кундузлар,
Чалинмай турақол, сўнгги қўнғироқ!

Бир-бир синфларга бош суқаман, жим
Ўтиргим келади шу кўйи узоқ.
Лек вақтни тўхтатиб қололмас ҳеч ким,
Чалиниб кетди-ку сўнгги қўнғироқ!
Чалиниб кетди-ку сўнгги қўнғироқ!

ТАҚДИР ЙЎЛИ

Андижондан туғилган жойим
Чорласа-да, боролмадим ҳеч.
Ёдин солмиш дилга Худойим,
Тилдан қўймам уни эрта-кеч.

Умр йўли мени шу томон
Олиб келган бўлса нетайин.
Асли шундай яралган замон,
Ҳукмин бузиб қайга кетайин.

Тақдир деган тоғли довон бор,
Ўтмоқ мушкул посбонларидан.
Қанча сирдош юлдузлар топдим,
Кўҳна Шошнинг осмонларидан.

Гоҳо юрак топганда озор,
Гоҳ кимдандир етганда алам,
Кўнглимга нур солади такрор,
Сирдош дўстга ўхшайди қалам.

Тақдир йўли харитада йўқ,
Соғинчларни билмас посбони.
Инсон қайга борса туташган
Ўз юртига минг битга жони.

Қизғалдоқлар нигоҳи тушган
Ерларимни ўпгим келади.
Бобур Мирзо ета олмаган
Андижонга кетгим келади.

Кетолмайман сенга, Андижон,
Етолмайман сенга, Андижон.

ИСТАК

Манзил йироқ, лекин умидлар
Кетгани йўқ ҳали дилимдан.
Булбулларга сирдош тутинсам,
Ризо бўлсам юрган йўлимдан.

Замин севса кел ўғлим, дея,
Мен ҳам масрур муродга етсам.
Бир қизғалдоқ қўлини ушлаб,
Мангуликка бош олиб кетсам.

* * *

Дунёи умид, деб яшар ҳар одам,
Эртадан кутади ҳар ким бахтини.
Субҳидам тилак-ла ташлайман қадам,
Ишқилиб бузмасин дўстлар аҳдини.

Ғанимлар қуршовин ёриб чиқ, кўнгил,
Мағрур бўл номардлар қанча кўпайса.
Ёдда тут, қудратнинг чокари бўлиб
Тошни ҳам ёрди-ку баҳорий майса!

Зангор фасларинг олддадир, нажиб
Ишончдан чўчийди ғаним галаси.
Ҳайиқма, сен улкан қудратнинг ажиб
Ирода нақш этган битта зарраси.
Дунёи умид деб очилгил, кўнглим...

СУВ УЗРА ОЙ АКСЛАНАР

Сокин кеча, ойдин тун,
Майсазорлар шитирлар.
Юрак – тузоқда оҳу,
Ўзин уриб питирлар.

Чигирткалар жим қолар,
Келар қалам товуши...
Фариштадай нозанин –
Қўлларида ковуши...

Сабо елар оҳиста –
Шивирлайди хабарчи.
Қурбақалар қуриллар,
Тундаги беор жарчи.

Сув узра ой аксланар,
Ухламайди балиқлар.
Висол суратин кўриб,
Қиқирлайди ариқлар...

КУЗ ХАЁЛЛАРИ

Олтин япроқларга боқиб ўйладим
Умримнинг бир йилин ўтиб кетганин.
Хазонрез боғлардан ўқиб бораман
Кузакнинг заминга ёзиб-битганин.

Кечаги ям-яшил япроқлар бунда
Жонсизу заъфарон қалашиб ётар.
Кузакнинг еллари уларни узиб
Дуч келган тўрт тараф – заминга отар.

Уларга қарайман, ўйларим чексиз,
Дарахт шохларида неча минг япроқ.
Бирлари тепада, бирлари пастда,
Бирлари офтобнинг нуридан йироқ.

Ишқилиб, юқори жойлашганлари
Пастга боқмаганми кибру ҳаво-ла?
Ишқилиб, қуйида сарғайган япроқ
Қилмаганми ўксиб тақдирга нола?

Мана бугун энди азим дарахтнинг
Барглари бир ерда уйилиб ётар.
Тупроқ аро мангу сингиб кетурлар,
Хазонрез барглар-чун сўнги тонг отар.

Шуларни ўйларкан этим жунжикиб,
Борлиқда кузатдим ажиб бир оят.
Қиёмат дегани асли шундайдир,
Бу ҳолнинг ҳикмати балким, ҳидоят?!

Ажаб, табиатнинг бизларга қилган
Мангу бир мўъжиза-ишорасими?
Ва ё такаббуру риё аҳлига
Тангрининг кўрсатган нишонасими?!

Хазонрез боғлардан ўтганда ёлғиз
Дунёнинг қисматин уққандай бўлдим.
Минг турли заъфарон япроқлар ичра
Ягона бир буюк тенгликни кўрдим.

ЭЛЛИКҚАЛЪА

Неъматилла акага

Сўрдилар: шеърият – соҳир бу олам
Яралганми она айтган алладан?
Дедилар: шоирга дўст бўлган қалам,
Кўнгилга ишқ ўти тушган палладан.

Сўрдилар: илк бора қачон одамзот
Қалъалар тиклаган тупроқ заррадан.
Дедилар: Рим, Мадрид, Афинангни қўй,
Далилин излагил Элликқалъадан!

АНДИЖОН ПОЛЬКАСИ

Ориф Гармон хотирасига

Дунёда ҳар элнинг ўз қўшиғи бор,
Ўз куйи, яллasi, лапар-ўлани.
Ҳар наво оҳанги, руҳи, чўғи бор,
Унда яшаб келар миллат ор-шаъни.

«Дилхирож», шўх «Лазги» ва ё «Тановар»,
Буларсиз ҳаётнинг ўтмоғи душвор,
Бири майин сабо, бири шўх насим,
Оҳанглар бағрида қанча сир, тилсим.

Дейдилар, шўх куйлар ошиқ юракнинг
Тафтидан зарб олиб яралар эмиш.
Дилларга ўт солиб, кўзларга яшин,
Учқундай сўнг ҳар ён таралар эмиш.

Эллар бор, халқлар бор масрур, шодумон,
Гуржию молдован, тоғли аварлар.
Фамни тан олмаслар, юракда ғурур,
Улар бургут каби кўкни севарлар.

Даврада чалинса гуржи куйлари,
Юраклар дукурлаб уриб кетаркан.
Ҳаттоки тўшакка михланган бемор
Куйнинг қудратидан туриб кетаркан.

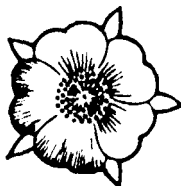
Балким, шундай бир куй яратмоқ ўйи
Олов юрагига бергандир фармон.
«Андижон полькаси»н тинглаган кўйи,
Сизни ўйлаб кетдим, эй Ориф Гармон.

Шўх оҳанг дилларни ёндирди тамом,
Қувончга тўлди-ку мардлар ўлкаси,

Ҳар ёнга таралди оҳанг-ла бу ном:
«Андижон полькаси – Анжан полькаси».

Қадимий «Лазги»га шодмон инидай,
«Андижон полькаси»н қутлади ҳаёт.
Чапани мардларнинг қалбин жаранги,
Абжир, ўт йигитлар учун бу баёт!

1995

ШЕЪР ДЕДИМ

Шеър дедим, кўнгил дедим,
Кўнгил билан ҳамхонам.
Кетди ёр, кўнгил дедим,
Кўнмади, девонаман.

Бош уриб борма дедим,
Бошни-я ёрма дедим,
Дилга ғам солма дедим,
Энди қон остонаман.

Севдигим – дилдор кел,
Бедор кел, дийдор кел,
Майли бир ёлғон кел,
Ҳақ билар, сўзонаман.

Ишқ менга бу жон дедим,
Жон киби меҳмон дедим,
Ғамки бир эҳсон дедим,
Ғам уйи – ғамхонаман.

Кел менинг сайёдима,
Дилдаги бунёдима,
Топганим – фарёдима,
Барчадин бегонаман.

Ишқ уйи манга макон,
Келгил, келгайсан қачон,
Бўлмасимдан ломакон,
Мулки мен Фарғонаман.

ТУН СЕҲРИ

Ярим тун, юлдузлар салтанатида
Тўлин ой ўн беш кун яна меҳмондир.
У самони кезар кумуш отида,
Бу кеча кечамас, шаффоф бир тонгдир.

Чимилдиқ сингари абрлар энди
Бир четга йиғилиб сураар хаёллар.
Ўланчи қушларнинг чуғури тинди,
Бешикни қучганча ухлар аёллар.

Тун оқшом бир-бирга розини айтган
Диллар ҳам кетдилар ёнма-ён хушқол.
Неки бор дунёда уйига қайтган,
Ҳаттоки қайдадир оромда шамол.

Тўлин ой тун бўйи кўкда ўлтириб,
Тонг чоғи чўчибми, ёлғиз қолгани,
Пахтазор ичида бўш бир жой кўриб,
Чаноққа бош қўйди ором олгани...

АСАЛАРИ

Ҳаёт ҳикматидан лолмисан, дўстим,
Икки зот қўлида икки ўткир тиг.
Бири – жоҳил эрур, шайтон сийрати,
Бири – жарроҳ эрур, эзгу нияти.

Бирининг тигидан дунё вайрона,
Авж олар адоват, қаҳр ва ситам.
Бирининг тигидан дунё ҳайрона,
Ортга чекингайдур айрилиқ, мотам.

Назар сол, ҳар икки ҳол эрур ибрат,
Жаҳолат тигидан мудом нари бўл.
Чаённинг нишида йўқ эзгу қудрат,
Эй дўст, сен, яхшиси, асалари бўл!

ХИЁНАТ

Чопар шамол келди йироқдан,
Тўшаб чиқди йўлларга хазон.
Ярим тунда аста сездирмай,
Кимдир келди, сўнг кетди азон.

Йиғиштириб олди хазонни,
Изларини сездирмай шамол.
Хиёнатни елкага ортиб,
Жўнаб кетди зулмат бемалол.

1987

* * *

Адашмоқлик инсонга хосдир,
Фам булути бошида талай.
Дўстим, гоҳо зулматда чоғинг,
Мен нур бўлиб ёнингга борай.

Тортинмагил сен ҳам ҳеч қачон,
Ахир дўстсан, ёрдамга шошил.
Қоронғуда қолсам, тоғ оша —
Бўлса ҳамки, нурингни ошир!

Гарчи қуёш ҳаммага ҳамдам,
У дунёни ёритар чироқ.
Фамдан сиёҳ инсон қалбини
Ёритолмас дўст каби бироқ.

САДОҚАТ ИЗЛАБ

Нурли манзилларга кўзларин тикиб,
Кетиб борар эди бир тўп оққушлар.
Садаф тизимидай маъвода учиб,
Кўчиб борар эди бир тўп оққушлар.

Ҳар бири кўнглида ёруғ орзулар,
Еллар тўлқинига урар тўшини.
Хаёлда тикланар мунаввар кунлар,
Кўзларим кузатар севган қушини.

Билмадим, ҳорибми йиқилди бир қуш,
Тасбеҳ шодасидан узилди ногоҳ.
Заминга қулади оппоқ қуш беҳуш,
Барчаси қайрилиб бўлдилар огоҳ.

Оққушлар карвони қайтмади бироқ,
Чалажон дўстини олиб кетмади.
Наҳотки, диллари вафодан йироқ,
Ҳеч бўлмаса жуфти қолиб кетмади.

Эй дунё, ҳадикка тўлди бу кўнгил,
Бир дўсту маҳрамга диллар зор экан.
Ўқсийди садоқат отли маънос гул,
Токи вафо қилмас дўстлар бор экан.

Қулаган оққушдай питирлар жоним,
Гарчи эплай олгум каму кўстларим.
Ёлғизлик эзади сизсиз ҳар оним,
Қаердасиз, менинг содиқ дўстларим?!

1996

ҲАЁЛИ СОҒИНЧЛАР

Шоира Зулфияга

Дардли дунё экан бу дунё,
Бедард эмас шундан одамзот.
Шеър олами – кўрдим бир зиё,
Фамлар уни қилмади озод.

Бахтим қаро демади у ҳеч,
Сабр бўлди унга дугона.
Изтиробнинг яшил тахтида
Бир аёл бор мангу ягона.

Баҳор илк бор қайга келади,
Кулиб боқар ғунчалар кимга?
Баҳор илк бор унга келади,
Соғинчини бермас ҳеч кимга.

Гуллар дуо қилар ҳар саҳар
Садоқатнинг фариштасига.
Муҳаббат ҳам аста бош қўяр
Қуллуқ дея бу бекасига.

Садоқат бор, қадрим улуғ дер,
Садоқат бор, меҳр менга ёр.
Шу аёлга бардош қуллуғ дер,
Муҳаббати чексиз, улуғвор.

Шулар асрар уни дунёда,
Маҳзун мангу суради ҳаёл.
Соғинчлари ҳануз ҳаёда,
Бардош маъбудаси асли бу аёл...

1986

УМИД

Умидим бўлмаса ёруғ дунёдан,
Заҳмат гулханида ёниб нетардим.
Марҳамат кутмасам пири зиёдан,
Бебахт кунларимдан тониб нетардим.

Қоронғу йўлларни шуълага ўраб,
Шу умид нурафшон этар жисмимни.
Тунлари юлдузлар мендан шеър сўраб,
Бир куни самога ёзар исмимни.

НАВОИЙДАН НАВОИЙГАЧА

Сўз мулкида фаҳри олам, хизри роҳ,
Ишқ дарсида муршиди ирфон паноҳ,
Эй кўнгил, кел таб ганжидин бўл огоҳ,
Навоийдан рисолатни ўрганайлик.

Баҳр аро топган хазинам тийнати,
Улки иймон кишварининг зийнати,
«Қуш тили»да жам эътимод, нияти,
Навоийдан ҳидоятни ўрганайлик.

Фарҳод ила Мажнун деб ишқ шоҳини,
Лайло ила Ширин демиш моҳини,
Англадингми, эй кўнгил, сен оҳини,
Навоийдан саодатни ўрганайлик.

«Садли Искандарий» – бил зулматда жон,
«Сабъаи сайёр» эрур бир имтиҳон,
«Ҳайратул аброр» ичинда дил ниҳон,
Навоийдан адолатни ўрганайлик.

Ҳар байтида акс этур жон сурати,
Эл гамидин ғамгусор инсон сурати,
Шул эмасми чин мусулмон сурати,
Навоийдан диёнатни ўрганайлик.

Ҳикмати хаста кўнгилга ёр, англадим,
Йиғладим, афғонини зор англадим,
Одамийдан бир фаришта бор – англадим,
Навоийдан ҳаловатни ўрганайлик.

Назми қалблар тахтида, мушкулкушод,
Ҳаққиға айланг дуо, руҳ ўлур шод,
Улки биз-ла, бўлмағаймиз номурод,
«Хазойин ул-маоний»ни ўрганайлик,
Навоийдан Навоийни ўрганайлик!

ВИДОЛАШУВ

Ҳирот. Милодий 1501 йил 3 январь

Шамоллар дод солди ўша кун тинмай,
Мажнунтол сочини юлиб йиғлади.
Дарахтлар ёқасин чок-чок этди,
Қуёшга осилиб тоғлар йиғлади.

Само булутлардан кўк кийди у кун,
Қабристон мунғайиб хўрсинди илк бор.
Тўлғониб тошдилар дарёлар бутун,
У дунё кенг бўлди, бу дунё-чи – тор.

Маъвода юлдузлар айтдилар тасбеҳ,
Ўқирди қуёшда ўлтирган бир шер.
Жаноза ўқиди жами қушлар ҳам,
Алвидо, Навоий, амир Алишер!

ВАФО

Вафонинг узун йўли
Ҳамид Фулом

Кўнгилнинг чироғи, дилнинг жавҳари,
Ошиқ қалб маъвоси, ёруғ, мусаффо.
Ҳисларнинг сарвари, туйғулар дилбари,
Минг йиллик вафодор йўлчидир вафо!

У билан қанча дил топди бахтини,
Саботга айланди қанча ғам, қадар.
Ахир у эмасми ошиқ аҳдини
Мустаҳкам этолган қоялар қадар.

Ўтди қанча Мажнун, қанча Лайлолар,
Сўнди қанча Вомиқ, қанча Узролар.
Ул вафо туғини уфққа қадаб,
Кўш тобутда кетди Тоҳир, Зуҳролар.

Йўқ, маҳбуб зийнати безаклардамас,
Кўнгилга нур йўллаб айрилиқ они —
Жаҳолатга қарши Ҳақ ҳам қасдма-қасд
Вафога чулғади Зебинисони.

Севги — бу бир ниҳол, севги — бир гунча,
Севги — бу минг йилки сўнмаган баёт.
У янграр қалбларда дунё тургунча,
Унга ҳам шу вафо бахш айлар ҳаёт!

Балки афсонадек туюлар Мажнун,
Балки эртак дерлар Зуҳро ишқини.
Ахир Зулфиянинг нозик гул жисми
Дилга кўчирди-ку вафо кўшқини.

Ҳа, меҳру вафога завол йўқ асло,
Минг йиллар қаъридан келар бу наво.

Дилларда муҳаббат яшар экан то,
Бу эъзоз ошиққа кўрилгай раво.

Садоқату сабр – вафо гултожи,
Уни уза олмас бир жафо қўли.
У ошиқ дилларда интиҳо қадар,
Шунчалар узундир вафонинг йўли...

Бу йўллар сизни ҳам чорлар бегумон,
Бирингиз Отабек, бирингиз Анвар.
Бирингиз Кумушу бирингиз Раъно,
То вафо бор экан – олам мунаввар!

ЯЛПИЗГИНАМ

Баҳор билан қўл ушлашиб келдингми, айт,
Сабзаларга ўзинг хабар бердингми, айт,
Наврўзойни сен ҳам мендек севдингми, айт,
Эй, ҳамалга элчи бўлган эркагинам,
Эй, муаттар дунёлигим, ялпизгинам.

Уйғотдингми чечакларни алёр айтиб,
Чин қилдингми эртақларин гулёр айтиб,
Юрагимга қалдирғочлар келди қайтиб,
Эй, кўнглимга йўлчи бўлган эркагинам,
Эй, муаттар дунёлигим, ялпизгинам.

Сен бор, баҳор бизларни ҳам эслар гоҳи,
Сени излар қизғалдоғим, дилда оҳи,
Ўксик қалбим сен Дугоҳи, сен Сегоҳи,
Эй, юракка малҳам бўлган эркагинам,
Эй, муаттар дунёлигим, ялпизгинам.

Мен ким, далли девонангман кўнгли вайрон,
Кўй, қарама, кўз ёшимга бўлма ҳайрон,
Лайлонафас ифорингдан қон бўлди жон,
Эй, қалбимга кўчган гулим – эркагинам,
Эй, муаттар дунёлигим, ялпизгинам.

Юрагимда уйғонган дард соҳири сен,
Қалбга қалбни эслатувчи моҳири сен,
Бир кун сўлсам, баҳоримнинг охири сен,
Эй, кўзларим ёпар гулим, ялпизгинам,
То қиёмат ўпар гулим, ялпизгинам,
Эй, муаттар дунёлигим, ялпизгинам...

ОЛЛОҲ ҚЎЛЛАСИН

Бахтсизликмас оёғингдан ғаним чалса,
Чин фожиа асли улдир: Худо урса,
Бошқа майда-чуйда ташвиш ўтаверар,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Оҳ, ёнингда юрганларинг туриб-туриб,
Масрур кулса юрагингга ханжар уриб,
Аччиқ бўлар, чида, шундай шайтон фириб,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Илдизингга болта урган у бир банда,
Нима қилсин, бахиллиги бўлса қонда,
Асли удир шармисору бир шарманда,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Дема, риё-разилликсиз жой қайда бор,
Ҳуриб турган бу тозилар ҳар жойда бор,
Ҳасу хашак ҳатто ҳув зилол сойда бор,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Гар ҳақ ёрдир, ҳақ йўлдасан, ғам ема, дўст,
Қалбинг уммон ичра сузган бир кема, дўст,
Ҳаққа элтмас манзилдан кеч, қўй дема, дўст,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Тошни ёриб чиққан майса қудратин кўр,
Қояларда ўсган гулнинг талъатин кўр,
Саҳродаги гиёҳларнинг журъатин кўр,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Сен шу тупроқ бағридаги бир ниҳолсан,
Гоҳ ғанимлар тухматидан лол, беҳолсан,
Ҳақни дегил, ҳақ ёр бўлса, сен чинорсан,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Қандай жаннат бир гўшадан Ватан бермиш,
Воҳ не тонгки, гулга қўшиб тикан бермиш,
Бахт курашу чидамлар ортидан келмиш,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Эй дил, қўрқма тиф-ла кўксинг ўйганлардан,
Нари кетгил шайтон билан юрганлардан,
Севиб яша, дунё обод суйганлардан,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Дилинг тўғри, ўйинг тўғри бўлса басдир,
Нокасларнинг қилар иши доим пастдир,
Гарчи улар ниятлари жонга қасддир,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

Мудом тилинг тўхтамасин муножотдан,
Кўрқиб яша ҳақ олдида хижолатдан,
Не истасанг топажаксан ибодатдан,
Йиқилмайсан, агар Оллоҳ қўллаб турса.

СИЗГА АЙТАРИМ

Бир сўзим бор сизга айтар, эй саодат эллари,
Асрангиз, ҳеч босмасин дилни хижолат селлари.

Ҳар кўнгил гуллар аро қад ростласа гулшан бўлур,
Сўзларидан тарқалур оламга беҳишт бўйлари.

Фафлатга ботманг, кўнгил очсин кўзин олам аро,
Ҳар қадамда бир синовдир, дер бу тонгнинг еллари.

Дунёда кўп, хилма-хилдир сизни чорлаб турғучи,
Тортмасин жисму юракни ул хижолат йўллари.

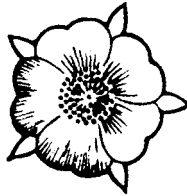
Бу жаҳон ўрмонини гарчи иблис этса фатҳ,
Кун келиб бир тоза гул тутгай фаришта қўллари.

Гарда ким ошиқ юрак-ла сўлса, асло йиғламанг,
Шу эрур тоза юракнинг жаннат олди тўйлари.

ОНАЛАРГА ЎХШАРКАН БАҲОР

Офтоб мисли доя момодек,
Дарахтларга куч-қувват тилар,
Куртакларнинг йўргаги ичра
Капалакдек ғунчалар кулар.

Ўйларканман шуларни доим,
Тилимга сўз келади қатор:
«Бу дунёни давомли этган
Оналарга ўхшаркан баҳор!»

ҚИСМАТ

Ҳар ким экканини ўради.

Халқ мақоли

Дунёда ҳар нега қисмат бор аён,
Феълидан топар дер одам бахтини.
Бу ҳаёт боғида боқмайин қаён,
Кимлардур унутиб кетар аҳдини.

Ҳайратдан лаб тишлаб қоладирман лол,
Ҳар ишга хулоса соҳир зиёдан.
О, кимлар умрини қилади увол,
Нон тепган кўр бўлиб ўтар дунёдан.

Меҳрсиз дилларнинг меҳрибони йўқ,
Фалакнинг тақдири ҳар кимга етар.
Ўқ узган дилларни йиқитаркан ўқ,
Жонга қасд қилганлар қасд билан кетар.

Ваъдасидан осон кечганларга ҳам,
Садоқат аҳдини ечганларга ҳам,
Ҳақ ўзи саодат қилмас иноят,
Дўстан кечганларнинг дўсти хиёнат.

БАРГИ ХАЗОНЛАР

Қандай гўзал эди, бу боғлар гўзал,
Сокин ҳилпирарди яшил япроқлар.
Табиат ҳукмими бу қазо азал,
Кузак юрагимга солур титроқлар.
Ўтдими яшнаган энг ажиб онлар,
Дунёга алвидо айтар хазонлар.

Барги хазонлар, барги хазонлар,
Сизнинг қисматингиз юрагим доғлар.
Эй сўнгги япроқлар, ўтдими у чоғлар,
Менинг бу дилимдек қариб бу боғлар.

Тақдир қуюнидек кузак шамоли
Заъфарон баргларга этмайди шафқат.
Қалбимни ўртайди ҳар барг заволи,
О ҳаёт, бунчалар ҳукминг бешафқат.

Умрим дарахтига кўз ташла, эй, дўст,
Севги армонидан куйиб-ёнурман.
Айрилиқ мулкига йўл бошла, эй, дўст,
Мен кузги боғлардай ёлғиз борурман.
Ўтдими яшнаган энг гўзал онлар,
Юракдан учдими барги хазонлар.

Барги хазонлар, барги хазонлар,
Ёшлигим ўтдими, энг гўзал чоғлар.
Барги хазонлар, барги хазонлар,
Менинг юрагимдек ғариб бу боғлар!

ЁЛҒИЗ АЁЛ – КУТИШ ТИМСОЛИ

Эшикка қарайди умидвор беҳол,
Маъюслик – кўзидан сачраган йиғи.
Лабидан тўкилар мунгли, ғариб зор,
У бир унутилган ҳаёт қўшиғи.

Кўзлари яшайди ҳайратни кутиб,
Қалби хазонрезнинг сўнгги япроғи.
Бахт қайга бурилди уни унутиб,
Хўрсиниқ – бемажол умид титроғи.

Тун тонгга уланар, уйқу бегона,
Юлдуздек сачрайди унсиз фарёди.
У кутиш тимсоли бахти ягона,
У кимнинг қалбидан тўкилган ёди.

Эй, ҳаёт, наҳот сен шу бахтсиз гулга
Бир қатим нурингдан беролмайсанми?
Онасан сен ахир жумла башарга,
Шу ўксик кўнгилни севолмайсанми?

Зотан у ҳам сенинг бир чечак гулинг,
Ҳақлидир майсадай яшашга ахир.
Аёлни сен гулдай яратдинг нозик,
Бахтсиз қилганингнинг ўзи-ку қаҳр.

Кел энди, кўзида яшнасин олам,
Кел энди, арит ғам-қайғуларини.
Умид гулзорида очилтир унинг
Энг гўзал орзули туйғуларини.

Қизғалдоқ бошида ўйнар болари,
Гулларга парвона ажиб капалак.
Ёлғиз ғам чодраси ичра йиғлайди,
Эй бахт, сен унутиб кетган бир малак...

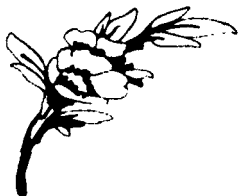

ЭРТАНИНГ СЕВИНЧИ

Мушкулот кўп экан асли ҳаётда,
Гоҳ чаён чаққандай кўксим оғритар.
Шундай кез дилимда офтоб чиққандай
Эртанинг севинчи кўнглим ёритар.

Ҳар сўзнинг бошида гиргитгон юрак,
Ҳар сўзим дўстимдир, ғамим аритар.
Мени ўзимдан-да севгучи малак —
Эртанинг севинчи кўнглим ёритар.

Азоблар кучини сўндирар ўша,
Тирикман, ўзига чорлаб ёр этар.
Олдинда чорлар у тилсимли гўша,
Эртанинг севинчи кўнглим ёритар.

ИШОНЧИМ БОР ҲАЛИ

Ҳаётдан умидвор яшайвераман,
Ҳали кутганим кўп ёруғ дунёдан.
Тириклик даштида гоҳ ғам тераман,
Кўзларим нур эмар соҳир зиёдан.

Йўқ, алдамаяпман ўзимни ўзим,
Ишончим бор ҳали ҳаётдан маним.
Бир булбул умрини яшашим керак,
Қизғалдоқ остига киргунча таним.

ЧЎЛПОН

Эрк ҳам асли қуёш зарраси,
 Ўйлаб қолдим ажаб сўнгги он.
 Фанимларга ўлим олдидан
 Айтган экан қай сўзни Чўлпон?

Назаримда бир гап айтган у,
 Душман алам ўтида ёнган.
 У пичирлаб айтган бу сўздан
 Қанча дилда қуёш уйғонган:

«Майли, олинг, мана юрагим,
 Офтоб янглиғ кўзимни ўйинг.
 Банд этаман деманг оламини,
 Қўлингиздан келмайди, қўйинг!»

Ўлсам олар ахир бағрига,
 Тупроқ кел деб шаҳидлик ёзар.
 Аммо бир кун сиз кўмилсангиз,
 Иймёнсиздан қилади ҳазар.

Мана таним, йўқ бўлмас асло,
 Кўзимдаги севинчдир бу ёш.
 Аммо, билинг, қўлингиз етмас,
 Баланддадир эрк деган қуёш.

Ўлдирасиз, отасиз ҳали,
 Шунга етар фақат кучингиз.
 Бир кун қайтиб кетар чоғингиз,
 Хорлик бўлсин олган юкингиз.

Билиб қўйинг, бу юртга толе
 Кулиб боққан яралган кундан.
 Қалби олов ўғлонлари кўп,
 Қуёшли юрт дейишар шундан».

Айни шундай бўлмагандур, ҳа,
Балким, у чоғ Чўлпоннинг сўзи.
Аммо тайин қуёшдай балқиб,
Ёнганлигин сўнгги дам кўзи.

Ўйлаб юрган ғанимлар бисёр,
Қандай қилса, бўлармиз банди.
Сизга икки оғиз сўзим бор,
Эй, дом қўйиб юрган афанди.

Инсон ақли, фириби кучдир,
Гарчи фикр сандиғи бу бош,
Аммо унинг амрига ҳеч вақт
Итоатда юрмайди қуёш!

ТУНГИ МАНЗАРА

Овга чиққан тунги мушуклар
Тизилишар ойна тагида.
Чумолилар пишиллаб ухлар
Қари тутнинг яшил баргида.

Базм қуриб кўкда юлдузлар,
Рақс тушади ҳилолни қуршаб.
Гулзор тўла ухлар райҳонлар
Бир-бирининг қўлини ушлаб.

ҲАЗИР БЎЛ

Қўрқма, оғзи қийшиқ бўлса у зотдан,
Демоқдалар: уни жин чалган эмиш.
Сен қўрқгил нияти эгри у ётдан,
Қандай мақсад билан қошингга келмиш.

Қисмат қаро кунни кўрмасин раво,
Номардларга асло кунинг қолмасин.
Жин чалса, вақт ўтиб топарсан даво,
Ҳазир бўл, ҳазир бўл, инсон чалмасин.

ИНСОН УМРИ

Омонатдур менга берилган имкон,
Вақт кутиб турмайди жасоратимни.
Ёшлик лаҳза янглиғ берилган бир он,
Эртага қайтаргум омонатимни.

Дилимда титраган ҳақиқатни мен
Ҳаёт дарёсига юборай қўйиб.
Кўзларим муҳаббат кўрсатган ҳурнинг
Лола рухсорига олсинлар тўйиб.

Омонат лаҳзалар эрта жонимни
Қизғалдоқ остига кўмар бегумон.
Бир лаҳза жисмимда чўзилган умр,
Шошилиш нелигини билмайсан ҳамон.

Жисмимда волидам берган омонат —
Бир дунё туйғулар навбатин кутар.
Одамлар қалбига улашай барин,
Кечиксам, бу дунё мени унутар.

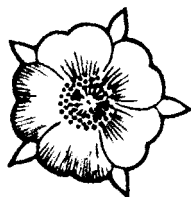
Ҳақиқат ҳиссини сочай дунёга,
У мағлуб дилларга бир нигоҳ солсин.
Чулғансин қуёшдай нурли зиёга,
У мангу оламда ҳукмрон қолсин.

ТУҲМАТЧИГА

Дедим, туҳматингга чидолмай бир кун:
– Рўзи қиёматда ёқангдан тутгум.
Сўнг эса англадим, фикрлаб шу тун,
– Майли давоимдан мен буткул кечгум.

Ахир туҳматингдан озор чекканлар,
Умри вайрон бўлган одамлар қанча.
Эҳ-ҳе, узоқ навбат кутишим керак,
Сенинг кир ёқангга қўлим етгунча!

ТАВБА

Зангор замин кўйнида
Мен ҳам эдим навниҳол.
Тугилса дердим фақат
Ҳар шохимда мева бол.

Пок эди орзу-ўйлар,
Пок эди қалбу жисмим.
Кўшиқ бўлиб кетарди
Гуллар тилида исмим.

Ажаб, умр отини
Қамчилаб шошар экан.
Савоб қилиб улгурмай
Нуқсонинг ошар экан.

Бўрон каби оҳларим
Шамолдан енгилади.
Энди эса шохларим
Гуноҳдан эгилади.

ҚИРҚ ЁШ

Бундай ортга назар ташласам,
 Қирқ довонга етибди умрим.
 Армонларим ўйлай бошласам,
 Чирқиллайди юракда қумрим.
 Салом сенга, эй севги агёр,
 Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

Ҳаёт куйи гоҳ шўҳ, гоҳ ҳазин,
 Умр йўли гоҳ кўклам, гоҳ қор.
 Кимга айтай кўнглимнинг арзин,
 Куйиб ўтар соғинч ичра зор.
 Қайлардасан, эй пари рухсор —
 Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор?!

Топганларим азобу ҳажр,
 Йўқотганим шодлик-шодмонлик.
 Ғам бир бошдан кўнглимни ғажир,
 Ҳаёт бермас нечун омонлик.
 Армон менга ҳар тун тикар дор —
 Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

Қайга кетди ёшлик, давронлар,
 Қайга кетди нурли кечалар?
 Ифорингиз қани, райҳонлар,
 Қайга кетди сирли кечалар?
 Бугун дилда қирқ йиллик ғубор —
 Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

Кўкка учган кабутар каби
 Учар эди қалбдан орзулар.
 Энди дилда у қушнинг қабри,
 Уни ҳалок қилди оғулар.
 Бағрим энди хазон бир гулзор —
 Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

Ёнмоқ гали ўтдими энди,
Наҳот олдда ўртанмоқ, сўлмоқ.
Мени қайга бошлаб кетяпти
Ҳаёт деган бу қадим сўқмоқ?
Кетмоқдаман гоҳ маст, гоҳ ҳушёр —
Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

Не бўлса ҳам яшаб ўтарман,
Майли, дилга ёғаверсин қор.
Кўкламга ҳам бир кун етарман,
Қор остида бойчечаклар бор.
Шу кунларни кутарман бедор —
Қирқинчи қиш, қирқинчи баҳор!

ТУНГИ ҰЙЛАР

Юлдузли тун, хаёл тулпори
Олиб қочди дил чавандозин.
Ҳайрат ила мозийга боқиб,
Маҳзун диллар тингладим созин.

Кўз олдимда пирпираб турган
Шамлар юлдуз каби ёнарди.
Кўхна тарих воқеалари
Кўзларимда ўтдай ёнарди.

Мўъжизалар жамланган олам
Шоширарди ақлу хаёлим.
Миср эҳромларин қурдирган
Фиръавнлар олимми, золим?!

Бу дунёда энг оқил жонзот
Магар инсон бўлса-да токим,
Аммо нечун унинг кўнглида
Жоҳилият абадий ҳоким?!

У қайдаки макон тутса гар,
Девор ичра сақлар жонини.
Бир-биридан асрамоқ бўлар,
Бир-бирининг тўкар қонини.

Ажаб, ўтмиш фақат жанг-жадал,
Ҳануз тинмас шаҳидлар зори.
Ёвузликдан сақланмоқ учун
Наҳот керак Хитой девори?!

Лол этади, ақлим шошириб,
Ажаб, инсон ёвузлик қули.
Таскин берган каби қаршимда
Очилар гоҳ эзгулик гули.

Абадият гулзорин кезиб,
Кўзга суртдим ажиб гавҳарни.
Муҳаббатга таъриф изларкан,
Учратдим мен Тож Маҳални!

Йўқ, нур ошно дейман инсонга,
Хаёл, менга тутмагил оғу.
У лойиқдир шундай бўстонга,
Фикрлардан сачрайди ёғду.

Замин, маъво қаршида инсон,
Асли кичик, ожиз бир зарра.
Аммо унинг ёвуз қудрати
Тўфонлардан хавfli минг карра.

Инсон қалби эзгулик ичра
Қанча юксак бўлса-да, лекин,
Гоҳо унинг жоҳил кўнглини,
Қирғинларин кўрмассан чекин.

Мушкулотлар кўпдир очунда,
Ечар бир кун барин интиқ жон.
Аммо башар олдида мангу
Жумбоқ бўлиб қолади инсон!

ҒҶЗАЛАР ҲАМДАРДАЙ

Ягана қилмоқда оналар, иссиқ,
Бошидан чўғ сочар бепарво куёш.
Ғўзалар тун бўйи ҳамдардай йиғлар,
Субҳидам ялтирар япроқларда ёш.

Оғзи-бурунларин ўраб аёллар
Минглаб кўчатларга чўзади қўлин.
Қанча ташвишларни кўтариб қайтар,
Тўлин ой ёритар уларнинг йўлин...

Бутифос сочади кўкдан самолёт,
Бош узра ёғилар заҳарли дори.
Кетмон кўтаришга етмайди ҳайҳот,
Ўзбек аёлининг гоҳо мадори.

Бир ёнда мўърайди сигир ва бузоқ,
Бир ёнда иссиқсиз қолган болалар.
Ўтин чирсиллайди ўчоқ ичида —
Аёл юрагидан чиққан нолалар...

1986

АҲД

Йиллар ўтди умр китобин
Саҳифасин бир-бир вароқлаб.
Йиллар ўтди кўнгил офтобин
Қаро қилиб, бағрини доғлаб.

Гунчаларнинг кулгуси унут,
Хазонларнинг шивирини дилда.
Ёшлигимнинг баёт-қўшиғи
Қайтмай кетган ўша булбулда.

Қизғалдоқлар, йиғламанг, кулинг,
Наҳот сизни пайқамай кетсам.
Йўқ, тупроқ ҳам кечирмас асло,
Баҳорларда гулламай ўтсам...

ОНАМ ЭККАН РАЙҲОНЛАР

Онам Эргашхон Йўлдошбой қизи хотирасига

Ҳовлимизга жаннат бўйин таратган,
Саболарга ифор тутган, яйратган,
Кўкдан ойу офтобни ҳам қаратган,
Борлиғида малакларми ниҳонлар,
Ризвон экан онам эккан райҳонлар.

Капалаклар аримасди қошидан,
Боларилар кетолмасди бошидан,
Унганмиди онамнинг бардошидан,
Оҳ, кафтдаги жаннат дерди, гирёнлар,
Эҳсон экан онам эккан райҳонлар.

Гарчи гул кўп бу оламда ифорли,
Қўл чўзсанг гар озорлигу тиконли,
Тароватли, муслим каби иймонли,
Уни кўкдан туширмишми филмонлар,
Жаҳон экан онам эккан райҳонлар.

Ҳар тонг туриб сийпарди гул юзларин,
Эркалаган она каби қизларин,
Сирдош билиб айтганми дард, сўзларин,
Ўша чоғлар нени қилмиш баёнлар,
Достон экан онам эккан райҳонлар.

Бошим қўйсам мен кўксига онамнинг,
Райҳон иси чулғар эди танамни,
Оҳ, у жаннат тарк этдими оламни,
Япроғига йиғлаб тақдим маржонлар,
Фигон экан онам эккан райҳонлар.

Она десам зор титрайди бу жоним,
Кетдими-я бор давлатим, жаҳоним,
Меҳрибон йўқ, қайда у меҳрибоним,

Дардим энди қандай тутай пинҳонлар,
Дармон экан онам эккан райҳонлар.

Соғинчимга бу дунёда йўқ чора,
Ғариб боғман, боғбонсиз қалб минг пора,
Онамсиз мен ким бўлдим, бир бечора,
Татирмиди менга бу ширин онлар,
Даврон экан онам эккан райҳонлар.

Бир кун мен ҳам бу дунёдан ўтарман,
Балким қўлда райҳон билан кетарман,
Шундай онам дийдорига етарман,
Даркор эмас бундан ўзга унвонлар,
Имкон экан онам эккан райҳонлар...

*Сен кўнглимда унмасанг,
мен бари бир қўймайман*

*Бу дунё аслида бир чоҳга ўхшар,
Шоирлар сўзлари дард, оҳга ўхшар,
Во ажаб, эзгулик йўлини тутсанг,
Жоҳиллар наздида гуноҳга ўхшар.*

ТЎРТЛИКЛАР

* * *

Дилим қуёшидан ёришсин юзим,
Ўзимники бўлсин кулгум ҳам бўзим.
Руҳимга бегона ҳисга талпинма,
Қалбимдан хабар бер, қалбимдан, сўзим.

* * *

Гар дилларга гул эксанг сен, битган чаман қолар,
Вақти қазо етса гар на тан, на кафан қолар.
Сен Ватаннинг тилида янгроқ сўздай жарангла,
Инсон умри муваққат, бир мангу Ватан қолар.

* * *

Асли инсон безар бўм-бўш ҳаётни,
Ой, қуёш, юлдузлар, кенг коинотни.
Маконки замонсиз бўлмас файзиёб,
Навий безамиш кўҳна Ҳиротни.

* * *

Кўрдингми назмга парвоналарни,
Ўпгил Ҳўқанддаги дарвозаларни.
Марғилон, Шоҳимардон бари муқаддас,
Тавоф қил, тавоф қил Фарғоналарни!

* * *

Иззатталаб бўлмадим сира,
Югурмадим амал қасдида.
Мудом элга нафим тегсин деб,
Тупроқ бўлдим оёқ остида.

* * *

Райҳон, райҳон, ифоринг
Бунча ширин, тўймайман.
Сен кўнглимда унмасанг,
Мен бари бир қўймайман.

* * *

Тилу забонимга сеҳру қудрат бер,
Дилимга шеър отлиқ мунис талъат бер.
Юлдузлар сафида этма хижолат,
Юлдуздай нур беру соҳир журъат бер!

* * *

Ёноқдаги қаро холинг мардум бўлди кўзимга,
Қаро қошинг ўсмалари сиёҳ бўлди сўзимга.
Энди, жоним, мудом мен-ла қароғимда яшарсан,
Охир келдинг, ўздан кетиб ўзлик бўлиб ўзимга.

* * *

Кипригининг остидаги ул дунёдан жой сўрдим,
Айт, қаро дил навкарларинг кўзим йўлин тўсмасин.
Сиёҳ-сиёҳ сочларининг остида бир ой кўрдим,
Кўз ёшларим ювиб кетмиш қошларининг ўсмасин.

* * *

Ажаб, бу дунёнинг ишлари қизиқ,
Кўксинга ботган гам тишлари қизиқ,
Кўкламга етдим, деб турган чоғингда,
Баҳордан сўнг келган қишлари қизиқ.

* * *

О халқим, қанчалар донишманд ўзинг,
Ҳайрат-ла боқаман бу ҳолга кўпдан.
Ҳақ экан, ҳақ экан минг бора сўзинг:
«Иштони йиртиқнинг ҳадиги чўпдан!»

* * *

Дўстман дейсан, эй, нодон, сенда дўст юраги йўқ,
Сенинг қаро дилингнинг дўстга бир тилаги йўқ,
Қўй, дўстман деб дўстликни сен бунчалар паст этма,
Дўстим сендай бўлса гар, душманнинг кераги йўқ.

* * *

Бир кўшиқни эшитиб юрагим яро бўлди,
Ҳофизми бу бақироқ, билмам, не бало бўлди,
Шунчалар хор этдики «Ушшоқ», «Қаро кўзим»ни,
Оқибатда ўзининг юзи ҳам қаро бўлди.

* * *

Тонг чоғи бедор бўл, гафлат-ла олиш,
Билсанг фойдасиздир кейинги нолиш.
Осонликча сени кўйиб юбормас,
Шайтоннинг кўксига ўхшайди болиш.

* * *

Деразадан боқаман, қалтирар сўнгги япроқ,
Бағрин очиб кутади пастда ҳамдам шу тупроқ.
Умрим дарахтадаги баргларим кўп бўлса ҳам,
Хазонрезни ўйласам танимда турар титроқ.

* * *

Рустам Қосимжоновга

Эл-юртин дегайдир Ҳотам бўлса ким,
Чин ҳаким, дардкашга малҳам бўлса ким.
Исм — бу шунчаки ялтироқ сўзмас,
Дунёни лол этсин Рустам бўлса ким!

* * *

Ҳар ким элда азиз матлаби билан,
Ҳинддан кетолмагач лашкари билан,
Шоҳ чоғи илкидан кетган давлатни
Бобур забт этмиш сўз гулшани билан.

* * *

Кўнглимни эзади бағир тошларим,
Ялпизли кунларга қайтолмам, эссиз.
Ялпизлар баргида қолди ёшларим,
Беғубор хаёллар – ифорли ялпиз.

* * *

Эски дардлар бир кун тарк этар дилни,
Унутилар ҳатто озор, хиёнат.
Унутиб кетсанг гар илк муҳаббатинг,
Ёшликка, севгига қилдинг хиёнат!

* * *

Сени дўст билдиму ишондим сирим,
Фақат сенга очдим бу қулфи дилим.
Истагим, тилагим, ишончим асра,
Хиёнат не билмай ўтсин ой, йилим...

* * *

Тоғдан эсанг шаббода ифорлари ўзгача,
Ошиқ дилнинг дунёда баҳорлари ўзгача,
Совуқ симли бу чолғу қайси бедард дилники,
Ошиқ аҳлин қўшиғи, дуторлари ўзгача...

* * *

Истагим – ҳар сўзим бир малҳам бўлсин,
Ялпизлар баргида дур-шабнам бўлсин.
Фамдан эзилганга, бахтдан кулганга
Шодлигу қайғуда дўст-ҳамдам бўлсин.

* * *

Боғларда куртаклар кулгуси янграр,
Баҳор мўъжизаси, бу ажиб сеҳр.
Аммо у қандайин тилсим бўлмасин,
Бу қудрат асоси шубҳасиз меҳр!

* * *

Севгидан девона бўлсам соғми деб сўрманг савол,
Ишқ ичра бу девоналиқ сизга келмайдур малол.
Севгисиз эрса дилингиз не дегум жонсиз у жон,
Жонни жон-ла уйғотур жонингдаги соҳибжамол.

* * *

Ошиқ агар оҳ тортар — ул нола вола бўлғай,
Хаттот агар битмишдур, нола рисола бўлғай.
Ишқ шаробин ичгали қадаҳ излама, эй дил,
Дилбар лабидаги гул-лола пиёла бўлғай.

* * *

Умр-ку иборат кўҳна ҳикматдан,
Гоҳи панд еган чоғ хоин улфатдан,
Ўкинма, эй кўнгил, чидармиз бунга,
Худойим асрасин қуруқ тухматдан.

* * *

Ишқ бир дунёдир, гоҳи дил яро,
Бир масрур кимса йўқ ошиқлар аро.
Гар шундай бўлса-да, остонасига
Юрагимни қўйиб бўлгум фуқаро.

* * *

Сахрода қуюн билан жайронлар сирдош бўлғай,
Ишқ элида дил дили вайронлар сирдош бўлғай.
Шоирлар суҳбатидан ажабланмагил, эй дўст,
Бу дунёнинг ишидан ҳайронлар сирдош бўлғай.

* * *

Бунча кўп бағрингда доғлар, Осиё,
Чўқимиш кўксинг не зоғлар, Осиё,
Нечун чўкиб қолди, ахир, қадин тут,
Бағрингдаги юксак тоғлар, Осиё?!

* * *

Ўзинг айладинг-ку жисмимни бунёд,
Гоҳо чидолмайин дод дейман мен, дод.
Бу ҳаёт даштида битта сайдингман,
Бунчалар кўп эрур бир жонга сайёд?!

* * *

Нечун бу ўлкада ўчмаган чироқ,
Анлагил, сен элдан кетмайин йироқ.
Ватанни асраш-чун сарбозлик шартмас,
Оддий бир қўйчивон эди-ку Широқ!

* * *

Бу дунё аслида бир чоҳга ўхшар,
Шоирлар сўзлари дард, оҳга ўхшар.
Во ажаб, эзгулик йўлини тутсанг,
Жоҳиллар наздида гуноҳга ўхшар.

* * *

Бу элда шоирга забон Машрабдан,
Юракни ўртаган фиғон Машрабдан.
Англамассан ошиқ дилин, эй ғофил,
Меросдир не бўлса ниҳон Машрабдан.

* * *

Кўнглимни ол, бир кўза у иймон сувин тўлдиргил,
Жисмим ичра нафс аждарин жиловлагил, ўлдиргил.
Муҳаббатим чечакларин меҳринг билан суғору
Қалбимдаги риё гулин сеҳринг билан сўлдиргил.

* * *

Булбуллик даъвосин қилмасман мен, йўқ,
Эй кўнгил, сен Ҳудҳуд йўлини пойла.
Гар қушлар муродин англамоқ бўлсанг,
«Лисон ут-тайр»ни жонингга жойла.

* * *

Дема, ишқ равзаси бу бир ривоят,
Ишқки, бу назари ҳақдин иноят.
«Юсуф ва Зулайҳо», «Лайли ва Мажнун»
Аввал ҳикояту охир ҳидоят.

* * *

Ишқ менинг давлату хаёлим дедим,
Ошиққа ҳижрон не, саволим дедим,
Гар сендан йўқ карам, нени истарам,
Саволим жавоби – заволим дедим.

* * *

Ошиқ дил бунчалар обод гўшадир,
Ким бундоғ кўнгилга нур шод қўшадир.
Кўнгил мусаввирин ердан излама,
Асли фалакдаги Беҳзод ўшадир!

Соҳибқирон ёғдуси

*Ўзлик осмонида чарақлаб ёнар,
Бизга йўл кўрсатиб буюк сиймолар.
Кўнгил шу юлдузлар сари талпинар,
Бош узра нур сочар улўғ Синолар.*

*Аҳмад ал-Фарғоний, имом Бухорий
Сўнмас юлдузидир жумла жаҳоннинг.
Элим, ҳур йўлингдан адашмай десанг,
Ёд эт порлоқ юлдуз — Соҳибқиронни!*

СОҲИБҚИРОН ЁҒДУСИ

Амир Темур ўғитлари асосида

Эзгу ҳикматларнинг умри боқийдир,
Асрлар ўтса ҳам қуёшдай нурли.
Ўғлим, Амир Темур тузугига боқ,
Англайсан у қандай одил, ғурурли.

Ўқтам боболарга издош наслсан,
Қаддинг тут, маърифат йўлдошинг бўлсин.
Бобонгдан қолган у улуғ мерослар
Ҳар лаҳза паноҳинг — қуёшинг бўлсин.

* * *

Табиат қўйнида турфа ранг олам,
Ҳар гулнинг очилмоқ лаҳзаси тайин.
Мавжуддир сирли бир тартиб-қоида,
Донишманд дил уни англав кун сайин.
Ҳамал ҳам шу қонун энг ажиб банди,
Дов-дарахт, табиат итоатдадир.
Шундан мувозанат бузилмас сира,
Олам қонунининг кучи каттадир.
Ҳар бири шу қонун бўйича яшар,
Тартиб бор, тўрт фасл гўё фуқаро.
Шуларга ибрат-ла ташлагил назар,
Борлиқ ҳам яшайди ижролар аро.
Давлатлар бордирки, тиргаги қонун,
Усиз тартиб бўлмас, усиз ободлик.
Сен шундай қонунлар яратгил токи,
Итоат асоси бўлсин озодлик!

* * *

Инсон кучу қудрати ҳеч
Қиличдамас, ёдда тут.
Қирғин билан юрт кўкармас,
Зулм-зўрликни унут.

Қудрат билан улуғ Оллоҳ
Бино этмиш ер-кўкни.
Ибратига толиб этмиш
Мен каби муслим-бекни.
Шундан қайга от солмайин,
Дилга жойлаб журъатни,
Ободликка сарф айладим
Илкимдаги қудратни.
Қудратимга шубҳа қилган
Ҳақиқатни сўрасин.
Бизлар бунёд этган улуғ —
Биноларга қарасин!

* * *

Тадбир асли тафаккурнинг
Нури — ёруғ қуёши.
Тадбир ҳар бир донишманднинг
Ҳам ҳамроҳи — йўлдоши.
Тадбир ила мушкулларинг
Қулфлари ечилар.
Тадбир ила тилсимланган
Дарвозалар очилар.
Тўғри тадбир элу юртнинг
Тинчлиги кафолати.
Тадбир — илм, зако асли
Миллатнинг саодати.
Гоҳо юз минг аскар билан
Бўлолмасанг музаффар,
Битта тўғри тадбир ила
Сеники бўлғай зафар!

* * *

Адолат — офтобга ўхшайди гўё,
Мунаввар айлайди жумла жаҳонни.
Дунёни сен обод кўрмоқчи бўлсанг,
Адолатдан айро қилма инсонни.
Адолатнинг буюк ҳомийси Оллоҳ,
Унга қарши бормоқ осийлик асли.
Лекин маккор шайтон қутқуси ила

Адоват қўзғайди гоҳ инсон насли.
 Қай ерда хароба, қай ерда хорлик,
 У жойда адолат ёғдуси йўқдур.
 Адоват, ҳақсизлик инсон қалбига
 Шайтон камонидан отилган ўқдир.
 Магар сен Оллоҳга бандалик қилсанг,
 Адолат дастуринг бўлмоғи керак.
 Қалбингга қулоқ сол ҳар вақт, ҳар лаҳза,
 Ҳақ йўлга бошлагай у берган юрак!

* * *

Еру кўкнинг эгаси
 Оллоҳ буюк бунёдкор.
 Пок эрсанг, қаҳр қилмас,
 Бесабаб бермас озор!
 Марҳамати тенгсиздир,
 Ризқ берар у дунёга.
 Жоним фидо айладим
 Ўшал соҳиб зиёга.
 Асли давлат Тангрининг
 Фазлу иноятидир.
 Қалбда уйғонган қудрат —
 Оллоҳнинг оятидир.
 Биз-чи, бизлар шоҳмиз, лек,
 Бандадирмиз Оллоҳга.
 Гарчи давлат қўлдадир,
 Муҳтождирмиз паноҳга.
 Давлатимиз Оллоҳнинг
 Мўъжизаси — мулкидур.
 Лек давлатни яшнатган
 Инсон ақли, илкидур.
 Эзгу йўлда қалбларга
 Ёғду берган иймондир.
 Тангри дилга солганин
 Бажаргувчи инсондур.
 Шукр, Оллоҳ ҳукми-ла
 Бизлар муродга етдик.
 Дунё ободлигига
 Сабабчи бўлиб ўтдик!

* * *

Ақл – Оллоҳ қудратин
Бир зарраси, зиёси.
Ақл билан ободдир
Инсоният дунёси.
Ҳар мушкулга ечимдир
Тафаккурнинг меваси.
Тўфонларда чўкмагай
Ақл – зако кемаси.
У қоронғу дилларни
Ёритувчи чироқдур.
Ким ақлга суянмас,
Ҳушёрликдан йироқдур.
Ҳар мушкулда кенгаши,
Тадбир сўраб фикрин бил.
Тангри ризосин десанг,
Оқилларни ҳурмат қил!

* * *

Юрак – эзгулик гули,
Лисон – малҳам, қудратдур.
Қутлуғ сўз таъсирига
Буюк Қуръон ибратдур.
Бир оятнинг таъсири
Мўмин қилмиш жоҳилни.
Ботинга тушган зиё
Ёритажак зоҳирни.
Бир калом, ширин сўздан
Киргай илон инига.
Инсон-чи, солгай шаксиз
Қиличини қинига!

* * *

Тун – зулматнинг подшоҳи,
Кундуз – офтоб йўлдоши.
Қай бири ҳукмрондир,
Амрида лашкарбоши.
Қаро тун минг чирансин,
Офтобдек нур беролмас.

Қайда зиё, ёғду бор,
 Зулмат яқин келолмас.
 Пок бўлса дилинг-ўйинг,
 Адашмассан йўлингдан.
 Озор чекмас ҳеч бир зот
 Қилич тутган кўлингдан.
 Тилинг, дилинг амрини
 Тасдиқ этгил, кўрсатгил.
 Ноҳақ жабр кўрганни
 Ҳимоя эт, юпатгил.
 Ҳар не десанг тил билан,
 Тасдиқ этгил амалда.
 Сўзинг ва ҳаракатинг
 Тўсмасин қора парда.
 Баҳормисан, баҳор бўл,
 Яшнат қиру адирни.
 Ўз йўлингда устод бил
 Ҳаракату сабрни.
 Қаро бўлса амалинг,
 Сен йироқсан қуёшдан.
 Салтанатинг асрагил
 Мазлумлар тўккан ёшдан.
 Ҳар бир айтган сўзингга
 Ибрат кўрсат, амал эт.
 Оллоҳ ёр бўлсин сенга,
 Ўғлим, муродингга ет!

* * *

Энг улуғ ибрат, билсанг,
 Тангрига хос, унутма.
 Оллоҳни эт эътироф,
 Шайтондан кўмак кутма.
 Қара, қуёш меҳридан
 Нур ёғилар жаҳонга.
 Лолман Оллоҳ меҳридан,
 Бу ҳам ибрат инсонга.
 Тангрининг даргоҳида
 Офтоб топмиш зўр ҳурмат.
 Шу сабаб кўкда жойи,

Бу ҳам бизга зўр ибрат.
Кимки дилдан хизматда,
Ҳақ йўлин эт ихтиёр.
Мартабасин кўтариб,
Айла уни бахтиёр!

* * *

Ҳар банда елкасида
Бордир инсонлик юки.
Заифга етмасин ҳеч
Зўравонларнинг кучи.
Қаҳратон совуғидан
Асрар оламни офтоб.
Шу меҳрнинг ўзи ҳам
Сену менга зўр хитоб.
Кимки элга масъулдир —
Чоғин билгай юкини.
Талон-торождан сақлар
Фуқаронинг мулкини!

* * *

Дарахтлару ўт-ўланлар ҳам
Кўкка бўйлаб, талпиниб ўсар.
Хатарлардан огоҳ этгандай
Қизғалдоқлар йўлингни тўсар.
Сахродаги ташна йўловчи
Талпингандай зилол сув томон,
Салтанатни пок диллар асраб,
Эл-улусни сақлайди омон.
Юртим обод, гулласин десанг,
Юксак турсин асрлар оша,
Пок дилларни эъзозла ҳар вақт,
Сен уларга талпиниб яша!

* * *

Сувсизликдан мададга муҳтож
Қуриётган ниҳолни кўрсанг,
Бир коса сув топиб қуй албат,
Магарда сен мусулмон бўлсанг.

Қум тўлдирган бўлса кўзини,
Кўмагинга зор бўлса булоқ,
Мадад кўлин чўзиб ёрдам бер,
Яхшилик қил унга сен шу чоқ.
Мазлумлар ҳам парваришга зор,
Мадад кутса, қошига келгил,
Золимларнинг чангалидан сен
Улар ҳаққин ундириб бергил!

* * *

Доруғалар, ҳокимлар асли
Адолатнинг пешвосидирлар.
Раиятга паноҳ, биродар,
Бир оила-ошносидирлар.
Халқ кўмакка зор бўлиб турса,
Меҳр эмас, кўрсалар зулм,
Ундай ҳоким муҳаббат эмас,
Ўз-ўзига тилагай ўлим.
Эл адолат тилайди ҳар вақт,
Подшоҳ эрсанг кўз ёшларин арт.
Қай бир ҳоким элга зулм этса,
Қилмиши-чун жазоламоқ шарт!

* * *

Тоғлар, салобатли, виқорли тоғлар,
Мағрур қоялари алп ўғлон мисол.
Минг турли гиёҳлар, чечаклар чаман,
Инсон шуурини қолдиради лол.
Шамолу бўронлар турмасин қанча,
Емира олмайди тоғу қояни.
Уларга ибрат-ла боққан ҳар инсон
Кўнглига тугади ажиб ғояни.
Салтанат истайди подшоҳлар ёниб,
Минг йиллар тоғлардай тургувчи, кўркам.
Мен тоғдай улуғвор туздим салтанат,
Мендан сўнг абадий қолсин у бекам.
Давлатим қудрати лашкар-ла ортди,
Аммо лек, ундан-да зўр қудрат бордир.
Қай элда содиқ, мард, фидойи зот кўп,

У юртга абадий саодат ёрди.
 Давлатим жоннисор эл-юрт асради,
 Фидокор меъморлар айлади обод.
 Гар элда шундайин беклар камайса,
 Шу кун салтанатим бўлажак барбод.
 Не бўлса қолдиргум замон ҳукмига,
 Бир сўзим англасин тахтга ким келур:
 Фидойи инсонлар қанча кўп бўлса,
 Мамлакат тоғ каби мустаҳкам бўлур!

* * *

Ёш ниҳол ҳамиша мададга муҳтож,
 Бир ширин мевадан у берса дарак,
 Магарда ўзингни чин боғбон билсанг,
 Унга сендан меҳр, эътибор керак.
 Ва ёки сарғайган дарахт қошингда
 Мажолсиз қуёшга талпиниб турса,
 Қуриган шохин қирқ, тиргак қўй, кўтар,
 Бўй чўзсин, меҳринг бер, қўлингдан келса.
 Насл ҳам ниҳолдур, умид-имкониинг,
 Эъозла ёш дилнинг шижоатини.
 Мударрис сингари тарбият этгил,
 Сўнг ўзинг кўрарсан жасоратини.
 Салтанат шоҳи ҳам чин боғбон асли,
 Ҳар толибга ўзни устоз деб билса,
 Ҳукмидан бўй чўзар адолат қасри—
 Юксалар, ёшларни тарбия қилса!

* * *

Ёвузга ким мадад берса, у тайин
 Шерикдур қотилнинг жиноятига.
 Қай дилки адолат йўлини тутар —
 Лойиқдур Тангрининг ҳидоятига.
 Адолат мезонин маҳкам тут доим,
 Ёмонга босмасин ҳеч вақт тарози.
 Айбдорга жазою оқилга қарам —
 Айласанг, ҳукмингдан Оллоҳ ҳам рози.
 Ҳушёр бўл, гуноҳкор бир четда қолиб,
 Ҳукмингдан беғуноҳ азоб чекмасин.

Фармону бўйруғинг пухта қил ҳар вақт,
Адолат шаъмига зиён етмасин!

* * *

Раият ҳолидан огоҳ бўл доим,
Оқибат зиёсин кўксингда сақла.
Сенга мадад берар шунда худойим,
Шоҳ бўл, лек мўминлик бурчингни оқла.
Улуғлар ҳар бири бебаҳо давлат,
Ҳикматлар жам бўлган улкан бир китоб.
Кичиклар-чи, сенга фарзанд, эъзозла,
Ёдда тут, барчага баробар офтоб!

* * *

Марҳамат кўрдингми, шукрин қил адо,
Яхшилик қилганга яхшилик қилғил.
Инсонни гурбатга ташлайди хато,
Эзгулик нажотдир, бурчингни билғил.
Саҳрода сояли дарахт ҳам мадад,
Баҳр олсанг бир фурсат жонингни сақлаб.
Оллоҳга шукрона айтиб беадад,
Бир коса сув қуйиб кет, бурчинг оқлаб.
Яхшилик уруғин сочмай дунёга,
Ҳеч қачон Оллоҳдан марҳамат кутма.
Яқинроқ бўлайин десанг зиёга,
Сенда кимнинг ҳаққи бўлса унутма!

* * *

Ҳаётга сен ибрат кўзи ила боқ,
Сабабсиз оқибат ҳаргиз кўрмайсан.
Ҳар қадам дарс сенга, ҳар қадам сабоқ,
Ғафлатга берилсанг, ҳеч не билмайсан.
Бир бошоқ топса ҳам мурғак чумоли,
Юзтаси мададга шошар бегумон.
«Бирлашган ўзар» — бу улар шиори,
Кўп билан оғиринг енгилдур, инон.
Гоҳ ари инини ёв этса вайрон,
Кўзгалар мингларча миттигина жон.
Душманин аёвсиз чақиб, қувишар,

Зўр лашкар сингари курашар чунон.
 Жанубга кўз тиккан йўлчи турналар –
 Мақсад манзилига отланган карвон.
 Минг турли азобни енгиб ўтишар,
 Олдинда адашмай йўл бошлар сарбон.
 Уч ибрат тимсолин ҳукми шу эрур:
 – Қайдаки бирлик бор, марддир йўлбошчи,
 У юртга ёвузлик сололмас рахна,
 У элдан ҳайиқар ҳар қандай «овчи!»
 Ёлғиз отнинг донғи чиқмас, бу аён,
 Элдан айро бурма юзу кўзингни.
 Юртингни унутма, борсанг гар қаён,
 Қиличдай ўткир қил айтар сўзингни.
 Салтанат заифдур оқил раҳбарсиз,
 Тарқоқ эл юксалмас, ҳоли бўлур танг.
 Ҳамжиҳат мақсадга тезроқ етарсиз,
 Бир мақсад йўлида бирлашиб яшанг!

* * *

Мушкуллар кўп эрур билсанг ҳаётда,
 Қайиққа сув тўлиб, бир кун балиқчи
 Дарёга фарқ бўла бошлаган чоғи,
 Мададга қўл чўзди унга дўст овчи.
 Ҳаётнинг минг турли синовлари кўп,
 Минг турли хатарлар, ҳадик жонингда.
 Энг мушкул чоғда ҳам мададга шайдир,
 Сен учун жонфидо дўстинг ёнингда.
 Дўст – мадад, дўст – таянч, дўст – бу қувончинг,
 Дўстлар боғ этажак кўнгил чўлини.
 Ким сенга йўлдошу содиқ, унутма,
 Маҳкам тут мададга чўзган қўлини.
 Дўстлар бор, меҳр ва оқибат бордир,
 Юртлар бор, бутун эл дўст бўлиб яшар.
 Сен шундай оқибат кўрсатгил токи,
 Сени ўзига дўст деб билсин башар!

* * *

Фаровон яшайсан уйингда доим,
 Куну тун осуда, дилинг чароғон.

Гўёки боғ ичра кўркам ниҳолсан,
 Сени ёмон кўздан асрайди боғбон.
 Ажаб бу дунёдир, меҳру қаҳрда
 Инсондай жумбоқли топилмас ҳеч жон.
 Олам яралгандан буён бир лаҳза
 Қирғинлар тўхтамас, гувоҳ ер-осмон.
 Адоват, зулм бор дунёда, шаксиз,
 Сабабки, шайтон бор қиёмат қадар.
 Эл-улус ҳидоят йўлидан юрса,
 Дунёда тотувлик бўларди агар.
 Бас, қирғин бор экан, ҳимоя бордир,
 Балодан асрайди қўрғон-қалъалар.
 Ва лекин ундан-да муҳими лашкар,
 Улар қудрати-ла давлат юксалар!

ХОТИМА

Қадимдан саҳрода адашган карвон
 Юлдузларга қараб топармиш йўлни.
 Нажот тимсолидир ҳар одил сарбон,
 Саробга алданмай, босиб ўтар чўлни.

Юлдузлар, юлдузлар, сирли юлдузлар,
 Йўл бошлар карвонга эзгулик томон.
 Демакки, юлдузлар қанча кўп бўлса,
 Саҳродаги карвон топажак омон.

Ўзлик осмонида чарақлаб ёнар,
 Бизга йўл кўрсатиб буюк сиймолар.
 Кўнгил шу юлдузлар сари талпинар,
 Бош узра нур сочар улуғ Синолар.

Аҳмад ал-Фарғоний, имом Бухорий
 Сўнмас юлдузидир жумла жаҳоннинг.
 Элим, ҳур йўлингдан адашмай десанг,
 Ёд эт порлоқ юлдуз – Соҳибқиронни!

Соғинч салтанати
(туркум)

*Мен қайда бўлмайин, қалбимда мухр,
Умаршайх ўғлимен, темурий насли.
Ҳиндни юрт тутибмен, илдиз отибмен,
Андижон, ёдда тут, ўғлингман асли!*

СОҒИНЧ

Воҳ Андижон, деган чоғ, Бобурнинг манглайида
Олтин тожга айланди кўздан оққан аччиқ нам.
Анвар Исроил

I

Чарх айланар, даврон айланар,
Минглаб улуғларнинг кўзларида ёш.
Тун бўйи ёстиққа инган намларни
Субҳидам сездирмай қуритар қуёш.
Кимнинг боши кетар, қай дил имкони,
Тақдирнинг измида жонлар чирпирак.
Тунлар уйқу бермас йиллар армони,
Бунчалар бешафқат бўлмаса фалак?!
Тушларига кириб энг азиз дамлар,
Туғилган ошени чорлаб қийнагай.
Дунени титратган соҳибқирон ҳам
Ватандин йироқда юртин қўмсагай.

II

Эрта тонг тўшакдан турдию Бобур,
Маяус кўзларидан сизиб чиқди ёш.
Қўлларин чўздию инграб юборди:
– Қани энди Андижонда чиқсайдинг, қуёш!
Бу кеча туш кўрибман – ул ошиёним,
Киндик қоним тўкилган муқаддас гўша...
Чор атроф бегона, тупроқ бегона,
Бешикда кўрганим бу қуёш – ўша!
Хилма-хил неъматлар, минглаб ғуломлар...
Давлатим кундан-кун бўлмоқда бисёр.
Аградан минг бора азизроқ эди
Қорадарё бўйидаги ўша Куйганёр!
Тушда кўрган гўшам, қани у маскан?
Кошкийди, анда мен ҳеч уйғонмасам,
Бардош мендан юзин ўгирар магар,

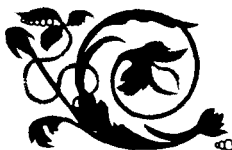

Она диёримни бир бор кўрмасам?
Толиққан руҳимга мадор бермас Ҳинд,
Андижон, хаёлдай бунчалар йироқ.
Мана шу ҳиндунинг тустовугидан
Ахсининг бир қултум суви лазизроқ!

Лаблари қуруқшаб, юзлари сўлғин,
Соғинчдан юраги ўртанар эди.
Сарой бекларидан бири кирдию:
– Шоҳим, Фарғонадан чопар бор, – деди.
Бир титроқ чулғади бутун вужудин,
Қароғин ҳарир нам қоплади тўлиб.
Кўзларин мунчоғин сидирар экан,
Шукроналар айтди кўкка тикилиб...
Ана у, кўринди, эҳтиром ила,
Ўктам жаҳонгирга қилганча таъзим.
Марҳабо, деганча босди бағрига,
Кўзи нам султонга ҳайрон мулозим.
Сўроқлар ёғилар юлдуздай сонсиз:
– Андижон қай аҳволда, Фарғона, Тошканд...
Ёру диёримни кўпдан соғиндим,
О тақдир, бунчалар менга берди панд!
Яна у бекларнинг кўзлари тўймай,
Давом эттирурми ички низони?
Андижон қалъаси омонми, айтинг,
Эл эслаб турурми Бобурмирзони?

...Фарғона водийсин тухфаларини
Савдогар Бобурнинг пойига қўйди.
Кўзларига суртди Бобур энтикиб,
Кўксига қандайин оғриқни туйди.
– Во ажаб, бул мева – анори Хўжанд,
Субҳоний Марғинон ўригиндандур!
– Мирзом, хотирангиз бисёри ўткир,
Ростким, субҳоний Марғинонданким.
Ҳадялар ичида пушти ёғочдан –
Сержило бир қамчин диққатин тортди.
– Э воҳ, бу тобулғу ёғочиданким!
Барчанинг Бобурга ҳайрати ортди.

Фарғона қовунин кўрган чоғ бирдан
 Кўзидан мунчоқдек тўкилди ёши.
 Ватанин соғинчи ўткироқ экан,
 Дош бера олмади Бобур бардоши.
 Лаблари пичирлар, юракда армон,
 Соғинч тилкаларди уни беомон:
 «Ғурбатда ул ой ҳажри мени ниср қилибдур,
 Ҳижрон билан ғурбат менга таъсир қилубдур.
 Маъзур боринча қилурман саъйи висолинг,
 Тангри не билмонки не тахсир қилубдур.
 Тақдиру ул ён бул ён солғучи йўқса,
 Кимга ҳавас эрди Санбалу Татйир* қилубдур.
 Бу ҳинду ери ҳосилидин кўп кўнгил олдим,
 Несудки бу ер мени тақдир қилубдур.
 Сендин бу қадар қолди йироқ ўлмади Бобур,
 Маъзур тут, э, ёрки, тақсир қилубдур».
 Қовунни сўйишгач, тутдилар унга,
 Бобуршоҳ кўзида ҳалқа-ҳалқа ёш.
 Кўкка у қўл чўзиб тикилар эди,
 Гўё Андижонда чиққандай қуёш...

* Ҳиндистон ерлари

ТЕМУРИЙЛАР

...Унутма, деб уқтирдим,
Қадим ғолиб зотингни...

Халқ қўшиғидан

I

Андижон уйғонар тонг муждасидан,
Кўксида минг-минглаб гулу лолалар.
Бунда мўйловлари сабза урмаган
Юртни бошқаради ҳали болалар.
Ҳали бир зот улғаяр бу туркий ичра
Орзу этганидай ҳазрат Навоий.
Йиллар ўтар ҳали, асрлар ўтар,
Авлодларга хабар сўйлайди ровий.

II

Зукколикда барчанинг лол этар ақлин,
Туркнинг барча ўтмишин билади нақлин.
Фаҳрга тўлади Умаршайх Мирзо,
Бобур муаллимидин бўлиб кўп ризо.
Шаҳзода Бобурнинг билимдонлигин
Синамоқ зайлида қурдилар мажлис.
Кичик аслзода ширин тилидан
Ўйноқи ғазаллар тингланди нафис.
Умаршайх Мирзоким Бобурдин мамнун,
Бекларнинг ичида гурури ортди.
Кичик шаҳзоданинг ақлу закоси
Сарой аъёнларин фикрини тортди.
Умаршайх сўрдиким:
– Тингланг, шаҳзодам,
Бу гўзал мисрани қай шоир битмиш:
«Ҳажр ўтидин шом агар мендек эмас беҳоб шамъ».
Бобурбек:
– Ҳазрати Навоий айтмиш!

...Ғазаллар ўқилур Ҳофиздан жўшқин,
Низомий сўзлари кетди жаранглаб.
Етти ёшли мирзонинг айрим байтларин
Ҳатто нўноқ беклар олмаслар англаб.

Сарой бекларидан Субҳон Акбар
 Шаҳзода зеҳнини билмоқ шайланур:
 – Билурмисиз, шаҳзодам, ул Соҳибқирон
 Темурбекка наслингиз қандай бойланур?
 Кичкина Бобурнинг кўзлари ёнди,
 Бир зум кўз ўнгида бобо сурати:
 – Нега мен билмайин, Умаршайх Мирзо,
 Камина – Бобур ҳам унинг неъматин!
 Бегим, Соҳибқирон бобомиз руҳи
 Бизни ҳар қадамда доим қўллагай.
 Жойлари жаннатда бўлсин ул зотнинг,
 Танграм ул олийни раҳматлар қилгай.
 Аждодин билмаса бек у бек эмас,
 Билинг, ёд этганни Ҳақ ҳам қўллагай.
 Хотирлаб руҳини шод қилмас экан,
 То қиёмат ул зотлар нолон бўзлагай.
 Инсонийлик – ҳар зотнинг аждодин билмоқ,
 Ҳар қадам шул зотлар руҳи-ла юрмоқ.
 Бобом Темурбекка қондош авлодмен,
 Мен ҳам ул кишидан қолгон неъматмен.
 Ул зотдан бошланар менинг авлодим,
 Ул бекнинг учинчи ўғли Мироншоҳ,
 Мироншоҳ фарзанди Султон Муҳаммад,
 Мени ул зотлар руҳи қўллар тоабод.
 Султон Муҳаммаднинг ўғлидур бобом,
 Султон Абусаид атолгон исми.
 Табаррук падарим қолдиргон жисми,
 Умаршайх отамдур – падарим – фаҳрим.
 Самарқанд каъбаму Андижон шаҳрим!

Офарин ёғилур сарой аҳлидин,
 Барча лол қоладир мирзо зеҳнидин.
 Камолот чўққиси чорларди уни,
 Фозилу оқиллар-ла ўтарди куни.
 Тақдир булажабдур, ҳеч ким билмағай,
 Ҳиндни ўйлабмиди Бобуршоҳ гумон.
 Ёшига ёш қўшилар, улғаяди ул,
 Уни ўз бағрига олади уммон.
 Тақдирдан ҳеч кимса қутулгон эмас,
 Қўрқоқлар ҳақинда тарих битилмас.
 Рост, ҳали шундайин кунлар келарким,
 Бир зот улғаяди – абадий ўлмас!

ХАЙРЛАШУВ

Айланур чархи фалакнинг
Давридек мангу замон.
Гоҳи «кажрафтор»у гоҳи
«Золим»у «бадхў» замон.

Эркин Воҳидов

I

Йиллар ўтаверер, тўхтамас бир зум
Қиличлар жаранги, бева оналар.
Ўғилсиз қадди дол мискин боболар...
Саробга айланар покиза орзу,
Сотқинга айланса, ишонган беклар.
Кўзлари кулади, асрори пинҳон,
Тош бўлиб отилар кечаги кеклар.

Тўпидан айрилган турнадек тунда
Ҳарир чодир ичра инграйди фақир:
— Эзгу иш бошини тутдим, бўлмади,
Бу кун Андижондан айирди тақдир!
Эзгулик сўз билан бўлмади, нетай,
Керак экан бунда қилич ва қалқон.
Минглаб черикларнинг жонсиз танаси,
Аму қон, Зарафшон, Сирда оқар қон...

II

Бобуршоҳ чодир, эриб борар шам,
Лаблари пичирлар, киприклари нам:
— Тақдир мени қайларга элтади, билмам,
Онамсан, Андижон, муқаддас қаср,
Синган бир қиличдай калта қўлларим,
Андижон, сен заиф ўғлингни кечир!
Отамнинг арвоҳи қолди чирқираб,
Бу кун ожиздурмен, кулбасиз, ғариб.
Не қилай, бир умид чорлайди мени,
Тоғ оша интилгум омад ахтариб.
Бу тупроқ, бу замин, бу само, очун —

Соғинчи ҳеч қачон тарк этмас мени.
Мен қайда бўлмайин, тирикман токи,
Андижон, Каъбам деб эслайман сени!
Шоҳ Бобур ўғлингни унутмассан сен,
Балки тақдиримда бир кун висол бор.
Кечиргил, Онажон, заиф ўғлингни,
Андижон – бешигим, хайр энди, хуш қол!
Насимлар – Андижон ғиркўк отлари,
Отамнинг қабрини қўйманг ёлғизлаб...
Йилларнинг кўксига оқаман қалқиб,
Ҳилолнинг шуъласи ёритар йўлим.
Бу кун душманимнинг ошиғи олчи,
Эртага албатта баланддир қўлим.
Андижон, орзуим гуллатмоқ эди
Тупроққа беланган кўчаларингни,
Андижон, ишонгин, ёритмоқ эди
Нурсиз сенинг қаро кечаларингни!
Низолар босилса, оға-инилар
Бир-бирин бошига солмаса қилич,
Андижон юксалса Самарқанд мисол,
Бобом замонидек улуғвор ва тинч.
Шоҳ учун қиличнинг дамлари ўткир
Бўлмоғи тайиндир, бу-ку бор мантиқ.
Қанча танбалларни кечирдим, эй воҳ,
Кўксига санчмадим, нечун, нечун тиг?!
Ким-ким-ла урушар, кимга-ким душман,
Икки ён томирида теурий қони.
Бу зотлар осойиш бермайди юртга.
Тўхтатмоқ керакдир ички низони!
Бошига тушар-ку бу офат, кулфат,
Наҳот оғаларим эртани кўрмас.
Бу кун мен ғарибмен, эрта кун улар,
Нечун бобом қони томирда урмас?

III

Хайр энди, Андижон, Фарғонам, хайр,
Хайр, олтин водий тоғу тошлари.
Хайр, эй Зарафшон, хайр, Сир, Аму –
Туркимнинг лиммо-лим ҳасрат ёшлари...

IV

Жангу жадалларда ўлмадим, тангрим,
 Ўзингга минг бора айтаман шукр.
 Эзгулик йўлида қонлар тўқдим мен,
 Оллоҳим, гуноҳкор бандангни кечир!
 Мана, қатор йиллар ўтдию кетди,
 Сочимда оқ толалар кўпайибди, воҳ.
 Ҳинд ери жаннатдек, лек бу юракка
 Фарғонамдек таскин беролмайди, оҳ.
 Мен қайда бўлмайин қалбимда муҳр,
 Умаршайх ўғлимен, темурий насли.
 Ҳиндни юрт тутибмен, илдиз отибмен,
 Андижон, ёдда тут, ўғлингман, асли!

V

Бобурингман айрилган ул наҳру Андижонидин,
 Ашғорларим деманг сиёҳ, алар юрак қонимдин,
 Қайтолмасман Ҳинд мулкидин, кўзларимда ашк қатор,
 Топарму деб қийнар жоним алар менинг шонимдин.
 Боролмасман Андижонга, ганим тўсган еримни,
 О, Самарқанд, ўзинг чорла Ҳумоюним — ўғлимни,
 Тангрим, сендан ёлғиз ўтинч, руҳим қилма дарбадар,
 Бобурийлар макон этсин ганим чиққан тўримни.
 Кўздан қолсам, сўздан қолсам ва лек ўлмағай соғинч,
 Бобурмирзо юраги бу мангу зорланган нотинч,
 Ҳумоюним, сен Ватанга насиб этса боролсанг,
 Аввалида Қорадарё сувидин бир қултум ич!
 Шунда менинг руҳим бир зум ором олар, чироғим,
 Кўшким бўлур эди Ўшда асрар Барокўҳ тоғим,
 Туронимнинг тупроғига таъзим қилиб, ерим ўп!
 Ўша ерга хоким кўмғил, тикла Бобурий боғим!
 Ҳолдан тойди Бобур Мирзо, сўзларида дард тугал,
 Сўздан қолди Бобур Мирзо, кўзларида дард тугал,
 Кўздан қолди Бобур Мирзо, юрагида дард тугал...
 Ҳолсиз қўлин кўкрагига босиб, таслим этди жон,
 Юрагида кетди уни ёри жони Андижон...

* * *

Кетган азизларни хотирлаб гоҳи,
Майлига, чекайлик бир зумгина оҳ.
Абдулла Орипов

Тинчлик бермас менга бир илоҳий руҳ,
Кечалар ёнимда силайди бошим.
Мен сени ёд этдим бағрим бўлиб хун,
Бобурим, падарим, дардли юртдошим.
Пичирлаб келасан хаёлим олиб,
«Ҳиндда қолди, дея, сўзларим маним.
Осмонингда ҳар дам ёритар йўлинг —
Андижонда қолган кўзларим маним».
Ватан ишқидир бу муқаддас туйғу,
Айтгин, тоғлар ошиб кетиб, нетасан,
Тушларимда ҳар тун оҳ уриб нолон
Андижонни нечун ташлаб кетасан?!
Юксалтирмоқ эди ўйинг шаҳримни
Самарқанду Хива, Бухоро каби.
Сен афғонда бедор, бедор ётасан,
Келарму деб тоғ ортидан Ватан хабари.
Юксалади ҳали кўҳна Андижон,
Ўғиллари кўпдир бу гул шаҳарнинг.
Маконига айланар, келади у кун —
Сен қўмсаган ўша гул-гул баҳорнинг.
Беш юз йил ўчмайди ёдида номинг,
Ялпизлар кўз тикар ариқ бўйларда.
Ҳар тонг интиқ сени соғиниб кутар,
Андижоннинг кўзи ҳануз йўлларда...

1987

*Девонаи Машраб
сийратига сайр*

*Лек бир кун келади, жаҳолат ўтин
Маърифат суви-ла ўчирар инсон,
Кўнгилга жо қилиб шоир баётин,
Қалбига офтобни кўчирар инсон...*

ҚАЙҒУ ГУЛИ

достон

Мени ҳикматларим ошиққа айтинг,
Дили ойинадек содиққа айтинг.

Аҳмад Яссавий

ШОИР

Маъвонинг пок кўйлаги узра
Тўлқин каби юлдуз оққанда,
Уфқ қонли кўйлагин ечиб,
Кўкрагига ойни таққанда,

Соҳир руҳлар уйқу қасрининг
Дарвозасин қоққан тун аро,
Минг сеҳрини яшириб тунга,
Минг сеҳрин фош айларди фано.

Уйқу лашкар тортар ер узра,
Кенг заминга чиммат ёпилур.
Киприкларим юмилар қаро,
Танамга мушк бўйи сочилур...

О, тун!
Олгил мени бағринга,
Бу кўнглима бергил бир малҳам.
Кўк тоқида минглаб фаришта
Чорлар руҳим —қўлларида шам.

Кўзларимга ёш келар тинмай,
Юрагимда бир ажиб титроқ.
Англамоққа қолдимми ожиз,
У нур йўли мендан кўп узоқ.

Сомон йўлин ўраб шуълага
Тун жодуси бир гул ташлади.

Хотирамни ғамга ғарқ этиб,
Бир англамсиз уйқу бошлади...

* * *

... Ҳарир парда, мушқдин руҳ беҳол,
Етаклайди паридек еллар.
Камалакдек туш боғи аро
Бир муборак зот чиқиб келар.

Шохларини эгиб дарахтлар
Баргларини пойига сочар.
Учар гилам каби ҳушимни
Хазон барглар ўйнаб обқочар.

Билмам, бошдан учиб эс-ҳушим,
Мени қайга келтирмиш тушим...

Нигоҳида илоҳий жунун,
Кипригида қайғу гули — ёш.
Қошларининг ўртаси тугун,
Фигонидан ҳатто эрир тош.

Нигоҳида ёнар бир шуъла,
Соҳир фалак, сеҳрингми бу, айт?
Қалбим унинг қалбига ула...
Кўкрагимга нур ёғди шу пайт.

Зулмат асир этган бу кўнглим
Ўшал нурга боғланиб қолди.
Ул нур ила сирлашиб руҳим,
Куйламоққа чоғланиб қолди.

* * *

«—Оёғим остида ётган бемехр
Ул совуқ тошга ҳам минг йил сифиндим.
Борлигингни билмай соҳиби сеҳр,
Зулматлар бағрида нурсиз бўғилдим.

Тунлар гулзорлардан излаб, ахтариб,
Ҳилолнинг нурини топтаб йўл босдим.

Руҳимнинг майлини излаб мен ғариб,
Лабимни жодугар гулига босдим.

Уфқда ёнган ул кундуз шамъига
Қўлларим чўзганча қуйлаганимда,
Чақмоқлар ўтидин ўтди оҳларим.
Мен сени... мен сени билмаганимда,
Бу туш сарҳадига келмаганимда...
Умрим азобларда қоврилар эди,
Йўқлик майдонига соврилар эди...»

* * *

Бу не ҳолдир, соҳири олам,
Вужудимга ёйилар бир куч.
Қулоғимга бир сас келади:
«— Кутмоқда у,
Нур боғига уч!»

Гуллар салом бериб йўлимда,
Кузатишиб қолар булбуллар.
Гул косада табассум билан
Куйлашади самовий ҳурлар.

Яшил вужуд икки фаришта
Кўз олдимда айларди фарёд.
Маъво ҳасрин тилиб, титратиб,
Кимдир чорлаб, кимдир солар дод:

ДЕВОНАИ МАШРАБ

«Кўрсат юзинг, ўларман, менда тоқат қолмади,
Меҳрибоним, қайдасан, жонда роҳат қолмади.
Бало ёғди бошимга, элда тоқат қолмади,
Чекдим жафони акнун, танда ҳолат қолмади,
Кездим чўлу биёбон, дилда ҳасрат қолмади...»

ШОИР

Бу мўъжиза тушми?
Сеҳркор!
Ё, афсунгар туннинг жодуси?!

Юрагимга пояндоз солган
Ким у?
Қай зот — соҳир ёғдуси?

Куй янгради, яна у нола,
Эшитгандан титрарман сўзин.
Ким у, ким у — қўнгли зилола,
Кўрсатмагай нечун у ўзин?

Ҳайрат гулин кўксимга босиб,
Ул ким дея ҳурлардан сўрдим.
Жаннат гулин юзига босиб,
Келаётган бир зотни кўрдим...

ДЕВОНАИ МАШРАБ

«Сенинг ишқингни дарди менга ҳар нарсадан ортиқдур,
Тилим куйсин агар, жонон, талабгори даво бўлсам.
Ҳамиша ушшоқи содиқни сенинг ишқинг хароб айлар,
Қабул айла, аё дилбар, кўйингда бир гадо бўлсам.
Қабул айла,
Қабул айла, кўйингда бир гадо бўлсам...»

ШОИР

Тун пардаси юлдузларни ўрайдир,
Ҳижрон водийсига пояндоз ташлар.
Фаришталар маъюс йўлга қарайдур,
Яна мангу баҳс — у ғавғосин бошлар.

«Яралмишдан азал икки фаришта
Инсон елкасида ўлтирар эмиш.
Яхшию ёмонни қилиб саришта,
Иккиси қоғозга туширар эмиш».

Орифлар сўзларин эслайман ногоҳ,
Туш қасрин титратиб тортишар улар.
Гуноҳга зулматлар ён босса агар,
Савобга хайрихоҳ ёғилар нурлар.

– Йўқ, — дейди гуноҳлар мирзоси қатъий,
Аршни титратар унинг гуноҳи.
– Йўқ, — дейди савобнинг мирзоси қатъий,
Тангри ҳам мен томон — унинг паноҳи...

Кўкнинг тарозиси — ўша уч юлдуз,
Ҳукм не билолмай сочади ёғду.
Етти фалакни ҳам ларзага солиб,
Борлиққа таралар илоҳий қайғу:

ДЕВОНАИ МАШРАБ

«Оғиздин дур сочай десанг, шароби ишқ ичай десанг,
Ёмонлардин қочай десанг, қаландар бўл, қаландар бўл.
Раёзатсиз бўлай десанг, таним озод юрай десанг,
Жаҳонни сайр этай десанг, қаландар бўл, қаландар бўл.
Разолат куйдирай десанг, залолат ўлдирай десанг,
Ҳаммасин супурай десанг, қаландар бўл, қаландар бўл...»

ШОИР

Фалак насимлари шивирлаб сокин,
Аллалай бошлайди еру осмонни.
Қабрлар қизғалдоқ косаларида
Маъвога йўллайди яна бир жонни.

Абрлар бағрини тилади чақмоқ,
Ҳасратдан юлдузлар бағри куяди.
Гуноҳлар мирзоси ғамгин фаришта,
Гуноҳқор дейди-ю уни суяди:

ФАРИШТА

Гар у гуноҳқордай туюлса нетай,
Сенинг васлинг дея қилмишдир гуноҳ.
Чин ошиқни маъшуқ жазолай олмас,
Сени деган ул зот гуноҳқормас, оҳ...

ШОИР

Арш тоқида руҳим учар мастона,
Бир мавсум бошланур — чақмоқлар елар.

Абрларнинг шаффоф оппоқ тахтида
Етти нур — фаришта зиё-ла келар.

Етти хур,
Етти нур кўкни тебратар,
Қанотидан ажиб ифор таралар.
Танимни асирлар, бу қандай тилсим,
Менинг кечмишларим барин саралар...

Сеҳрга чулғанган
Азим бир водий...
Тақдир гулларини кўрдим унда мен,
Бириси яшнаган, бириси мавҳум,
Бириси зиёга чулғонган шаксиз,
Бириси мусибат тифига маҳқум.

Бу не ҳол,
Не учун у гуллар турфа?
Айби не, у гулнинг барги заъфарон?
Нечун тақдир гулин бириси қора,
Бири нурдаин пок, бири бағри қон?

ФАРИШТА

Бетоқат эй кўнгил, сўзимга ишон,
Бунда Яратганнинг каромати бор!
Фикр қил, хазонни кўрмаса кўзинг,
Сабза нелигини билмасдинг зинҳор.

Яхшини кўрурсен, фикр қилурсен,
Ёмонни кўрурсен, зикр қилурсен!

ШОИР

Итоат этмайди менга интиқ жон,
Шаккоклик тахтида сўроқлар руҳим.
Тақдир гулларининг кўпин бағри қон,
Қай бири меники,
Бу ўта муҳим?

ФАРИШТА

Эй шаккок!
Нени сўрарсен?
Айт, недур ёрқинроқ,
Недир муродинг?
Наҳот сен ўзингни ўзинг билмассен?
Ўқиб боқ,
Ўзингда тақдир китобинг!

ШОИР

Қайда у,
Ўзимда... наҳот бу гап рост?

ФАРИШТА

Қулоқ сол, сўзлайди...

ШОИР

Мунг келди бехос,
Кўзим ҳам сўзлади,
Қулоғим, қўлим,
Оёқлар сўзлади,
Мен юрган йўлим...

ФАРИШТА

Эшитдингми энди,
Ҳаловатсиз дил,
Ҳар бир аъзонг сўзлар,
Эмасдир бедил.

ШОИР

О, наҳот бу гамгин, мунгли садолар
Жисмимдан таралур,
Яна не ниҳон?

ФАРИШТА

Эй инсон, жисмингда бир дунё пинҳон...

ШОИР

Олис-олислардан чорлар руҳимни,
Маъво мардумидай у сирли замин.
Фалакда лолалар холис хайрихоҳ,
Япроғин жуфт қилиб пичирлар...
Омин...

Фалак елларининг атрий ислари
Димоғим ифорга тўлдирди шу он.
Бошида кулоҳи, эгнида жанда,
Маъвони титратиб чекканча фиғон,
Яна ўшал сиймо қиларди нола.

Фалак юлдузлари оғир хўрсинар,
Маъво фонуси ой — куя бошлайди.
У зот нола чекар, етти фалакнинг
Етти мўъжизасин кўзин ёшлайди.

Наҳот топилмагай бу дардга чора,
Ҳасрат булоғидан мавжланар нола.

ДЕВОНАИ МАШРАБ

«Урайинму бошима саккиз беҳишту дўзахин,
Бўлмаса васли менга, икки жаҳонни на қилай.
Заррае нури қуёшдек бу жаҳон ичра тамом,
Ошкора бўлмаса, сирри ниҳонни на қилай.
Аршнинг кунгурасин устига қўйдим оёғим,
Ломакондан жой олибман, бу маконни на қилай?..»

ШОИР

Гулзор аро фаришталар базм бошлайди,
Ҳар бирининг тиззасида ул зот китоби.
Етти малак тилларидан етти нур бўлиб,
Камалакдек нур таратар жунун хитоби:

Биринчи фаришта

«Йиғламай найлайин, рўзимни сиёҳ қилди фалак,
Ошноларни менга ноошино қилди фалак,

Кавкаби бахтимни мундоқ безиё қилди фалак,
Охири умримда бахтимни қаро қилди фалак,
Подшо эрдим бу кун, соҳибазо қилди фалак».

Иккинчи фаришта

«Хонавайронман бу кун, жисмимда жоним йўқ менинг,
Дарбадардурменки бир ерда маконим йўқ менинг,
Чўғзи бевайронадурман, ошиёним йўқ менинг,
То сирим устида турган соябоним йўқ менинг,
Дилраболарни бу тупроқ ичра жо қилди фалак».

Учинчи фаришта

«Ой юзингни кўргали кўнглимни мен шод айладим,
Остонанга ётиб арзимни мен дод айладим,
Хоки пойингни кўйиб бошимни фарёд айладим,
Бу жунун бозорида ишқимни бунёд айладим.
Халқи олам ичра бир ёри вафодор ўлмишам».

Тўртинчи фаришта

«Фироқинг зулмида айши қанотим сарнигун бўлди,
Алифдек қоматим ғам остида монанди нун бўлди,
Кўзим ёши тўкилди, мисли ул дарёи хун бўлди,
Тириклик боиси, дўстлар, дуогўйимдин айрилдим».

Бешинчи фаришта

«Жони дилим фидо этиб, ё санамим десаммикин,
Ўзига илтижо этиб, ё санамим десаммикин,
Оҳим ила садо этиб, ё санамим десаммикин,
Шому саҳар наво этиб, ё санамим десаммикин,
Хори калоним айтадур ё-ху деган тиловатим».

Олтинчи фаришта

«Тушди савдойи муҳаббат бошима,
Ор этур мардум келурға қошима,
Бу муҳаббат кўйида қон йиғладим,
Етти иқлим фарқ бўлмиш ёшима».

Еттинчи фаришта

«Ажаб мажнун эрурман, дашт ила сахрога сигмамдур,
 Дилим дарёси нурдур, мавж уриб дунёга сигмамдур,
 Гаҳи бўлдим фақиру, гаҳи шоҳу, гоҳ гадодурмен,
 Ажаб девонаман, фардоки, маҳшаргоҳга сигмамдур...»

ШОИР

Садо келди фаришталар сўзин тилкалаб.

ИБЛИС

Беҳудадир сўзларингиз, сафсата бари,
 «Аналҳақ» деб, лайлу наҳор фарёд урганни,
 Сўзларини сиз ёд олманг, ҳайданглар нари...

ДЕВОНАИ МАШРАБ

То кишига дард тегмай, бўлмади бағри кабоб,
 Дилда дардинг бўлмаса, дарди сиримни кавлама.
 Баҳр раҳматга кириб, қилдим вужудимни адам,
 Маърифатдин беҳабарсен, дафтаримни кавлама...

ШОИР

Фаришталар ҳузурини яғмо этган,
 «Ҳайданг» деган бадхулқ қайда изладилар.
 Бир шарора чиқиб турган фор оғзига
 Бориб бари ҳаловатсиз сўзладилар:

ФАРИШТА

Сен, эй, шаккок
 Кимсан, айтгил, қайда жисминг,
 Англаб ўзингни?

ИБЛИС

О, маъбуда — адашган ҳур,
 Тиккил менга кўнгил кўзингни.
 Мен иблисмен — ҳаққа қарши ягона вужуд,
 Менинг қайноқ бу бағримдан фақат ўрлар дуд...

ФАРИШТА

Шайтонму сен?

ИБЛИС

Мен иблисмен,
Мен иблисмен,
Ҳа... ўша шайтон,
Сиз танлаган ул манзилнинг
Бўйи басти қон...

ФАРИШТА

Сўзларинг ёлғон!

ИБЛИС

Сиз комил деб сўзларини ёд этган зотнинг
Қайғулари бари бекор, инграрлар нуқул.
Сўзларимга қулоқ беринг, ҳақ майин ичманг,
Сиз мен ила бўлинг ҳардам, мангу бўлмай қул!
Азобларга танингизни тутманг сиз зинҳор,
Одамзоднинг мудҳиш феъли юқмасин сизга,
Сизга ҳар дам мададчи у шафиқ иблиснинг
Этагидан тутинг дейман, қўшилиниг бизга...

ФАРИШТА

О, сен, ҳануз эзгуликнинг йўлини тўсиб,
Яхшиликдан ёмонликни пайдо этурсан,
Йўқ, аврама, заминга бор тарсобачалар,
Топажаксан, ҳам ўзинга шайдо қилурсан.
Куфр сўзинг ўз бошинга етгуси албат,
Иблис бизнинг орамиздан кетгуси албат.
Йўқол!

ИБЛИС

Эй, йўлидан адашганлар,
Эй, сиз муътақид,
Ўзингиздан тобеликни этингиз соқит.
Қаранг, мана қўлимдаги бир сиқим тупроқ,
Мен келтирдим уни ўша телба заминдан,
Ҳар зарраси сўзлар уни, нолон оҳ чекар.

ФАРИШТА

Қани кўрсат, наҳотки рост гапларинг,
Чиндан?..

ШОИР

Қўлларини очди шайтон, сочиб юборди,
Кўк тоқида майин наво янгради бирдан.

ФАРИШТА

Эй, зарралар, огоҳ этинг бизни ҳам сирдан.

ИБЛИС

Йўқ, сўзламас,
Сўзламайди, оҳ чекар улар.
Тўлғонишиб ҳақ юзини кўрмоқ-чун тунлар,
Хув ер узра – ул зотдайин бир тўда дарвеш,
Яна менга келтирмоқ-чун ортиқча ташвиш,
Ҳақ майини ичиб кўкка сано айтарди,
Улар ҳам шу тобеликнинг заҳрин тортарди.
Мен уларнинг дилдагисин суғуриб олдим,
Телба қолди улар унда,
Курашдим,
Толдим...
Юрагини куйдирган ул жойин сидирдим,
Бари бўлди кўрганингдай бир сиқим тупроқ.
Тобелиги мен-ла келди, мангу зорлари...
Ерда қолган танда эса, таъсирим кўпроқ.
Мен-ла юринг, мен буюкман,
Курашчан моҳир.
Улар бунда сўзласинлар сизга сўнгги бор,
Эзгилайин сўнгра барин,
Иблис мен номдор...

ШОИР

Сокинликни яғмо қилиб сўйлар зарралар,
Туш қасрига фарёд тўла оҳанг таралар:

Биринчи зарра нидоси

Бу не олам, у не олам, ул юзини яширар,
 Томримда ишқ қони қизир, сабр жоним шоширар,
 Кимга ғамим айтайин мен, кимга камим айтайин,
 Ул оламдин бу оламга бу жонимни оширар.
 Кўнглим йиғлар, бағрим тиглар, қон сизади кўзимдан,
 Висол қасри калитини қидирдим мен ўзимдан,
 Девона деб кулар, ҳайҳот, ғамим англамай гофил,
 Менинг ҳамроҳ, ҳамдардим йўқ, жунунона сўзимдан.

Яна бири

Кафан бичдим ҳақ майини ичиб ўзимга,
 Ажал шарпа сола бошлар куйган юзимга,
 Жунун дея аҳли дунё кулар сўзимга.
 Ғам лашкари макон этди кўксимни моҳим,
 Дийдор дедим, дийдор дедим, шудир гуноҳим...

Яна бири

Мен дод этиб ўтар бўлдим кўҳна дунёдан,
 Илким силкиб кетадурман аҳли риёдан,
 Эй нафс, мени қайтармагил соҳир зиёдан,
 Ёр васлини тилаб, жону жаҳоним куйди,
 Жону жаҳон ичра мавжуд-ниҳоним куйди.

Ҳасратларим маъво сари учар тўлғониб,
 Оҳу зорим юлдузларни қучар тўлғониб,
 Ишқ майини телба руҳим ичар тўлғониб,
 Насиб этмай сенинг васлинг тунларим куйди,
 Кўролмайин гул юзингни кунларим куйди.

Орифлардин сўрар бўлдим сенинг исмингни,
 Эй гулюзим, шаккок дема, кўрсат жисмингни,
 Кўксим аро солар бўлдим сенинг расмингни,
 Ишқ майида аслим кўриб, эй ёр, деб ёндим,
 Гофил вужуд ичра васлинг тилаб уйғондим.

Яна бири

Нолаю афғон этмайин, топшир танам, уч, эй руҳим,
 Фаришталар тезроқ бизга садо қилар бўлса, қила қолсин.

Кўйида бақо даштин кезай, бағрим тиконлар тилсин,
Чароқсиз кунларим мангу ялдо қилар бўлса, қила қолсин.
Нетай афгор бу кўнгилни васлсиз эрса ишқ аҳли,
Маҳшаргача замин жисмим сазо қилар бўлса, қила қолсин...

ШОИР

Иблис кўздан ғойиб бўлди,
Тупроқни депсиб,
Бирдан пайдо бўлди ул зот,
Ҳижронга соҳиб.
Чор-атрофга тараларди фиғон – аёлғу,
Нигоҳидан ёғиларди илоҳий ёғду.

ФАРИШТА

Мен мангу заминнинг тикон ва гули –
Ўшал инсонларга ёрман – хайрихоҳ.
Иблис макон этар бутун заминни,
Ким уни жиловлар, ким уни, эй воҳ?!

Эзгулик бурғусин ким чалар энди,
Ким бошлар уларни умид-бахтига.
Хушёрлик маъбуди учсин, айтайин,
Қулоқ солмасинлар шайтон аҳдига...

ШОИР

Фаришта умид-ла боқди атрофга,
Ўрин бор, не қилсин, ташвишу хавфга.
Иблис қутқусидан дили ғашланди,
Ногаҳон роҳатбахш бир куй бошланди:

ДЕВОНАИ МАШРАБ

Барчага айлар насиҳат, ўзини доно этиб,
Йўлда қолган бекасу бераҳномаларни кўринг.
Зоҳирида сўфиман деб, тарки дунё айлаган,
Ботини дунёга мойил, бахти қароларни кўринг.
Халқнинг кўзига ҳар дам суратин дигар қилиб,
Нафс учун шайтон билан юрган гадоларни кўринг.

ШОИР

Зарраларнинг дод-фарёди тутди туш қасрин,
Энди тополмаслар улар ҳеч қачон аслин...

ФАРИШТА

Одамзод ўз-ўзин қийнагай нуқул,
Нафс эрур аждардай уни авраган.
У тангрига эмас, сен иблисга қул.

Заминда топтаган одамзод ўзин,
Яланғоч дил билан яшарлар аммо,
Тушунмас ул комил, фозиллар сўзин,
Тафаккур меросин сен қилдинг яғмо.

Минг йиллар қаъридан келган фарёдни
Тинглолмас, қулоқ қар, кўзлари сўқир.
Қарагил, ундаги зотлар кўплари
Ёв-қушдек бир-бирин кўзларин чўқир.

Ўтганлар аксари сўзсиз – нигоҳ-ла
Дилларин тушунган бўлса-да бир вақт,
Дил экан, ҳаттоки бир-бирисини
Сўзин ҳам тингламас, англамас,
Сен ҳақ!

Минг йиллар кечмиши ичра энг ғалат
Бир олам яралмиш, ерда қиёмат.
Ҳар бирин минг битта расули бордир,
Фақат сенга қилур дастлаб ибодат.

Жаҳонни тутган у асли нимадур,
Меҳр-у, англайсан, собит қадамлик.
Заминда бу замон нопок кўпайди,
Эзгулик нурлари қилмоқда камлик.

Тош отса, ҳой, иблис, сенинг муридинг
Оқиллар пойида гулга айланган.
Ҳа, бу кун сен баланд, баланд ғуруринг,
Айрим фозиллар ҳам сенга боғланган.

Гул отсам, тош бўлиб ёғилар энди,
 Тангрининг меҳридан қаҳри кўп бу кун.
 Сенинг макрларинг кучлидир энди,
 Ким ахир тортади маърифат юкин?
 Уларнинг дилларин не қилди шайдо,
 Сен иблис ҳар разил қошида пайдо!

ИБЛИС

Каломинг ҳақ эрур,
 Лек ўзинг ноҳақ.
 Эшитгил менинг ҳам энди сўзимни.
 Сўнг ўзинг айтарим маънисини чақ,
 Қарога буркама қаро юзимни.

Мен инсон зотини мажбур этмайман,
 Йўлимга чорлайман, чорлайман, холос.
 Бўйнидан занжир-ла боғлаб олмоқлик,
 Биласан, бу зўрлик менга эмас хос.

Қарагил парранда-дарранда феъли,
 Минг йиллар ўтса ҳам ўзгарган эмас.
 Ҳаттоки бўри ҳам бу кун инсондай,
 Бир-бирин гўштини емайди, емас!

Фақат инсон эрур ёвуз бир махлуқ,
 Ўз-ўзин етаклар қиёмат сари.
 Айт, агар сўзингга қулоқ оссалар,
 Кетишсин мангуга мендан ҳам нари!

Йўқ, кетмас, кетмайди, не қилай, айтгин,
 Чорламоқ вазифам, иблисмен, тушун.

Улар шуни истар мендан ягона,
 Ва охир менга ҳам кулиб боқди бахт.
 Оламнинг ягона ҳукмронига
 Айланмоғим учун барча нарса тахт!

ФАРИШТА

Йўқ, ҳали ўйларинг барчаси сароб,
 Муҳаббат гуллари ҳали сўлмаган.

Қара, унинг жисми сўнган бўлса-да,
Аммо руҳ яшайди, демак ўлмаган!

ИБЛИС

Эҳтимол,
Эҳтимол, сўзларинг ҳақдур,
Ҳа, балким, камина буткул ноҳақдур.
Кўрсатар барчасин келажак – тақдир!
Лек тушун, бир замон инсонни авраш
Ва йўлдан оздириш мушкул иш эди,
Кўрдинг-ку, энди-чи, улар эзгулик
Улашган соҳиблар бошларин еди.
Заминга боққил сен, айт ўзинг чин сўз,
Наҳот алар ичра комиллари бор.
Бу кун бир орифни кашф этар бўлса,
Албатта эрта кун тикажаклар дор...

ШОИР

Маъюс ўйга толар яшил фаришта.

ФАРИШТА

Иблиснинг қўли бор шаксиз, ҳар ишда,
Лек унинг сўзларин кўпи чин, афсус...

ДЕВОНАИ МАШРАБ

Бу ғафлатхонадир, бедор қил, бандангни уйғотгил,
Агар каж йўлига кетсак, бизга тўғри йўлни кўрсаткил.

ФАРИШТА

Оби ҳаёт эрур унинг сўзлари,
Ҳар сатри Ҳумодай улашади бахт...

ИБЛИС

Йўқ, ўтар чин ишқ ҳам, ошиқлик бари,
Адашган кимсалар тутар дунёни.
Аларнинг нафс эрур жононаси ҳам,
Аларнинг нафс эрур ҳамхонаси ҳам.

ФАРИШТА

Нечун сенинг доим қабиҳ нятинг,
Наҳот, сенга шу иш тоабат одат?!
Заррача йўқми, айт, номус, уятинг,
Эзгулик улашсанг, топгунг саодат.

ИБЛИС

Сизлар тақдир дея айтдингиз боя,
Тақдир қилинганман мен ҳам эҳтимол.
Ўзимни қилурман мен ҳам ҳимоя,
Эзгу ишларингиз келади малол...

ФАРИШТА

Одамзод, одамзод ўзи бир жумбоқ,
Яхшига эргашмас, ёмонга илҳақ...

ИБЛИС

Мана энди айбни менга тўнкамай,
Ўз сўзингни ўзинг маъносини чақ!

ФАРИШТА

Афсус-пушаймонда бир кун ўтади,
Лаҳзалик яшиндай бу умр асли.
Лек ҳануз англолмама ўшал жумбоқни,
Томоша талабдур бу инсон насли...

Лек бир кун келади, жаҳолат ўтин
Маърифат суви-ла ўчирар инсон.
Кўнгилга жо қилиб шоир баётин,
Қалбига офтобни кўчирар инсон...
Шунда ушалгайдур шоир няти,
Нур улашар элга абадияти...

ШОИР

Кўзларимдан оҳиста ўпиб,
Шаббодалар сочимни силар.
Гўё таним роҳат бағрига
Чўкаётган гавҳар туйилар.

Ҳорғин жисмим мудрай бошлайди,
 Яшин мисол ўтар хаёллар.
 Гўё таним силаб-сийпалаб,
 Кимдир парвоз учун тайёрлар.

Енгил нафас олар вужудим,
 Энтикади оҳиста юрак.
 Жисму жондин кетди мадорим,
 Ол кўнглимни, асирла, малак!

Тун малаги, сенга топширдим,
 Роҳат бахш эт руҳимга маъюс...

Фалак тўлғоқ аро... Учар юлдузлар...
 Ой бота олмайди, нигун, бўзариб,
 Мангу кетмоқликка қўймас туш қасри,
 Руҳим чирқиллайди ғарибдан ғариб.

Шуълалар –қанотли малоикалар,
 Руҳимни авайлаб ерга учурлар.
 Фаришталар гўё мен-ла заминга
 Шивирлаб-шивирлаб ниҳон кўчурлар...

Майсалар бағрида биллурдек ёниб,
 Куёшнинг нурида эрир шабнамлар.
 Неларга гувоҳсиз, айтинг, бу сирни,
 Тун бўйи ёнган эй шоҳидлар — шамлар?

Кипригим недин нам, юрагим беҳол,
 Гўё у йўл юриб олмоқдадир дам.
 Ёстигим устида ётган китобнинг
 Недан у,
 Не учун варақлари нам?

Туш асри,
 Қайдасан?
 ...Йўқ, мен қайдаман?
 Бу тушми?
 Ўнгим у бўлса...

Йўқ... Наҳот?
Чимчилай бошлайман тишлаб бармоғим,
Оғрир у...
Оғримас...
Телбаман...
Ҳайҳот?..

Савдойи бу кўнгил недан озурда,
Ақлимни лол этган туш қасри қайда?

ИБЛИС САДОСИ

Жунунга ўхшамай десанг магар сен,
Хаёлингдан кўрган тушингни қайда!

ШОИР

Наҳот бу ўзимнинг сўзларим бўлса,
Йўқ, бу не оятдур сирли жисмимда?

Туш қасри, қайдасан, тушунтир ўзинг,
Танамда икки жон нечук қилур жанг,
Барини унут дер, барисин мангу,
Унутсанг, дер бири, ҳолинг мангу танг!

Эй фалак, бу не сир, жунунлик боши,
Шундай бошланурми, айт, бу не ҳолат?
Ўзим, ўзим билан нечун суҳбатда?
Нечун туш қасрида эмасман, ғалат?..

Йўқ, яна фикрлар мени чалғитар,
Бу не ҳол, руҳимни занжирлаган ким?
Ичимда сўзлаган у жоннинг бири
Наҳотки, рост бўлса...
Шайтондир балким...

Ҳув қуёш оҳиста кўкни ёритиб,
Уфқ узра нурларин сочар — жойнамоз.

Шамол ҳадя этди ҳушимни,
Хотирамда яшар дардли ҳис.

Офтоб кўкка чиқишдан олдин
Уфқни ўпиб чўкаётир тиз.

Тонг ҳам отди зулматни қувиб,
Ёстигимга кўз ёшлар инган.
Бу оламда муборак зотнинг
Ишқ савдоси — фарёди тинган.

Кўнглим мулкин айладим баён,
Хотиралар сўйлар афсона...

ФАРИШТА САДОСИ

...Йўқ, туш қасрин борлиги аён,
Фарёд чеккан зот ҳам ягона.

ШОИР

Эй, яна мен нени сўйлайман,
Бари бир туш...чарчаган руҳим.
Ким айтаркин фоний дунёда
Нималарга ишонмоқ муҳим?!
...Чарчади...
...Чарчади...
...Чарчади... руҳим...

Кимга?
Нима учун?
Ишонмоқ муҳим?
Ўзимни идора қилолмайман ҳеч,
Руҳим хаёлларга тушмишдир асир.
Бу ўйлар қай ердин келмиш, билмайман,
Мен кимнинг измида, ким қилур таъсир?!

Ичимда икки жон, икки рақибдир,
Бари бирисини қилурлар инкор.
Иккисин сўзига қулоқ солдим, лек
Иккиси қилдилар мени гуноҳкор!

Мўъжизалар олами фалак —
Кўйлагидан нур сочилади.
Замин мулкин ғафлат босганда
Арш тоқида сир очилади...

Асфиё — пок кўк насими борлигимни ўрайдур,
Шаффоф бадан кўринмас ҳур сочларимни силайдур,
Воқифимдан огоҳ яна «Раббинг ким?» деб сўрайдур.
Раббим ишқдур, —
Соҳиб маъво,
Соҳиб замин дилоро...

Ҳаво недур?
Насим недур?
Шуъла недур?
Нур недур?
Ишқ парисин канизлари, валийлари алардур,
Алар вужуд ботинини қиладургон саришта.
Алар замин тупроғига лашкар тортган фаришта.

Тафтиш этур жисму жонинг ҳам ботинан-зоҳиран,
Маҳв этурлар қалбим, руҳим барин сўроқлаш вожиб.
Атрофимда шивир-шивир рақс тушарлар гўянда,
Дорулбақо бу не оят, бу не ҳолатдур ажиб?

Ҳаво, насим шивирлари куйми, оҳангми, билмам,
Оҳ чексам ҳам бўғзим тилиб, қалбдан учар бир шуъла.
Наҳот алар вужуд сирин кўкка ҳар вақт элтувчи,
Дорулбақо бу не асрор, юракда нур жимирлар?

Демак, инсон жисми жони то тирикдир назарда,
Қалб асрорин шивирлаб ул ошкор қилар ҳар ишда.
Истиғфор айт, жонинг сенинг муҳтасиблар измида,
Асир этмиш қадди долинг соҳиби дил фаришта.

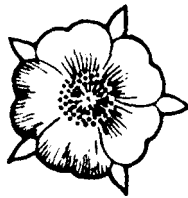
Ажаб маъво кўнглим бу тун, муътақидга айланди,
Малоиклар олиб жисмим парвоз учун шайланди,
Туш қасрида соҳир руҳим руҳи қудсга бойланди,
Еллар яна мен-ла бирга замин сари елдилар,
Деразангни очгил, руҳим, фаришталар келдилар...

Бу оятлар замирида не чин айтсин ер, маъво,
Малойиклар лайлу наҳор жисмим аро елурлар.

Жунунона бу кўнглима ким ҳаким, топсин даво?
Деразангни очгил, руҳим, фаришталар келурлар...

Сўзлар, сўзлар, бу каломлар бари қалбим фарёди,
Илҳом номли илоҳий руҳ нозил этган хитоби.
Дилимда ул мўътабаррук руҳи пок зотнинг ёди,
У мангудир, мангудир ишқ — муҳаббатнинг китоби!

1989–1990

МУНДАРИЖА

Шеърятимизнинг яна бир Мирзоси	3
Ким Ватанга ёрдир, Ватан анга ёр	
Муқаддас саждагоҳ	6
Ватан	8
Ёшлар қасамёди	10
Менинг диёрим	11
Юртим йўллари	13
Ватан надур	14
Шаҳрим кўчалари	15
Қайда бўлсак, бизни асрар дуоларинг	16
Шукрона	19
Диёрим	20
Тановар	21
Булбул қўшиғи	22
Муборак унвон	22
Баҳор бўлиб келаверсанг бўлмасми	
Муҳаббат	24
Йиғлама, гулим	25
Баҳорларга эргашдим	26
Ёмғирли кечалар	27
Күёш	28
Эй дўст, севган эдик биз ҳам бир маҳал	29
Дил ўкинчи	32
Бизни унутди	33
Ёғаётган оппоқ қорлар тиндими	34
Сеҳрли кеча	35
Қиш эртаги	36
Сен борсан	37
Юрагимда юлдузли тунлар	38
Тасодиф	39
Адашган қалдирғоч	40
Кутиш	41
Баҳор бўлиб кел	42
Баҳор ташрифи	44
Шивирлама, шаббода	45
Сенга айтолмаган сўзларим	46
Юрак, сенга не бўлди	47
Ахир боқсам не бўпти	48
Адашган дил	49
Таскин	50
Куйганёр	51
Киприкдаги куртаклар	52
Девона кўнгил	53
Хаёлдан-да ширин дамлар	54

Сен – менинг қалбимга битилган оят

Рубобимда бир қуш ўлтирар	56
Кўнгил не истайди	57
Субҳидам	58
Ёлғизлик	59
Бу жон надир	59
Висол соғинчи	60
Ўзлимиз излаб	61
Мажнун	62
Нафасингдан келар баҳорлар	63
Ишқ девонаси	64
Қалбим меҳмони	65
Ишқ аҳли	66
Қаландар	67
Умар Хайёмни ўқиб	68

Шеър – ўзи нимадир, ишқий калима

Яссавий ҳикматларин ўқиб	70
Шоир абадияти	71
Телба деманг шоирни	72
Шоирнинг лашкари фақат эзгу сўз	73
Кошона	74
Сўзим	75
Шеърият	76

Баҳор соғинчи

Аёлғу	78
Уйғоқ замин	78
Руҳим кўзасидан	79
Беором тун	80
Муқанна	81
Хушхабар	81
1937 йил кузи	82
Аёз шамоли	82
Боту нидоси	83
Баҳор – бу абадий ҳақиқат эрур	84
Уйғониш изтироби	85
Видо	86
Қон ва кўз ёш	87
Кўрқоқ	87
Сен буюк қалбсан	88

Умр лаҳзалари

Келдингми, баҳорим	90
Юлдузим	91
Ҳаёт сабоғи	93
Умид фасли	94
Илтижо	95
Алвидо, болалик	96
Сўнгги қўнғироқ	99

Тақдир йўли	100
Истак	101
Дунёи умид	101
Сув узра ой аксланар	102
Куз хаёллари	103
Эллиққалъа	104
Андижон полькаси	105
Шеър дедим	107
Тун сеҳри	108
Асалари	109
Хиёнат	110
Садоқат излаб	111
Ҳаёли соғинчлар	112
Умид	113
Навоийдан Навоийгача	114
Видолашув	115
Вафо	116
Ялпизгинам	118
Оллоҳ қўлласин	119
Сизга айтарим	121
Оналарга ўхшаркан баҳор	122
Қисмат	123
Барги хазонлар	124
Ёлғиз аёл – кутиш тимсоли	125
Эртанинг севинчи	126
Ишончим бор ҳали	127
Чўлпон	128
Тунги манзара	130
Ҳазир бўл	131
Инсон умри	132
Тухматчига	133
Тавба	134
Қирқ ёш	135
Тунги ўйлар	137
Ғўзалар ҳамдарддай	139
Аҳд	140
Онам эккан райҳонлар	141
Сен кўнглимда унмасанг, мен барибир қўймайман	
Тўртликлар	144
Соҳибқирон ёғдуси	151
Соғинч салтанати	163
Соғинч	164
Темурийлар	167
Хайрлашув	169
Девонаи Машраб сийратига сайр	
Қайғу гули	174

*Китоб муқовасини безашда таниқли rassom Ниёзали
Холматовнинг «Барҳаёт қўшиқ» асаридан
фойдаланилди. Бунинг учун муаллиф мусаввирга
ўз миннатдорчилигини билдиради.*

Адабий-бадиий нашр

МИНҲОЖИДДИН МИРЗО

ЮЛДУЗИМ

Шеър ва дostonлар

Муҳаррирлар: *У. Қўчқоров, М. Омон*
Мусаввир *Н. Попов*
Техн. муҳаррир *Т. Золотилова*
Мусаҳҳиҳ *Ш. Муҳиддинова*
Компьютерда тайёрловчи *Ш. Соҳибов*

ИБ № 4827

Босишга 17.04.2009 й. да рухсат этилди. Бичими 84×108^{1/32}.
Times гарнитураси. Офсет босма. Шартли б. т. 8,40. Нашр т. 9,41.
Алади 3000 нусха. 134 рақамли буюртма.
48–2009 рақамли шартнома. Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
Фафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100128. Тошкент. Шайхонтохур кўчаси, 86.

Бизнинг интернет манзилимиз: www.iptdgulom.uz
E-mail: fop-iptd@rambler.ru